ಅಥ ದ್ವಾದಶಃ ಸ್ಕಂಧಃ

ಅಥ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಯೋಽಂತ್ಯೋ ರಿಪುಂಜಯೋ ನಾಮ ಭವಿಷ್ಯೋಽಥ ಬಾರ್ಹದ್ರಥಃ ।
ತಸ್ಯಾಮಾತ್ಯಸ್ತು ಶುನಿಕೋ ಹತ್ವಾ ಸ್ವಾಮಿನಮಾತ್ಮಜಮ್ ॥ 1 ॥
ಪ್ರದ್ಯೋತಸಂಜ್ಞಂರಾಜಾನಂ ಕರ್ತಾ ಯತ್ಪಾಲಕಃ ಸುತಃ । ವಿಶಾಖಯೂಪಸ್ತತ್ಪುತ್ರೋ ಭವಿತಾ ಚಾಜಕಸ್ತತಃ ॥ 2 ॥
ನಂದಿವರ್ಧನಸ್ತತ್ಪುತ್ರಃ ಪಂಚ ಪ್ರದ್ಯೋತನಾ ಇಮೇ । ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶೋತ್ತರಶತಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಮ್ ॥ 3 ॥
ಶಿಶುನಾಗಸ್ತತೋ ಭಾವ್ಯಃ ಕಾಕವರ್ಣಸ್ತು ತತ್ಸುತಃ । ಕ್ಷೇಮಧರ್ಮಾ ತಸ್ಯ ಸುತಃ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಃ ಕ್ಷೇಮಧರ್ಮಜಃ ॥ 4 ॥
ವಿಧಿಸಾರಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಯಾಜಾತಶತ್ರುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ । ದರ್ಭಕಸ್ತತ್ಸುತೋ ಭಾವ್ಯೋ ದರ್ಭಕಸ್ಯಾಜಯಸ್ತತಃ ॥ 5 ॥
ನಂದಿವರ್ಧನ ಆಜೇಯೋ ಮಹಾನಂದಿಶ್ಚ ತತ್ಸುತಃ । ಶಿಶುನಾಗಾ ದಶೈತೇ ವೈ ಷಷ್ಟ್ಯುತ್ತರಶತತ್ರಯಮ್ ॥ 6 ॥
ಸಮಾ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲೌ ನೃಪಾಃ ।
ಮಹಾನಂದಿಸುತೋ ರಾಜನ್ ಶೂದ್ರೀಗರ್ಭೋದ್ಭವೋ ಬಲೀ ॥ 7 ॥
ಮಹಾಪದ್ಮಪತಿಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕುಲಕ್ಷತ್ರವಿನಾಶಕೃತ್ । ತತೋ ನೃಪಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಶೂದ್ರಪ್ರಾಯಾ ಅಧಾರ್ಮಿಕಾಃ ॥ 8 ॥
ಸ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಂ ಪೃಥಿವೀಮನುಲ್ಲಂಘಿತಶಾಸನಃ । ಶಾಸಿಷ್ಯತಿ ಮಹಾಪದ್ಮೋ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಭಾರ್ಗವಃ ॥ 9 ॥
ತಸ್ಯ ಚಾಷ್ಟೌ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಸುಮಾಲಿಪ್ರಮುಖಾಃ ಸುತಾಃ । ಯ ಇಮಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ರಾಜನ್ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸ್ಮ ಶತಂ ಸಮಾಃ ॥
ನವ ನಂದಾನ್ ದ್ವಿಜಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಪ್ರಪನ್ನಾನುದ್ಧರಿಷ್ಯತಿ । ತೇಷಾಮಭಾವೇ ಜಗತೀಂ ಮೌರ್ಯಾ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ವೈ ಕಲೌ ॥
ಸ ಏವಂ ಇಂದ್ರಗುಪ್ತಂ ವೈ ದ್ವಿಜೋ ರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತಿ । ತತ್ಸುತೋ ವಾರಿರಾಜಸ್ತು ತತಶ್ಚಾಶೋಕವರ್ಧನಃ ॥ 12 ॥
ಸುಯಶಾ ಭವಿತಾ ಯಸ್ಯ ಸಂಗತಃ ಸುಯಶಃಸುತಃ । ಶಾಲಿಶೂಕಸ್ತತಸ್ತಸ್ಯ ಸೋಮಶರ್ಮಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ 13 ॥
ಶತಧನ್ವಾ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಭವಿತಾತು ಬೃಹದ್ರಥಃ । ಮೌರ್ಯಾ ಹ್ಯೇತೇ ನವ ನೃಪಾಃ ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಚ್ಛತೋತ್ತರಮ್ ॥ 14 ॥
ಸಮಾ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ಕಲೌ ಕುರುಕುಲೋದ್ವಹ । ಹತ್ವಾ ಬೃಹದ್ರಥಂ ಮೌರ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಸೇನಾಪತಿಃ ಕಲೌ ॥
ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರಸ್ತು ಶುಂಗಾಹ್ವಃ ಸ್ವಯಂ ರಾಜ್ಯಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ । ಅಗ್ನಿಮಿತ್ರಸ್ತತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ ಸುಧೇಷ್ಠೋ ಭವಿತಾ ತತಃ ॥ 16 ॥
ವಸುಮಿತ್ರೋ ಭದ್ರಕಶ್ಚ ಪುಲಿಂದೋ ಭವಿತಾ ತತಃ । ತತೋ ಘೋಷಃ ಸುತಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವಜ್ರಮಿತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ 17 ॥
ತತೋ ಭಾಗವತಸ್ತಸ್ಮಾದ್ದೇವಭೂತಿಃ ಕುರೂದ್ವಹ । ಶುಂಗಾ ದಶೈತೇ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಭೂಮಿಂ ವರ್ಷಶತಾಧಿಕಮ್ ॥ 18 ॥
ತತಃ ಕಣ್ವಾನಿಯಂ ಭೂಮಿರ್ಯಾಸ್ಯತ್ಯಲ್ಪಗುಣಾನ್ನೃಪಾನ್ ।
ಶುಂಗಂ ಹತ್ವಾ ದೇವಭೂತಿಂ ಕಣ್ವೋಽಮಾತ್ಯಸ್ತು ಕಾಮಿನಮ್ ॥ 19 ॥
ಸ್ವಯಂ ಕರಿಷ್ಯತೇ ರಾಜ್ಯಂ ವಸುದೇವೋ ಮಹಾಮತಿಃ । ತಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ತು ಭೂಮಿತ್ರಸ್ತತೋ ನಾರಾಯಣಃ ಸುತಃ ॥ 20 ॥
ಸುಶರ್ಮಾಖ್ಯೋಽಥ ನೃಪತಿಃ ಕಣ್ವಾನಾಂ ಭವಿತಾ ತತಃ । ಕಾಣ್ವಾಯನಾ ಇಮೇ ಭೂಮಿಂ ಚತ್ವಾರಿಂಶಚ್ಚ ಪಂಚ ಚ ॥
ಶತಾನಿ ತ್ರೀಣಿ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ವರ್ಷಾಣಾಂ ಚ ಕಲೌ ಯುಗೇ ।
ಹತ್ವಾ ಕಣ್ವಂ ಸು ಶರ್ಮಾಣಂ ತದ್ಭೃತ್ಯೋ ವೃಷಲೋ ಬಲೀ ॥ 22 ॥

ಗಾಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯತ್ಯಂಧ್ರಜಾತೀಯಃ ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮಸತ್ತಮಃ । ಕೃಷ್ಣನಾಮಾ ಚ ತದ್ಭ್ರಾತಾ ಭವಿತಾ ಪೃಥಿವೀಪತಿಃ ॥ 23 ॥
ಶ್ರೀಶಾಂತಕರ್ಣಸ್ತತ್ಪುತ್ರಃ ಪೌರ್ಣಮಾಸಸ್ತು ತತ್ಸುತಃ । ಲಂಬೋದರಸ್ತು ತತ್ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಮಾಚ್ಚಿಬಿಲಕೋ ನೃಪ ॥ 24 ॥
ಮೇಘಸ್ವನಃ ಶಿಬಿಲಕಾದಟಮಾನಸ್ತು ತಸ್ಯ ಚ । ಅನಿಷ್ಟಕರ್ಮಾ ಹಾಲೇಯಸ್ತಲಕಸ್ತಸ್ಯ ಚಾತ್ಮಜಃ ॥ 25 ॥
ಪುರೀಷಸೇರುಸ್ತತ್ಪುತ್ರಸ್ತತೋ ರಾಜಾ ಸುನಂದನಃ । ಚಕೋರೋ ದೃಢಕೋ ಯಸ್ಯ ಶಿವಖ್ಯಾತಿರರಿಂದಮಃ ॥ 26 ॥
ತಸ್ಯಾಪಿ ಗೋಮತೀಪುತ್ರಃ ಪರೀಮಾನ್ ಭವಿತಾ ತತಃ । ಶಿವಶಿರಾಃ ಶಿವಸ್ಕಂದೋ ಯಜ್ಞಶ್ರೀಸ್ತತ್ಸುತಸ್ತತಃ ॥ 27 ॥
ವಿಜಯಸ್ತತ್ಸುತೋ ಭಾವ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಬೀಜಃ ಸುಲೋಮಧೀಃ । ಏತೇ ತ್ರಿಂಶನ್ನೃಪತಯಶ್ಚತ್ವಾರ್ಯಷ್ಟಶತಾನಿ ಚ ॥ 28 ॥

ಷಟ್ಪಂಚಾಶಚ್ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಕುರುನಂದನ ।
ಸಪ್ತಾಭೀರಾ ಆಂಧ್ರಭೃತ್ಯಾ ದಶ ಗರ್ದಭಿನೋ ನೃಪಾಃ ॥
ಕಂಕಾಃ ಷೋಡಶ ಭೂಪಾಲಾ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯತಿಲೋಲುಪಾಃ ॥ 29 ॥

ತತೋಽಷ್ಟೌ ಯವನಾ ಭಾವ್ಯಾಶ್ಚತುರ್ದಶ ತುರುಷ್ಕರಾಃ । ಭೂಯೋ ದಶ ಪುರುಂಡಾಶ್ಚ ಮೌನಾ ಏಕಾದಶೈವ ತು ॥
ಏತೇ ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪೃಥಿವೀಂ ದಶವರ್ಷಶತಾನಿ ಚ । ನವಾಧಿಕಾಂ ಚ ನವತಿಂ ಮೌನಾ ಏಕಾದಶ ಕ್ಷಿತಿಮ್ ॥ 31 ॥
ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯಬ್ದಶತಾನ್ಯಂಗ ತ್ರೀಣಿ ವೈ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ಕುಲೇ । ಕಿಲಿಕಿಲಾಯಾಂ ನೃಪತಯೋ ಭೂತವಂಶೋಪವಂಗರೈಃ ॥ 32 ॥
ಶಿಶುನಂದಿಶ್ಚ ತದ್ಭ್ರಾತಾ ಯಶೋನಂದಿಃ ಪ್ರವೀರಕಃ । ಯುಕ್ತಾ ಏತೇ ವರ್ಷಶತಂ ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಧಿಕಾನಿ ಷಟ್ ॥ 33 ॥

ತೇಷಾಂ ತ್ರಯೋದಶಸುತಾ ಭವಿತಾರೋಽಥ ಬಾಹ್ಲಿಕಾಃ ।
ಪುಷ್ಪಮಿತ್ರೋಽಥ ರಾಜನ್ಯೋ ದುರ್ಮಿತ್ರೋಽಸ್ಯ ತಥೈವ ಚ ॥ 34 ॥

ಏಕಕಾಲಾ ಇಮೇ ಭೂಪಾಃ ಸಪ್ತಾಂಧ್ರಾಃ ಸಪ್ತ ಕೋಸಲಾಃ । ವೈದೂರಪತಯೋ ಭಾವ್ಯಾ ನೈಷಧಾಸ್ತತ ಏವ ಹಿ ॥ 35 ॥
ನೈಷಧಾನಾ ತು ಭವಿತಾ ವಿಶ್ವಸ್ಫೂರ್ಜಿಃ ಪುರಂಜಯಃ । ಕರಿಷ್ಯತ್ಯಪರಾನ್ ವರ್ಣಾನ್ ಪುಲಿಂದಯದುಮದ್ರಕಾನ್ ॥ 36 ॥
ಪ್ರಜಾಶ್ಚ ಬ್ರಹ್ಮಭೂಯಿಷ್ಠಾಃ ಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯತಿ ದುರ್ಮತಿಃ । ವೀರ್ಯವಾನ್ ಕ್ಷತ್ರಮುತ್ಸಾದ್ಯ ಪದ್ಮವತ್ಯಾಂ ಸ ವೈ ಪುರೀ ॥

ಅನುಗಂಗಮಾಪ್ರಯಾಗಂ ಗುಪ್ತಾಂ ಭೋಕ್ಷ್ಯತಿ ಮೇದಿನೀಮ್ ।
ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾವಂತ್ಯಾಭೀರಾಶ್ಚ ಶೂದ್ರಾಶ್ಚಾರ್ಬುದಮಾಲವಾಃ ॥ 38 ॥
ವ್ರಾತ್ಯಾ ದ್ವಿಜಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಶೂದ್ರಪ್ರಾಯಾ ಜನಾಧಿಪಾಃ ।
ಸಿಂಧೋಸ್ತಟಂ ಚಂದ್ರಭಾಗಾಂ ಕಾಂಚೀಂ ಕಾಶ್ಮೀರಮಂಡಲಮ್ ॥ 39 ॥

ಭೋಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಶೂದ್ರಾ ವ್ರಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಮ್ಲೇಚ್ಛಾ ಅಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಃ । ತುಲ್ಯಕಾಲಾ ಇಮೇರಾಜನ್ ಮ್ಲೇಚ್ಛಪ್ರಾಯಾಶ್ಚ ಭೂಭೃತಃ ॥
ಏತೇ ಧರ್ಮಾನೃತಪರಾಃ ಫಲ್ಗುದಾಸ್ತೀವ್ರಮನ್ಯವಃ । ಸ್ತ್ರೀಬಾಲಗೋದ್ವಿಜಘ್ನಾಶ್ಚ ಪರದಾರಧನಾದೃತಾಃ ॥ 41 ॥
ಉದಿತಾಸ್ತಮಿತಪ್ರಾಯಾ ಅಲ್ಪಸತ್ವಾಲ್ಪಕಾಯುಷಃ । ಅಸಂಸ್ಕೃತಾಃ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಾ ರಜಸಾತಮಸಾವೃತಾಃ ॥ 42 ॥
ಪ್ರಜಾಸ್ತೇ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮ್ಲೇಚ್ಛಾ ರಾಜನ್ಯರೂಪಿಣಃ । ತನ್ನಾಥಾಸ್ತೇ ಜನಪದಾಸ್ತಚ್ಛೀಲಾಚಾರವಾದಿನಃ ॥ 43 ॥

ಅನ್ಯೋಽನ್ಯತೋ ರಾಜಭಿಶ್ಚ ಕ್ಷಯಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಪೀಡಿತಾಃ ॥ 44 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಪ್ರಥಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ತತಶ್ಚಾನುದಿನಂ ಧರ್ಮಃ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ಕ್ಷಮಾ ದಯಾ । ಕಾಲೇನ ಬಲಿನಾ ರಾಜನ್ನಂಕ್ಷ್ಯತ್ಯಾಯುರ್ಬಲಂ ಸ್ಮೃತಿಃ ॥ 1 ॥
ವಿತ್ತಮೇವ ಕಲೌ ನೄಣಾಂ ಜನ್ಮಾಚಾರಗುಣೋದಯಾಃ । ಧರ್ಮನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥಾಯಾಂ ಕಾರಣಂ ಬಲಮೇವ ಹಿ ॥

ದಾಂಪತ್ಯೇಽಭಿರುಚಿರ್ಹೇತುರ್ಮಾಯೈವ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕೇ । ಸ್ತ್ರೀತ್ವೇ ಪುಂಸ್ತ್ವೇ ಚಾತಿರತಿರ್ವಿಪ್ರತ್ವೇ ಸೂತ್ರಮೇವ ಹಿ ॥
ಲಿಂಗಮೇವಾಶ್ರಮಖ್ಯಾತಾವನ್ಯೋನ್ಯಾಪತ್ತಿಕಾರಣಮ್ । ಅವೃತ್ತ್ಯಾ ನ್ಯಾಯದೌರ್ಬಲ್ಯೇ ಪಾಂಡಿತ್ಯೇ ಚಾಪಲಂ ವಚಃ ॥ 755
ಅನಾಢ್ಯತೈವಾಸಾಧುತ್ವೇ ಸಾಧುತ್ವೇ ದಂಭ ಏವ ತು । ಸ್ವೀಕಾರ ಏವ ಚೋದ್ವಾಹೇ ಸ್ನಾನಮೇವ ಪ್ರಸಾಧನಮ್ ॥ 5 ॥

ದೂರೇ ವಾರ್ಯಟನಂ ತೀರ್ಥಂ ಲಾವಣ್ಯೇ ಕೇಶಧಾರಣಮ್ ।
ಉದರಂಭರತಾ ಸ್ವಾರ್ಥಃ ಸತ್ಯತ್ವೇ ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯಮೇವ ಹಿ ॥ 6 ॥

ದಾಕ್ಷ್ಯಂ ಕುಟುಂಬಭರಣೇ ಯಶೋಽರ್ಥೇ ಧರ್ಮಸೇವನಮ್ । ಏವಂ ಪ್ರಜಾಭಿರ್ದುಷ್ಟಾಭಿರಾಕೀರ್ಣೇ ಕ್ಷಿತಿಮಂಡಲೇ ॥
ಬ್ರಹ್ಮವಿಟ್ಕ್ಷತ್ರಶೂದ್ರಾಣಾಂ ಯೋ ಬಲೀ ಭವಿತಾ ನೃಪಃ । ಪ್ರಜಾ ಹಿ ಲುಬ್ಧೈ ರಾಜನ್ಯೈರ್ನಿರ್ಘೃಣೈರ್ದಸ್ಯುಧರ್ಮಭಿಃ ॥
ಆಚ್ಛಿನ್ನದಾರದ್ರವಿಣಾ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಗಿರಿಕಾನನಮ್ । ಶಾಕಮೂಲಾಮಿಷಕ್ಷೌದ್ರಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಭೋಜನಾಃ ॥ 9 ॥
ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾ ವಿನಂಕ್ಷ್ಯಂತಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಕರಪೀಡಿತಾಃ । ಶೀತವಾತಾತಪಃ ಪ್ರಾವೃಟ್ಹಿಮೈರನ್ಯೋನ್ಯತಃ ಪ್ರಜಾಃ ॥ 10 ॥
ಕ್ಷುತ್ತೃಷಾವ್ಯಾಧಿಭಿಶ್ಚೈವ ಸಂತಪ್ಸ್ಯಂತೇ ಚ ಚಿಂತಯಾ । ತ್ರಿಂಶದ್ವಿಂಶತಿವರ್ಷಾಣಿ ಪರಮಾಯುಃ ಕಲೌ ನೃಣಾಮ್ ॥ 11 ॥
ಕ್ಷೀಯಮಾಣೇಷು ದೇಹೇಷು ದೇಹಿನಾಂ ಕಲಿದೋಷತಃ । ವರ್ಣಾಶ್ರಮವತಾಂ ಧರ್ಮೇ ನಷ್ಟೇ ವೇದಪಥೇ ನೃಣಾಮ್ ॥
ಪಾಖಂಡಪ್ರಚುರೇ ಧರ್ಮೇ ದಸ್ಯುಪ್ರಾಯೇಷು ರಾಜಸು । ಚೌರ್ಯಾನೃತವೃಥಾಹಿಂಸಾನಾನಾಽತ್ತಿಷು ವೈ ನೃಷು ॥

ಶೂದ್ರಪ್ರಾಯೇಷು ವರ್ಣೇಷು ಛಾಗಪ್ರಾಯಾಸು ಧೇನುಷು ।
ಗೃಹಪ್ರಾಯೇಷ್ವಾಶ್ರಮೇಷು ಯೋನಿಪ್ರಾಯೇಷು ಬಂಧುಷು ॥ 14 ॥

ಅಣುಪ್ರಾಯೇಷ್ವೌಷಧೀಷು ಶಮಿಪ್ರಾಯೇಷು ಸ್ಥಾಸ್ನುಷು । ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಾಯೇಷು ಮೇಘೇಷು ಶೂನ್ಯಪ್ರಾಯೇಷು ಸದ್ಮಸು ॥
ಇತ್ಥಂ ಕಲೌ ಗತಪ್ರಾಯೇ ಜನೇಷು ಪರಧರ್ಮಸು । ಧರ್ಮತ್ರಾಣಾಯ ಸತ್ವೇನ ಭಗವಾನವತರಿಷ್ಯತಿ ॥ 16 ॥
ಚರಾಚರಗುರೋರ್ವಿಷ್ಣೋರೀಶ್ವರಸ್ಯಾಖಿಲಾತ್ಮನಃ । ಧರ್ಮತ್ರಾಣಾಯ ಸಾಧೂನಾಂ ಜನ್ಮಕರ್ಮಾಪನುತ್ತಯೇ ॥ 17 ॥
ಶಂಬಲಗ್ರಾಮಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಭವನೇ ವಿಷ್ಣುಯಶಸಃ ಕಲ್ಕಿಃ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ 18 ॥
ಅಶ್ವಮಾಶುಗಮಾರುಹ್ಯ ದೇವದತ್ತಂ ಜಗತ್ಪತಿಃ । ಅಸಿನಾ ಸಾಧುದಮನಮಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗುಣಾನ್ವಿತಃ ॥ 19 ॥
ವಿಚರನ್ನಸಿಮಾನ್ ಕ್ಷೋಣ್ಯಾಂ ಹಯೇನಾಪ್ರತಿಮದ್ಯುತಿಃ । ನೃಪಲಿಂಗಚ್ಛದೋ ದಸ್ಯೂನ್ ಕೋಟಿಶೋ ನಿಹನಿಷ್ಯತಿ ॥ 20 ॥
ಅಥ ತೇಷಾಂ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಮನಾಂಸಿ ವಿಶದಾನಿ ವೈ । ವಾಸುದೇವಾಂಗರಾಗಾತಿಪುಣ್ಯಗಂಧಾನಿಲಸ್ಪೃಶಾಮ್ ॥ 21 ॥
ಪೌರಜಾನಪದಾನಾಂ ವೈ ಹತೇಷ್ವಖಿಲದಸ್ಯುಷು । ತೇಷಾಂ ಪ್ರಜಾವಿಸರ್ಗಶ್ಚ ಸ್ಥವಿಷ್ಠಃ ಸಂಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ 22 ॥

ವಾಸುದೇವೇ ಭಗವತಿ ಸತ್ವಮೂರ್ತೌ ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತೇ ।
ಯದಾವತೀರ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ ಕಲ್ಕಿರ್ಧರ್ಮಪತಿರ್ಹರಿಃ ॥
ಕೃತಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ತದಾ ಪ್ರಜಾಸೂತಿಶ್ಚ ಸಾತ್ವಿಕೀ ॥ 23 ॥

ಯದಾ ಚಂದ್ರಶ್ಚ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ತಥಾ ತಿಷ್ಯೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ । ಏಕರಾಶೌ ಸಮೇಷ್ಯಂತಿ ತದಾಭವತಿ ತತ್ಕೃತಮ್ ॥ 24 ॥

ಯೇಽತೀತಾ ವರ್ತಮಾನಾ ಯೇಯೇಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಪಾರ್ಥಿವಾಃ ।
ತೇ ತ ಉದ್ದೇಶತಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ವಂಶಜಾಃ ಸೂರ್ಯಸೋಮಯೋಃ ॥ 25 ॥

ಆರಭ್ಯ ಭವತೋ ಜನ್ಮ ಯಾವನ್ನಂದಾಭಿಷೇಚನಮ್ । ಏತದ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಂ ತು ಸತಂ ಪಂಚ ದಶೋತ್ತರಮ್ ॥ 26 ॥

ಸಪ್ತರ್ಷೀಣಾಂ ತು ಯೌ ಪೂರ್ವೌ ದೃಶ್ಯೇತೇ ಉದಿತೌ ದಿವಿ । ತಯೋಸ್ತು ಮಧ್ಯೇ ನಕ್ಷತ್ರಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ಸಮಂ ನಿಶಿ ॥
ತೇನೈತೇ ಋಷಯೋ ಯುಕ್ತಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಬ್ದಶತಂ ನೃಣಾಮ್ । ತೇ ತ್ವದೀಯೇ ದ್ವಿಜಾಃ ಕಾಲೇ ಅಧುನಾ ಚಾಶ್ರಿತಾ ಮಘಾಮ್ ॥
ವಿಷ್ಣೋರ್ಭಗವತೋ ಭಾಗಃ ಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯೋಽಸೌ ದಿವಂ ಗತಃ । ತದಾವಿಶತ್ಕಲಿರ್ಲೋಕಂ ಪಾಪೇ ಯದ್ರಮತೇ ಜನಃ ॥
ಯಾವತ್ಸ ಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಪೃಶನ್ನಾಸ್ತೇ ರಮಾಪತಿಃ । ತಾವತ್ಕಲಿರ್ವೈ ಪೃಥಿವೀಂ ಪರಾಕ್ರಾಂತುಂ ನಚಾಶಕತ್ ॥ 30 ॥
ಯದಾ ದೇವರ್ಷಯಃ ಸಪ್ತ ಮಘಾಸು ವಿಚರಂತಿ ಹಿ । ತದಾ ಪ್ರವೃತ್ತಸ್ತು ಕಲಿರ್ದ್ವಾದಶಾಬ್ದಶತಾತ್ಮಕಃ ॥ 31 ॥
ಯದಾ ಮಘಾಭ್ಯೋ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಪೂರ್ವಾಷಾಢಾಂ ಮಹರ್ಷಯಃ । ತದಾ ನಂದಾತ್ಪ್ರಭೃತ್ಯೇಷಃ ಕಲಿರ್ವೃದ್ಧಿಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥
ಯಸ್ಮಿನ್ ಕೃಷ್ಣೋ ದಿವಂ ಯಾತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ತದಾಹನಿ । ಪ್ರತಿಪನ್ನಂ ಕಲಿಯುಗಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುಃ ಪುರಾವಿದಃ ॥ 33 ॥
ದಿವ್ಯಾಬ್ದಾನಾಂ ಸಹಸ್ರೇ ತು ಪ್ರತಿಯಾತೇ ಪುನಃ ಕೃತಮ್ । ಭವಿಷ್ಯತಿ ಯದಾ ನೄಣಾಂ ಮನ ಆತ್ಮಪ್ರಕಾಶಕಮ್ ॥ 34 ॥

ಇತ್ಯೇಷ ಮಾನವೋ ವಂಶೋ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಾಯತೇ ಭುವಿ ।
ತಥಾ ವಿಟ್ಶೂದ್ರವಿಪ್ರಾಣಾಂ ವಂಶಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಯುಗೇಯುಗೇ ॥ 35 ॥

ಏತೇಷಾಂ ನಾಮಲಿಂಗಾನಾಂ ಪುರುಷಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ । ಕಥಾಮಾತ್ರಾವಶಿಷ್ಟಾನಾಂ ಕೀರ್ತಿರೇವ ಸ್ಥಿತಾ ಭುವಿ ॥
ದೇವಾಪಿಃ ಶಂತನೋರ್ಭ್ರಾತಾ ಮರುಶ್ಚೇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಜಃ । ಕಲಾಪಗ್ರಾಮ ಆಸಾತೇ ಮಹಾಯೋಗಬಲಾನ್ವಿತೌ ॥
ತಾವಿಹೈತ್ಯ ಕಲೇರಂತೇ ವಾಸುದೇವಾನುಶಿಕ್ಷಿತೌ । ವರ್ಣಾಶ್ರಮಯುತಂ ಧರ್ಮಂ ಪೂರ್ವವತ್ ಪ್ರಥಯಿಷ್ಯತಃ ॥ 38 ॥
ಕೃತಂ ತ್ರೇತಾ ದ್ವಾಪರಂ ಚ ಕಲಿಶ್ಚೇತಿ ಚತುರ್ಯುಗಮ್ । ಅನೇನ ಕ್ರಮಯೋಗೇನ ಭುವಿ ಪ್ರಾಣಿಷು ವರ್ತತೇ ॥ 39 ॥
ರಾಜನ್ನೇತೇ ಮಯಾ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ನರದೇವಾಸ್ತಥಾಪರೇ । ಭೂಮೌ ಮಮತ್ವಂ ಕೃತ್ವಾಂತೇ ಹಿತ್ವೇಮಾಂ ನಿಧನಂ ಗತಾಃ ॥
ಕೃಮಿವಿಡ್ಭಸ್ಮಸಂಜ್ಞಾಂತೇ ರಾಜನಾಮ್ನೋಽಪಿ ಯಸ್ಯ ಚ । ಭೂತಧ್ರುಕ್ ಮನುತೇ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಕಿಂ ವೇದ ನಿರಯೋ ಯತಃ ॥
ಕಥಂ ಸೇಯಮಖಂಡಾ ಭೂಃ ಪೂರ್ವೈರ್ಮತ್ಪುರುಷೈರ್ಧೃತಾ । ಮತ್ಪುತ್ರಸ್ಯ ಚ ಪೌತ್ರಸ್ಯ ಮತ್ಪೂರ್ವಾವಂಶಜಸ್ಯ ಚ ॥

ತೇಜೋಽಬನ್ನಮಯಂ ಕಾಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾತ್ಮತಯಾ ಮುಧಾ ।
ಮಹೀಂ ಮಮತಯಾ ಚೋಭೌ ಹಿತ್ವಾಂತೇಽದರ್ಶನಂ ಗತಾಃ ॥ 43 ॥
ಯೇ ಯೇ ಭೂಪತಯೋ ರಾಜನ್ ಭುಂಜತೇ ಭುವಮೋಜಸಾ ।
ಕಾಲೇನ ತೇ ಕೃತಾಃ ಸರ್ವೇ ಕಥಾಮಾತ್ರಾಃ ಕಥಾಸು ವೈ ॥ 44 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮನಿ ಜಯವ್ಯಗ್ರಾನ್ ನೃಪಾನ್ ಹಸತಿ ಭೂರಿಯಮ್ ।
ಅಹೋ ಮಾಂ ವಿಜಿಗೀಷಂತಿ ಮೃತ್ಯೋಃ ಕ್ರೀಡನಕಾಃ ನೃಪಾಃ ॥ 1 ॥

ಕಾಮ ಏಷ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಮೋಘಃ ಸ್ಯಾದ್ವಿದುಷಾಮಪಿ । ಯೇನ ಫೇನೋಪಮೇ ಪಿಂಡೇ ಯೇನ ವಿಸ್ರಂಭತಾ ನೃಪಾಃ ॥
ಪೂರ್ವಂ ನಿರ್ಜಿತ್ಯ ಷಡ್ವರ್ಗಂ ಜೇಷ್ಯಾಮೋ ರಾಜಮಂತ್ರಿಣಃ । ತತಃ ಸಚಿವಪೌರಾಪ್ತಕರೀಂದ್ರಾನಥ ಕಂಟಕಾನ್ ॥ 3 ॥
ಏವಂ ಕ್ರಮೇಣ ಜೇಷ್ಯಾಮಃ ಪೃಥ್ವೀಂ ಸಾಗರಮೇಖಲಾಮ್ । ಇತ್ಯಾಶಾಬದ್ಧಹೃದಯಾ ನ ಪಶ್ಯಂತ್ಯಂತಿಕೇಽಂತಕಮ್ ॥
ಸಮುದ್ರಾವರಣಂ ಜಿತ್ವಾ ಮಾಂ ವಿಶಂತ್ಯಬ್ಧಿಮೋಜಸಾ । ಕಿಯದಾತ್ಮಜಯಸ್ಯೈತನ್ಮುಕ್ತಿರಾತ್ಮಜಯೇ ಫಲಮ್ ॥ 5 ॥

ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯೈವ ಮನವಸ್ತತ್ಸುತಾಶ್ಚ ಕುರೂದ್ವಹ । ಗತಾ ಯಥಾ ಗತಂ ಯುದ್ಧೇ ತಾಂ ಮಾಂ ಜೇಷ್ಯಂತ್ಯಬುದ್ಧಯಃ ॥

ಮತ್ಕೃತೇ ಪಿತೃಪುತ್ರಾಣಾಂ ಭ್ರಾತೄಣಾಂ ಚಾಪಿ ವಿಗ್ರಹಃ। ಜಾಯತೇ ಹ್ಯಸತಾಂ ರಾಜ್ಯೇ ಮಮತಾಬದ್ಧಚೇತಸಾಮ್ ॥ 7 ॥

ಮಮೈವೇಯಂ ಮಹೀ ಕೃತ್ಸ್ನಾ ನ ತೇ ಮೂಢೇತಿ ವಾದಿನಃ ।
ಸ್ಪರ್ಧಮಾನಾ ಮಿಥೋ ಘ್ನಂತಿ ಮ್ರಿಯಂತೇ ಮತ್ಕೃತೇ ನೃಪಾಃ ॥ 8 ॥
ಪೃಥುಃ ಪುರೂರವಾ ಗಾಧಿರ್ಭರತೋ ನಹುಷೋಽರ್ಜುನಃ ।
ಮಾಂಧಾತಾ ಸಗರೋ ರಾಮಃ ಖಟ್ವಾಂಗೋ ದುಂಧುಹಾರಘುಃ ॥ 9 ॥

ತೃಣಬಿಂದುರ್ಯಯಾತಿಶ್ಚ ಶರ್ಯಾತಿಃ ಶಂತನುರ್ಗಯಃ । ಭಗೀರಥಃ ಕುವಲಯಾಶ್ವಃ ಕಕುತ್ಸ್ಥೋ ನೈಷಧೋ ನೃಪಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುರ್ವೃತ್ರೋ ರಾವಣೋ ಲೋಕರಾವಣಃ । ನಮುಚಿಃ ಶಂಬರೋ ಭೌಮೋ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷೋಽಥ ತಾರಕಃ ॥

ಅನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ದೈತ್ಯಾ ರಾಜಾನೋ ಯೇ ಪ್ರಜೇಶ್ವರಾಃ। ಸರ್ವೇ ಸರ್ವವಿದಃ ಶೂರಾಃ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಜಿತೋಽಜಿತಾಃ ॥

ಮಮತಾಂ ಮಯ್ಯವರ್ತ್ಯಾಯಾಂ ಕೃತ್ವೋಚ್ಚೈರ್ಮರ್ತ್ಯಧರ್ಮಿಣಃ ।
ಕಥಾವಶೇಷಾಃ ಕಾಲೇನ ಹ್ಯಕೃತಾರ್ಥಾಃ ಕೃತಾ ಅಹೋ ॥ 13 ॥

ಕಥಾ ಇಮಾಸ್ತೇ ಕಥಿತಾ ಮಹೀಯಸಾಂ ವಿತಾಯ ಲೋಕೇಷು ಯಶಃ ಪರೇಯುಷಾಮ್ ।
ವಿಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯವಿವಕ್ಷಯಾ ವಿಭೋ ವಚೋವಿಭೂತೀರ್ನತು ಪಾರಮಾರ್ಥ್ಯಮ್ ॥ 14 ॥
ಯತ್ತೂತ್ತಮಶ್ಲೋಕಗುಣಾನುವಾದಃ ಸಂಗೀಯತೇಽಭೀಕ್ಷ್ಣಮಮಂಗಲಘ್ನಃ ।
ತಮೇವ ನಿತ್ಯಂ ಶೃಣುಯಾದಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ಕೃಷ್ಣೇಽಮಲಾಂ ಭಕ್ತಿಮಭೀಪ್ಸಮಾನಃ ॥ 15 ॥

ರಾಜೋವಾಚ

ಕೇನೋಪಾಯೇನ ಭಗವನ್ ಕಲೇರ್ದೋಷಾನ್ ಕಲೌ ಜನಾಃ। ವಿಧಮಿಷ್ಯಂತ್ಯುಪಚಿತಾಂಸ್ತನ್ಮೇ ಬ್ರೂಹಿ ಯಥಾ ಮುನೇ ॥

ಯುಗಾನಿ ಯುಗಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ಮಾನಂ ಪ್ರಲಯಕಲ್ಪಯೋಃ। ಕಾಲಸ್ಯೇಶ್ವರರೂಪಸ್ಯ ಗತಿಂ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ 17 ॥

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕೃತೇ ಪ್ರವರ್ತತೇ ಧರ್ಮಶ್ಚತುಷ್ಪಾತ್ತಜ್ಜನೈರ್ಧೃತಃ । ಸತ್ಯಂ ದಯಾ ತಪೋ ದಾನಮಿತಿ ಪಾದಾ ವಿಭೋರ್ನೃಪ ॥ 18 ॥

ಸಂತುಷ್ಟಾಃ ಕರುಣಾ ಮೈತ್ರಾಃ ಶಾಂತಾ ದಾಂತಾಸ್ತಿತಿಕ್ಷವಃ। ಆತ್ಮಾರಾಮಾಃ ಸಮದೃಶಃ ಪ್ರಾಯ ಆಶ್ರಮಿಣೋ ಜನಾಃ ॥ 19 ॥

ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಧರ್ಮಪಾದಾನಾಂ ತುರ್ಯಾಂಶೋ ಹೀಯತೇ ಶನೈಃ ।
ಅಧರ್ಮಪಾದೈರನೃತಹಿಂಸಾಽಸಂತೋಷವಿಗ್ರಹೈಃ ॥ 20 ॥

ತದಾ ಕ್ರಿಯಾತಪೋನಿಷ್ಠಾ ನಾತಿಹಿಂಸ್ರಾ ನಲಂಪಟಾಃ। ತ್ರೈವರ್ಗಿಕಾಸ್ತ್ರಯೀವೃದ್ಧಾ ವರ್ಣಾ ಬ್ರಹ್ಮೋತ್ತರಾ ನೃಪಾಃ ॥ 21 ॥

ತಪಃಸತ್ಯದಯಾದಾನೇಷ್ವರ್ಧಂ ಹ್ರಸತಿ ದ್ವಾಪರೇ । ಹಿಂಸಾ ತುಷ್ಟ್ಯನೃತದ್ವೇಷೈರ್ಧರ್ಮಸ್ಯಾಧರ್ಮಲಕ್ಷಣೈಃ ॥ 22 ॥

ಯಶಸ್ವಿನೋ ಮಹಾಶಾಲಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯಯನೇ ರತಾಃ। ಆಢ್ಯಾಃ ಕುಟುಂಬಿನೋ ಹೃಷ್ಟಾ ವರ್ಣಾಃ ಕ್ಷತ್ರದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ ॥

ಕಲೌ ತು ಧರ್ಮಹೇತೂನಾಂ ಪರ್ಯಾಸೋ ಧರ್ಮಹೇತುಭಿಃ ।
ಏಧಮಾನೈಃ ಕ್ಷೀಯಮಾಣೋ ಹ್ಯಂತೇ ಸೋಽಪಿ ವಿನಂಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ 24 ॥

ತಸ್ಮಿನ್ ಲುಬ್ಧಾ ದುರಾಚಾರಾ ನಿರ್ದಯಾಃ ಶುಷ್ಕವೈರಿಣಃ। ದುರ್ಭಗಾ ಭೂರಿದರ್ಷಾಶ್ಚ ಶೂದ್ರದಾಸೋತ್ತರಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ॥

ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಪುರುಷೇ ಗುಣಾಃ । ಕಾಲಸಂಚೋದಿತಾಸ್ತೇ ವೈ ಪರಿವರ್ತಂತ ಆತ್ಮನಿ ॥ 26 ॥
ಪ್ರಸೀದತಿ ಯದಾ ಸತ್ತ್ವಂ ಮನೋಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಚ । ತದಾ ಕೃತಯುಗಂ ವಿದ್ಯಾದ್ ಜ್ಞಾನೇ ತಪಸಿ ಯದ್ರುಚಿಃ ॥
ಯದಾ ಧರ್ಮೇಷು ಕಾಮೇಷು ಭಕ್ತಿರ್ಯಶಸಿ ದೇಹಿನಾಮ್ । ತದಾ ತ್ರೇತಾರಜೋವೃತ್ತಿರಿತಿ ಜಾನೀತ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥

ಯದಾ ಲೋಭಸ್ತ್ವಸಂತೋಷೋ ಮಾನೋ ದಂಭೋಽಥ ಮತ್ಸರಃ ।
ಕರ್ಮಣಾಂ ಚಾಪಿ ಕಾಮ್ಯಾನಾಂ ದ್ವಾಪರಂ ತದ್ರಜಸ್ತಮಃ ॥ 29 ॥
ಯದಾ ಮಾಯಾನೃತಂ ತಂದ್ರಾ ನಿದ್ರಾ ಹಿಂಸಾ ವಿಷಾದನಮ್ ।
ಶೋಕೋ ಮೋಹೋ ಭಯಂ ದೈನ್ಯಂ ಸ ಕಲಿಸ್ತಾಮಸಃ ಸ್ಮೃತಃ ॥ 30 ॥
ಯಸ್ಮಾತ್ ಕ್ಷುದ್ರದಶೋ ಮರ್ತ್ಯಾಃ ಕ್ಷುದ್ರಭಾಗ್ಯಾ ಮಹಾಶನಾಃ ।
ಕಾಮಿನೋ ವೃತ್ತಿಹೀನಾಶ್ಚ ಸ್ವೈರಿಣ್ಯಶ್ಚ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽಸತೀಃ ॥ 31 ॥

ದಸ್ಯೂತ್ಕೃಷ್ಟಾ ಜನಪದಾ ವೇದಾಃ ಪಾಖಂಡದೂಷಿತಾಃ । ರಾಜಾನಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಭಕ್ಷಾಃ ಶಿಶ್ನೋದರಪರಾ ದ್ವಿಜಾಃ ॥ 32 ॥
ಅವ್ರತಾ ವಟವೋ ಶೌಚಾ ಭಿಕ್ಷವಶ್ಚ ಕುಟುಂಬಿನಃ । ತಪಸ್ವಿನೋ ಗ್ರಾಮವಾಸಾ ನ್ಯಾಸಿನೋಽತ್ಯರ್ಥಲೋಲುಪಾಃ ॥ 33 ॥
ಹ್ರಸ್ವಕಾಯಾ ಮಹಾಹಾರಾ ಭೂರ್ಯಪತ್ಯಾ ಗತಹ್ರಿಯಃ । ಶಶ್ವತ್ ಕಟುಕಭಾಷಿಣ್ಯಶ್ಚೌರ್ಯಮಾಯೋರುಸಾಹಸಾಃ ॥
ಪಣಯಿಷ್ಯಂತಿ ವೈ ಕ್ಷುದ್ರಾಃ ಕಿರಾಟಾನ್ ಕೂಟಕಾರಿಣಃ । ಅನಾಪದ್ಯಪಿ ಮಂಸ್ಯಂತೇ ವಾರ್ತಾಂ ಸಾಧು ಜುಗುಪ್ಸಿತಾಮ್ ॥
ಪತಿಂ ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ನಿರ್ದ್ರವ್ಯಂ ಭೃತ್ಯಾ ಅಪ್ಯಖಿಲೋತ್ತಮಮ್ । ಭೃತ್ಯಂ ವಿಪನ್ನಂ ಪತಯಃ ಕೌಲಂಗಾಶ್ಚಾಪಯಸ್ವಿನೀಃ ॥ 36 ॥
ಪಿತೄನ್ ಭ್ರಾತೄನ್ ಸ್ವಸೃಜ್ಞಾತೀನ್ ಹಿತ್ವಾ ಸೌರತಸೌಹೃದಾಃ । ಶ್ವಶುರಶ್ಯಾಲಸಂವಾದಾ ದೀನಾಃ ಸ್ತ್ರೈಣಾಃ ಕಲೌ ನರಾಃ ॥
ಶೂದ್ರಾಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀಷ್ಯಂತಿ ತಪೋವೇಷೋಪಜೀವಿನಃ । ಧರ್ಮಂ ವಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಅಧಿರುಹ್ಯೋತ್ತಮಾಸನಮ್ ॥
ನಿತ್ಯಮುದ್ವಿಗ್ನಮನಸೋ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಕರಕರ್ಶಿತಾಃ । ನಿರನ್ನೇ ಭೂತಲೇ ರಾಜನ್ನನಾವೃಷ್ಟಿಭಯಾತುರಾಃ ॥ 39 ॥
ವಾಸೋಽನ್ನಪಾನಶಯನವ್ಯವಾಯಸ್ನಾನಭೂಷಣೈಃ । ಹೀನಾಃ ಪಿಶಾಚಸಂದರ್ಶಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಪ್ರಜಾಃ ॥ 40 ॥
ಕಲೌ ಕಾಕಿಣಿಕೇಽಪ್ಯರ್ಥೇ ವಿಗ್ರಹ್ಯತ್ಯಕ್ತಸೌಹೃದಾ । ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಹಿ ಪ್ರಿಯಾನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಹನಿಷ್ಯಂತಿ ಸ್ವಕಾನಪಿ ॥ 41 ॥
ನ ರಕ್ಷಿಷ್ಯಂತಿ ಮನುಜಾಃ ಸ್ಥವಿರೌ ಪಿತರಾವಪಿ । ಪುತ್ರೀಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ ಕುಲಜಾಂ ಕ್ಷುದ್ರಾಃ ಶಿಶ್ನೋದರಂಭರಾಃ ॥ 42 ॥

ಕಲೌ ನ ರಾಜನ್ ಜಗತಾಂ ಪರಂ ಗುರುಂ ತ್ರಿಲೋಕನಾಥಂ ನತಪಾದಪಂಕಜಮ್ ।
ಪ್ರಾಯೇಣ ಮರ್ತ್ಯಾ ಭಗವಂತಮಚ್ಯುತಂ ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಪಾಖಂಡವಿಭಿನ್ನಚೇತಸಃ ॥ 43 ॥
ಯನ್ನಾಮಧೇಯಂ ಮ್ರಿಯಮಾಣ ಆತುರಃ ಪತನ್ ಸ್ಖಲನ್ ವಾ ವಿವಶೋ ಗೃಣನ್ ಪುಮಾನ್ ।
ವಿಮುಕ್ತಕರ್ಮಾರ್ಗಲ ಉತ್ತಮಾಂ ಗತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿ ನ ತಂ ಕಲೌ ಜನಾಃ ॥ 44 ॥

ಪುಂಸಾಂ ಕಲಿಕೃತಾನ್ ದೋಷಾನ್ ದ್ರವ್ಯದೇಶಾತ್ಮಸಂಭವಾನ್ । ಸರ್ವಂ ಹರತಿ ಚಿತ್ತಸ್ಥೋ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥

ಶ್ರುತಃ ಸಂಕೀರ್ತಿತೋ ಧ್ಯಾತಃ ಪೂಜಿತಶ್ಚಾದೃತೋಽಪಿ ವಾ ।
ನೃಣಾಂ ಧುನೋತಿ ಭಗವಾನ್ ಹೃತ್ಸ್ಥೋ ಜನ್ಮಾಯುತಾಶುಭಮ್ ॥ 46 ॥
ಯಥಾ ಹೇಮ್ನಿ ಸ್ಥಿತೋ ವಹ್ನಿರ್ದುರ್ವರ್ಣಂ ಹಂತಿ ಧಾತುಜಮ್ ।
ಏವಮಾತ್ಮಗತೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಯೋಗಿನಾಮಶುಭಾಶಯಮ್ ॥ 47 ॥

ವಿದ್ಯಾತಪಃಪ್ರಾಣನಿರೋಧಮೈತ್ರೀತೀರ್ಥಾಭಿಷೇಕವ್ರತದಾನಜಾಪ್ಯೈಃ ।
ನಾತ್ಯಂತಶುದ್ಧಿಂ ಲಭತೇಽಂತರಾತ್ಮಾ ಯಥಾ ಹೃದಿಸ್ಥೇ ಭಗವತ್ಯನಂತೇ ॥ 8 ॥
ತಸ್ಮಾತ್ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ರಾಜನ್ ಹೃದಿಸ್ಥಂ ಕುರು ಕೇಶವಮ್ ।
ಮ್ರಿಯಮಾಣೋ ಹ್ಯವಹಿತಸ್ತತೋ ಯಾಸಿ ಪರಾಂ ಗತಿಮ್ ॥ 49 ॥
ಮ್ರಿಯಮಾಣೈರಭಿಧ್ಯೇಯೋ ಭಗವಾನ್ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ।
ಆತ್ಮಭಾವಂ ನಯಂತ್ಯಂಗ ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಸಂಭವಃ ॥ 50 ॥
ಕಲೇರ್ದೋಷನಿಧೇ ರಾಜನ್ನಸ್ತಿ ಹ್ಯೇಕೋ ಮಹಾನ್ ಗುಣಃ । ಕೀರ್ತನಾದೇವ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಮುಕ್ತಬಂಧಃ ಪರಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥
ಕೃತೇ ಯದ್ ಧ್ಯಾಯತೋ ವಿಷ್ಣುಂ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಯಜತೋ ಮಖೈಃ ।
ದ್ವಾಪರೇ ಪರಿಚರ್ಯಾಯಾಂ ಕಲೌ ತದ್ಧರಿಕೀರ್ತನಾತ್ ॥ 52 ॥
ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ತೃತೀಯೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶ್ರೀಶುಕ ಉವಾಚ

ಕಾಲಸ್ತೇ ಪರಮಾಣ್ವಾದಿರ್ದ್ವಿಪರಾರ್ಧಾವಧಿರ್ನೃಪ । ಕಥೋತಿ ಯುಗಮಾನಂ ಚ ಶೃಣು ಕಲ್ಪಲಯಾವಥ ॥ 1 ॥
ಚತುರ್ಯುಗಸಹಸ್ರಂ ತು ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ದಿನಮುಚ್ಯತೇ । ಸಕಲ್ಪೋ ಯತ್ರ ಮನವಶ್ಚತುರ್ದಶ ವಿಶಾಂಪತೇ ॥ 2 ॥
ಯದಂತೇ ಪ್ರಲಯಸ್ತಾವದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ರಾತ್ರಿರುದಾಹೃತಾ । ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾ ಇಮೇ ಯತ್ರ ಕಲ್ಪಂತೇ ಪ್ರಲಯಾಯ ಹಿ ॥
ಏಷ ನೈಮಿತ್ತಿಕಃ ಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪ್ರಲಯೋ ಯತ್ರ ವಿಶ್ವಸೃಕ್ । ಶೇತೇಽನಂತಾಸನೋ ವಿಶ್ವಮಾತ್ಮಸಾತ್ಕೃತ್ಯ ಚಾತ್ಮಭೂಃ ॥ 4 ॥
ದ್ವಿಪರಾರ್ಧೇ ತ್ವತಿಕ್ರಾಂತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ । ತದಾ ಪ್ರಕೃತಯಃ ಸಪ್ತ ಕಲ್ಪಂತೇ ಪ್ರಲಯಾಯ ವೈ ॥ 5 ॥
ಏಷಾ ಪ್ರಾಕೃತಿಕೋ ರಾಜನ್ ಪ್ರಲಯೋ ಯತ್ರ ಲೀಯತೇ । ಆಂಡಕೋಶಸ್ತು ಸಂಘಾತೋ ವಿಘಾತ ಉಪಸಾದಿತೇ ॥
ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಶತವರ್ಷಾಣಿ ಭೂಮೌ ರಾಜನ್ನ ವರ್ಷತಿ ।
ತದಾ ನಿರನ್ನೇ ಹ್ಯನ್ಯೋನ್ಯಂ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಃ ಕ್ಷುಧಾರ್ದಿತಾಃ ॥
ಕ್ಷಯಂ ಯಾಸ್ಯಂತಿ ಶನಕೈಃ ಕಾಲೇನೋಪದ್ರುತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ॥ 7 ॥
ಸಾಮುದ್ರಂ ದೈಹಿಕಂ ಭೌಮಂ ರಸಂ ಸಾಂವರ್ತಕೋ ರವಿಃ । ರಶ್ಮಿಭಿಃ ಪಿಬತೇ ಘೋರೈಃ ಸರ್ವಂ ನೈವ ವಿಮುಂಚತಿ ॥
ತತಃ ಸಾಂವರ್ತಕೋ ವಹ್ನಿಃ ಸಂಕರ್ಷಣಮುಖೋತ್ಥಿತಃ । ದಹತ್ಯನಿಲವೇಗೋತ್ಥಃ ಶೂನ್ಯಾನ್ ಭೂವಿವರಾನಥ ॥ 9 ॥
ಉಪರ್ಯಧಃ ಸಮಂತಾಚ್ಚ ಶಿಖಾಭಿರ್ವಹ್ನಿಸೂರ್ಯಯೋಃ । ದಹ್ಯಮಾನಂ ವಿಭಾತ್ಯಂಡಂ ದಗ್ಧಗೋಮಯಪಿಂಡವತ್ ॥
ತತಃ ಪ್ರಚಂಡಪವನೋ ವರ್ಷಾಣಾಮಧಿಕಂ ಶತಮ್ । ಪರಃ ಸಾಂವರ್ತಕೋ ವಾತಿ ಧೂಮ್ರಂ ಖಂ ರಜಸಾ ವೃತಮ್ ॥
ತತೋ ಮೇಘಕುಲಾನ್ಯಂಗ ಚಿತ್ರವರ್ಣಾನ್ಯನೇಕಶಃ । ಶತವರ್ಷಾಣಿ ವರ್ಷಂತಿ ನದಂತಿ ರಭಸಸ್ವರೈಃ ॥ 12 ॥
ತತ ಏಕೋದಕಂ ವಿಶ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಿವರಾಂತರಮ್ । ತದಾ ಭೂಮೇರ್ಗಂಧಗುಣಂ ಗ್ರಸಂತ್ಯಾಪ ಉಪಪ್ಲವೇ ॥ 13 ॥
ಗ್ರಸ್ತಗಂಧಾ ತು ಪೃಥಿವೀ ಪ್ರಲಯತ್ವಾಯ ಕಲ್ಪತೇ । ಅಪಾಂ ರಸಮಥೋ ತೇಜಸ್ತಾ ಲೀಯಂತೇಽಥ ನೀರಸಾಃ ॥ 14 ॥

ಗ್ರಸತೇ ತೇಜಸೋ ರೂಪಂ ವಾಯುಸ್ತದ್ರಹಿತಂ ತದಾ । ಲೀಯತೇ ಚಾನಿಲೇ ತೇಜೋ ವಾಯೋಃ ಕಂ ಗ್ರಸತೇ ಗುಣಮ್ ॥

760 ಸ ವೈ ವಿಶತಿ ಖಂ ರಾಜಂಸ್ತತಶ್ಚ ನಭಸೋ ಗುಣಮ್ । ಶಬ್ದಂ ಗ್ರಸತಿ ಭೂತಾದಿರ್ನಭಸ್ತಮನು ಲೀಯತೇ ॥ 16 ॥

ತೈಜಸಾನೀಂದ್ರಿಯಾಣ್ಯಂಗ ದೇವಾ ವೈಕಾರಿಕಾ ಗುಣೈಃ ॥ 17 ॥

ಮಹಾನ್ ಗ್ರಸತ್ಯಹಂಕಾರಂ ಗುಣಾಃ ಸತ್ವಾದಯಶ್ಚ ತಮ್ ।

ಗ್ರಸತೇऽವ್ಯಾಕೃತಂ ಬೀಜಂ ಗುಣಾನ್ ಕಾಲೇನ ಚೋದಿತಮ್ ॥ 18 ॥

ನ ತಸ್ಯ ಕಾಲಾವಯವೈಃ ಪರಿಣಾಮಾದಯೋ ಗುಣಾಃ । ಅನಾದ್ಯನಂತಮವ್ಯಕ್ತಂ ನಿತ್ಯಂ ಕಾರಣಮವ್ಯಯಮ್ ॥ 19 ॥

ನ ಯತ್ರ ವಾಚೋ ನ ಮನೋ ನ ಸತ್ತ್ವಂ ತಮೋ ರಜೋ ವಾ ಮಹದಾದಯೋऽಮೀ ।

ನ ಪ್ರಾಣಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯದೇವತಾ ವಾ ನ ಸನ್ನಿವೇಶಃ ಖಲು ಲೋಕಕಲ್ಪಃ ॥ 20 ॥

ನ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗ್ರನ್ನ ಚ ತತ್ಸುಷುಪ್ತಂ ನ ಖಂ ಜಲಂ ಭೂರನಿಲೋऽಗ್ನಿರರ್ಕಃ ।

ಸುಷುಪ್ತವಚ್ಛೂನ್ಯವದಪ್ರತರ್ಕ್ಯಂ ತನ್ಮೂಲಭೂತಂ ಪದಮಾಮನಂತಿ ॥ 21 ॥

ಲಯಃ ಪ್ರಾಕೃತಿಕೋ ಹ್ಯೇಷ ಪುರುಷಾವ್ಯಕ್ತಯೋರ್ಯದಾ । ಶಕ್ತಯಃ ಸಂಪ್ರಲೀಯಂತೇ ವಿವಶಾಃ ಕಾಲವಿದ್ರುತಾಃ ॥

ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥರೂಪೇಣ ಜ್ಞಾನಂ ಭಾತಿ ತದಾಶ್ರಯಮ್ । ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಾಭ್ಯಾಂಮಾದ್ಯಂತವದವಸ್ತು ಯತ್ ॥

ದೀಪಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ರೂಪಂ ಚ ಜ್ಯೋತಿಷೋ ನ ಪೃಥಗ್ಭವೇತ್ । ಏವಂ ಧೀಃ ಖಾನಿ ಮಾತ್ರಾಶ್ಚ ನ ಸ್ಯುರಪ್ಯತ ಮಾರುತಾತ್ ॥

ಬುದ್ಧೇರ್ಜಾಗರಣಂ ಸ್ವಪ್ನಂ ಸುಷುಪ್ತಿರಿತಿ ಹೋಚ್ಯತೇ । ಮಾಯಾಮಾತ್ರಮಿದಂ ರಾಜನ್ನಾನಾತ್ವಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಿ ॥ 25 ॥

ಯಥಾ ಜಲಧರಾ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಭವಂತಿ ನ ಭವಂತಿ ಚ । ಬ್ರಹ್ಮಣೀದಂ ತಥಾ ವಿಶ್ವಮುಪಯಾತ್ಯುದಯಾಪ್ಯಯಮ್ ॥

ಏತೇ ಹ್ಯವಯವಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಸರ್ವಾವಯವಿನಾಮಿಹ । ವಿನಾರ್ಥೇನ ಪ್ರತೀಯೇರನ್ ಪಟಸ್ಯೇವಾಂಗ ತಂತವಃ ॥ 27 ॥

ಯತ್ಸಾಮಾನ್ಯವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಮುಪಲಭ್ಯೇತ ಸ ಭ್ರಮಃ । ಅನ್ಯೋऽನ್ಯಾಪಾಶ್ರಯಾತ್ಸರ್ವಮಾದ್ಯಂತವದವಸ್ತು ಚ ॥ 28 ॥

ವಿಕಾರಃ ಖ್ಯಾಯಮಾನೋऽಪಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾನಮಂತರಾ । ನ ನಿರೂಪ್ಯೋ ಹ್ಯಣುರಪಿ ಸ್ಯಾಚ್ಚೇತ್ಸ ಭ್ರಮ ಆತ್ಮನಃ ॥ 29 ॥

ನಹಿ ಸತ್ಯಸ್ಯ ನಾನಾತ್ವಮವಿದಾನ್ಯದಿ ಮನ್ಯತೇ । ನಾನಾತ್ವಂ ಛಿದ್ರಯೋರ್ಯದ್ವಜ್ಜ್ಯೋತಿಷೋರ್ವಾತಯೋರಪಿ ॥ 30 ॥

ಯಥಾ ಹಿರಣ್ಯಂ ಬಹುಧಾ ಸಮೀಯತೇ ನೃಭಿಃ ಕ್ರಿಯಾಭಿರ್ವ್ಯವಹಾರವರ್ತ್ಮಸು ।

ಏವಂ ವಚೋಭಿರ್ಭಗವಾನಧೋಕ್ಷಜೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯತೇ ವೈದಿಕಲೌಕಿಕೈರ್ಜನೈಃ ॥ 31 ॥

ಯಥಾ ಘನೋऽರ್ಕಪ್ರಭವೋऽರ್ಕದರ್ಶಿನೋ ಹ್ಯರ್ಕಾಂಶಭೂತಸ್ಯ ಚ ಚಕ್ಷುಷಸ್ತಮಃ ।

ಏವಂ ತ್ವಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಗುಣಸ್ತದೀಕ್ಷಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಶಕಸ್ಯಾತ್ಮನ ಆತ್ಮಬಂಧನಃ ॥ 32 ॥

ಘನೋ ಯದಾರ್ಕಪ್ರಭಯಾ ವಿದೀರ್ಯತೇ ಚಕ್ಷುಃಸ್ವರೂಪಂ ರವಿಮೀಕ್ಷತೇ ತದಾ ।

ಯದಾ ಹ್ಯಹಂಕಾರ ಉಪಾಧಿರಾತ್ಮನೋ ಜಿಜ್ಞಾಸಯಾ ನಶ್ಯತಿ ತರ್ಹ್ಯನುಸ್ಮರೇತ್ ॥ 33 ॥

ಯದೈವಮೇತೇನ ವಿವೇಕಹೇತಿನಾ ಮಾಯಾಮಯಾಹಂಕರಣಾತ್ಮಬಂಧನಮ್ ।

ಛಿತ್ತ್ವಾಚ್ಯುತಾತ್ಮಾನುಭವೋऽವತಿಷ್ಠತೇ ತಮಾಹುರಾತ್ಯಂತಿಕಮಂಗ ಸಂಪ್ಲವಮ್ ॥ 34 ॥

ನಿತ್ಯದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದೀನಾಂ ಪರಂತಪ । ಉತ್ಪತ್ತಿಪ್ರಲಯಾವೇಕೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞಾಃ ಸಂಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ॥ 35 ॥

ಕಾಲಸ್ರೋತೋಜವೇನಾಶು ಹ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯ ನಿತ್ಯದಾ । ಪರಿಣಾಮಾದ್ಯವಸ್ಥಾಸ್ತಾ ಜನ್ಮಪ್ರಲಯಹೇತವಃ ॥ 36 ॥
ಅನಾದ್ಯಂತವತಾನೇನ ಕಾಲೇನೇಶ್ವರಮೂರ್ತಿನಾ । ಅವಸ್ಥಾ ನೈವ ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಿಯತಿ ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಿವ ॥ 37 ॥
ನಿತ್ಯೋ ನೈಮಿತ್ತಿಕಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಪ್ರಾಕೃತಿಕೋ ಲಯಃ । ಆತ್ಯಂತಿಕಶ್ಚ ಕಥಿತಃ ಕಾಲಸ್ಯ ಗತಿರೀದೃಶೀ ॥ 38 ॥
ಏತಾಃ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಗದ್ವಿಧಾತುರ್ನಾರಾಯಣಸ್ಯಾಖಿಲಸತ್ತ್ವಧಾಮ್ನಃ ।
ಲೀಲಾಕಥಾಸ್ತೇ ಕಥಿತಾಃ ಸಮಾಸತಃ ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನ ನಾಜೋಽಪ್ಯಭಿಧಾತುಮೀಶಃ ॥ 39 ॥
ಸಂಸಾರಸಿಂಧುಮತಿದುಸ್ತರಮುತ್ತಿತೀರ್ಷೋರ್ನಾನ್ಯಃ ಪ್ಲವೋ ಭಗವತಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ಯ ।
ಲೀಲಾಕಥಾರಸನಿಷೇವಣಮಂತರೇಣ ಪುಂಸೋ ಭವೇದ್ವಿವಿಧದುಃಖದವಾರ್ದಿತಸ್ಯ ॥ 40 ॥
ಪುರಾಣಸಂಹಿತಾಮೇತಾಂ ಋಷಿರ್ನಾರಾಯಣೋಽವ್ಯಯಃ ।
ನಾರದಾಯ ಪುರಾ ಪ್ರಾಹ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾಯ ಸಃ ॥ 41 ॥
ಸ ವೈ ಮಹ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣಃ । ಇಮಾಂ ಭಾಗವತೀಂ ಪ್ರೀತಃ ಸಂಹಿತಾಂ ವೇದಸಮ್ಮಿತಾಮ್ ॥
ಏತಾಂ ವಕ್ಷ್ಯತ್ಯಸೌ ಸೂತ ಋಷಿಭ್ಯೋ ನಿಮಿಷಾಲಯೇ । ದೀರ್ಘಸತ್ರೇಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಪೃಷ್ಟಃ ಶೌನಕಾದಿಭಿಃ ॥ 43 ॥
ಅತ್ರಾನುವರ್ಣ್ಯತೇಽಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಃ । ಯಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಜೋ ಬ್ರಹ್ಮಾ ರುದ್ರಃ ಕ್ರೋಧಸಮುದ್ಭವಃ ॥
ತ್ವಂ ಚ ರಾಜನ್ ಮರಿಷ್ಯೇತಿ ಪಶುಬುದ್ಧಿಮಿಮಾಂ ಜಹಿ । ನ ಜಾತಃ ಪ್ರಾಗಭೂತೋಽದ್ಯ ದೇಹವತ್ತ್ವಂ ನ ನಂಕ್ಷ್ಯಸಿ ॥
ನ ಭವಿಷ್ಯಸಿ ಭೂತ್ವಾತ್ವಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿರೂಪವಾನ್ । ಬೀಜಾಂಕುರವದ್ದೇಹಾದೇರ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತೋ ಯಥಾನಲಃ ॥ 46 ॥
ಸ್ವಪ್ನೇ ಯಥಾ ಶಿರಚ್ಛೇದಃ ಪಂಚತ್ವಾದ್ಯಾತ್ಮನಸ್ತಥಾ । ಯಸ್ಮಾತ್ಪಶ್ಯಸಿ ದೇಹಸ್ಯ ತತ ಆತ್ಮಾ ಹ್ಯಜೋಽಮರಃ ॥ 47 ॥
ಘಟೇ ಭಿನ್ನೇ ಯಥಾಕಾಶ ಆಕಾಶಃ ಸ್ಯಾದ್ಯಥಾ ಪುರಾ । ಏವಂದೇಹೇ ಮೃತೇ ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಪದ್ಯತೇ ಪುನಃ ॥ 48 ॥
ಮನಃ ಸೃಜತಿ ವೈ ದೇಹಾನ್ ಗುಣಾನ್ ಕರ್ಮಾಣಿ ಚಾತ್ಮನಃ । ತನ್ಮನಃ ಸೃಜತೇ ಮಾಯಾ ತತೋ ಜೀವಸ್ಯ ಸಂಸೃತಿಃ ॥ 49 ॥
ಸ್ನೇಹಾಧಿಷ್ಠಾನವರ್ತ್ಯಗ್ನಿಸಂಯೋಗೋ ಯಾವದೀಯತೇ । ತಾವದ್ದೀಪಸ್ಯ ದೀಪತ್ವಮೇವಂ ದೇಹಕೃತೋ ಭವಃ ॥ 50 ॥
ರಜಃಸತ್ತ್ವತಮೋವೃತ್ತ್ಯಾ ಜಾಯತೈಧೇತ ನಶ್ಯತಿ । ನ ತತ್ರಾತ್ಮಾ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರ್ವ್ಯೋರ್ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತಯೋಃ ಪರಃ ॥ 51 ॥
ಆಕಾಶವದ್ ಧ್ರುವಾಧಾರೋ ಧ್ರುವೋ ನಾನಾಮಿತಸ್ತತಃ । ಏವಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಸ್ಥಮಾತ್ಮನೈವಾಮೃಶ ಪ್ರಭೋ ॥ 52 ॥
ಬುದ್ಧ್ಯಾನುಮಾನಗರ್ಭಿಣ್ಯಾ ವಾಸುದೇವಾನುಚಿಂತಯಾ । ಚೋದಿತೋ ವಿಪ್ರವಾಕ್ಯೇನ ನ ತ್ವಾಂ ಧಕ್ಷ್ಯತಿ ತಕ್ಷಕಃ ॥ 53 ॥
ಮೃತ್ಯವೋ ನೋಪಸರ್ಪಂತಿ ಮೃತ್ಯೂನಾಂ ಮೃತ್ಯುಮೀಶ್ವರಮ್ । ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂ ಧಾಮ ಬ್ರಹ್ಮಾಂ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥
ಏವಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಚಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನ್ಯಾಧಾಯ ನಿಷ್ಕಲೇ ॥ 55 ॥
ದಶಂತಂ ತಕ್ಷಕಂ ಪಾದೇ ಲೇಲಿಹಾನಂ ವಿಷಾನನೈಃ । ನ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿ ಶರೀರಂ ಚ ವಿಶ್ವಂ ಚ ಪೃಥಗಾತ್ಮನಃ ॥ 56 ॥
ಏತತ್ತೇ ಕಥಿತಂ ತಾತ ಯಥಾ ತ್ವಂ ಪೃಷ್ಟವಾನ್ನೃಪ । ಹರೇರ್ವಿಶ್ವಾತ್ಮನಶ್ಚೇಷ್ಟಾಂ ಕಿಂ ಭೂಯಃ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ 57 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಚತುರ್ಥೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏತನ್ನಿಶಮ್ಯ ಮುನಿನಾಭಿಹಿತಂ ಪರೀಕ್ಷಿದ್ ವ್ಯಾಸಾತ್ಮಜೇನ ನಿಖಿಲಾತ್ಮದೃಶಾ ಸಮೇನ ।
ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಮುಪಸೃತ್ಯ ನತೇನ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಬದ್ಧಾಞ್ಜಲಿಸ್ತಮಿದಮಾಹ ಸ ವಿಷ್ಣುರಾತಃ ॥ 1 ॥

ಪರೀಕ್ಷಿದುವಾಚ

ಸಿದ್ಧೋಽಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋಽಸ್ಮಿ ಭವತಾ ಕರುಣಾತ್ಮನಾ । ಶ್ರಾವಿತೋ ಯಚ್ಚ ಮೇ ಸಾಕ್ಷಾದನಾದಿನಿಧನೋ ಹರಿಃ ॥
ನಾತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂ ಮನ್ಯೇ ಮಹತಾಮಚ್ಯುತಾತ್ಮನಾಮ್ । ದೀನೇಷು ತಾಪತಪ್ತೇಷು ಭೂತೇಷು ಯದನುಗ್ರಹಃ ॥ 3 ॥
ಪುರಾಣಸಂಹಿತಾಮೇತಾಮಶ್ರೌಷಂ ಭವತೋ ಹ್ಯಹಮ್ । ಯಸ್ಯಾಂ ಖಲೂತ್ತಮಶ್ಲೋಕೋ ಭಗವಾನನುವರ್ಣ್ಯತೇ ॥
ಭಗವಂಸ್ತಕ್ಷಕಾದಿಭ್ಯೋ ಮೃತ್ಯುಭ್ಯೋ ನ ಬಿಭೇಮ್ಯಹಮ್ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿರ್ವಾಣಮಭಯಂ ದರ್ಶಿತಂ ತ್ವಯಾ ॥

ಅನುಜಾನೀಹಿ ಮಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವಾಚಂ ಯಚ್ಛಾಮ್ಯಧೋಕ್ಷಜೇ ।
ಮುಕ್ತಕಾಮಾಶಯಂ ಚೇತಃ ಪ್ರವೇಶ್ಯ ವಿಸೃಜಾಮ್ಯಸೂನ್ ॥ 6 ॥

ಅಜ್ಞಾನಂ ಚ ನಿರಸ್ತಂ ಮೇ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠಯಾ । ಭವತಾ ದರ್ಶಿತಂ ಕ್ಷೇಮಂ ಪರಂ ಭಗವತಃ ಪದಮ್ ॥ 7 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತಮನುಜ್ಞಾಯ ಭಗವಾನ್ ಬಾದರಾಯಣಿಃ । ಜಗಾಮ ಭಿಕ್ಷುಭಿಃ ಸಾಕಂ ನರದೇವೇನ ಪೂಜಿತಃ ॥ 8 ॥
ಪರೀಕ್ಷಿದಪಿ ರಾಜರ್ಷಿರಾತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ । ಸಮಾಧಾಯ ಪರಂ ದಧ್ಯಾವಸ್ಪಂದಾಸುರ್ಯಥಾ ತರುಃ ॥ 9 ॥

ಪ್ರಾಕ್ಕೂಲೇ ಬರ್ಹಿಷ್ಯಾಸೀನೋ ಗಂಗಾಕೂಲ ಉದಙ್ಮುಖಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ಮಹಾಯೋಗೀ ನಿಃಸಂಗಶ್ಛಿನ್ನಸಂಶಯಃ ॥ 10 ॥

ತಕ್ಷಕಃ ಪ್ರಹಿತೋ ವಿಪ್ರಾಃ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ದ್ವಿಜಸೂನುನಾ । ಹಂತುಕಾಮೋ ನೃಪಂ ಗಚ್ಛನ್ ದದರ್ಶ ಪಥಿ ಕಾಶ್ಯಪಮ್ ॥ 11 ॥
ತಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ದ್ರವಿಣೈರ್ನಿವರ್ತ್ಯ ವಿಷಹಾರಿಣಮ್ । ದ್ವಿಜರೂಪಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಃ ಕಾಮರೂಪೋಽದಶನ್ನೃಪಮ್ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಭೂತಸ್ಯ ರಾಜರ್ಷೇರ್ದೇಹೋ ಹಿ ಗರಲಾಗ್ನಿನಾ । ಬಭೂವ ಭಸ್ಮಸಾತ್ಸದ್ಯಃ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ ॥ 13 ॥
ಹಾಹಾಕಾರೋ ಮಹಾನಾಸೀದ್ಭುವಿ ಖೇ ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವತಃ । ವಿಸ್ಮಿತಾ ಅಭವನ್ಸರ್ವೇ ದೇವಾಸುರನರಾದಯಃ ॥ 14 ॥
ದೇವದುಂದುಭಯೋ ನೇದುರ್ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸೋ ಜಗುಃ । ವವೃಷುಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಣಿ ವಿಬುಧಾಃ ಸಾಧುವಾದಿನಃ ॥
ಜನಮೇಜಯಃ ಸ್ವಪಿತರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಕ್ಷಕಭಕ್ಷಿತಮ್ । ಅಥಾಜುಹಾವ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಸರ್ಪಾನ್ ಸತ್ರೇ ಸಹ ದ್ವಿಜೈಃ ॥ 16 ॥

ಸರ್ಪಸತ್ರೇ ಸಮಿದ್ಧೇಽಗ್ನೌ ದಹ್ಯಮಾನಾನ್ ಮಹೋರಗಾನ್ ।
ದೃಷ್ಟ್ವೇಂದ್ರಂ ಭಯಸಂವಿಗ್ನಸ್ತಕ್ಷಕಃ ಶರಣಂ ಯಯೌ ॥

ನಾಪಶ್ಯತ್ತಕ್ಷಕಂ ತತ್ರ ರಾಜಾ ಪಾರೀಕ್ಷಿತೋ ದ್ವಿಜಾನ್ । ಉವಾಚ ತಕ್ಷಕಃ ಕಸ್ಮಾನ್ನ ದಹ್ಯೇತೋರಗಾಧಮಃ ॥ 18 ॥
ತಂ ಗೋಪಾಯತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಇಂದ್ರಃ ಶರಣಮಾಗತಮ್ । ತೇನ ಸಂಸ್ತಂಭಿತಃ ಸರ್ಪಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಾಗ್ನೌ ಪತತ್ಯಸೌ ॥ 19 ॥
ಪಾರೀಕ್ಷಿತ ಇತಿ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಾಹರ್ತ್ವಿಜ ಉದಾರಧೀಃ । ಸಹೇಂದ್ರಸ್ತಕ್ಷಕೋ ವಿಪ್ರಾನಗ್ನೌ ಕಿಮಿತಿ ಪಾತ್ಯತೇ ॥ 20 ॥
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಜುಹುವುರ್ವಿಪ್ರಾಃ ಸಹೇಂದ್ರಂ ತಕ್ಷಕಂ ಮಖೇ । ತಕ್ಷಕಾಶು ಪತಸ್ವೇಹ ಸಹೇಂದ್ರೇಣ ಮರುತ್ವತಾ ॥ 21 ॥
ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮೋದಿತಾಕ್ಷೇಪೈಃ ಸ್ಥಾನಾದಿಂದ್ರಃ ಪ್ರಚಾಲಿತಃ । ಬಭೂವ ಸಂಭ್ರಾಂತಮತಿಃ ಸವಿಮಾನಃ ಸತಕ್ಷಕಃ ॥ 22 ॥

ತಂ ಪತಂತಂ ವಿಮಾನೇನ ಸಹತಕ್ಷಕಮಂಬರಾತ್ । ವಿಲೋಕ್ಯಾಂಗಿರಸಃ ಪ್ರಾಹ ರಾಜಾನಂ ತಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ॥ 23 ॥
ನೈಷ ತ್ವಯಾ ಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರ ವಧಮರ್ಹತಿ ಸರ್ಪರಾ[illegible] ಪೀತಮಮೃತಮಥಾಯಮಜರಾಮರಃ ॥ 24 ॥
ಜೀವಿತಂ ಮರಣಂ ಜಂತೋರ್ಗತಿಃ ಸ್ವೇನೈವ ಕರ್ಮಣಾ । ರಾಜಂಸ್ತೇ ನ ವಿನಾ ನಾನ್ಯೋ ಪ್ರದಾತಾ ಸುಖದುಃಖಯೋಃ ॥
ಸರ್ಪಚೋರಾದಿವಹ್ನ್ಯಂಬುಕ್ಷುತ್ತೃಡ್ವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿಭಿರ್ನೃಪ । ಪಂಚತ್ವಮೃಚ್ಛತೇ ಜಂತುರ್ಭುಂಕ್ತೇ ಆರಬ್ಧಕರ್ಮ ಚ ॥ 26 ॥
ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ರಮಿದಂ ರಾಜನ್ ಸಂಸ್ಥೀಯೇತಾಭಿಚಾರಿಕಮ್ । ಸರ್ಪಾ ಅನಾಗಸೋ ದಗ್ಧಾ ಜನೈರ್ದಿಷ್ಟಂ ಹಿ ಭುಜ್ಯತೇ ॥ 27 ॥
ಇತ್ಯುಕ್ತಃ ಸ ತಥೇತ್ಯಾಹ ಮಹರ್ಷೇರ್ಮಾನಯನ್ ವಚಃ । ಸರ್ಪಸತ್ರಾದುಪರತಃ ಪೂಜಯಾಮಾಸ ವಾಕ್ಪತಿಮ್ ॥ 28 ॥
ಸೈಷಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಮಹಾಮಾಯಾ ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕಲಕ್ಷಣಾ । ಯಯಾ ಮುಹ್ಯತ್ಯಸಾವಾತ್ಮಾ ಭೂತೇಷು ಗುಣವೃತ್ತಿಭಿಃ ॥

ನ ಯತ್ರ ದುರ್ಭಾವ್ಯತಯಾ ವಿರಾಜತೇ ಮಾಯಾತ್ಮವಾದೇಽಸಕೃದಾತ್ಮವಾದಿಭಿಃ ।
ನ ಯದ್ವಿವಾದೋ ವಿವಿಧಸ್ತದಾಶ್ರಯೋ ಮನಶ್ಚ ಸಂಕಲ್ಪವಿಕಲ್ಪವೃತ್ತಿ ಯತ್ ॥ 30 ॥
ನ ಯತ್ರ ಸೃಜ್ಯಂ ಸೃಜತೋಭಯೋಃ ಪರಂ ಶ್ರೇಯಶ್ಚ ಜೀವಸ್ತ್ರಿಭಿರನ್ವಿತಃ ಸ್ವಯಮ್ ।
ತದೇತದುತ್ಸಾದಿತಬಾಧ್ಯಬಾಧಕಂ ನಿಷಿದ್ಧ್ಯ ಚೋರ್ಮೀನ್ ವಿರಮೇತ ತನ್ಮುನಿಃ ॥ 31 ॥
ಪರಂ ಪದಂ ವೈಷ್ಣವಮಾಮನಂತಿ ಯನ್ನೇತಿ ನೇತೀತ್ಯತದುತ್ಸಿಸೃಕ್ಷವಃ ।
ವಿಸೃಜ್ಯ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಮನನ್ಯಸೌಹೃದಾ ಹೃದೋಪಗುಹ್ಯಾವಸಿತಂ ಸಮಾಹಿತೈಃ ॥ 32 ॥

ತದೇತದಧಿಗಚ್ಛಂತಿ ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತ್ಪರಮಂ ಪದಮ್ । ಅಹಂ ಮಮತೇ ದೌರ್ಜನ್ಯಂ ನ ಯೇಷಾಂ ದೇಹಗೇಹಜಮ್ ॥
ಅತಿವಾದಾಂಸ್ತಿತಿಕ್ಷೇತ ನಾವಮನ್ಯೇತ ಕಂಚನ । ನ ಚೇಮಂ ದೇಹಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವೈರಂ ಕುರ್ವೀತ ಕೇನಚಿತ್ ॥ 34 ॥
ನಮೋ ಭಗವತೇ ತಸ್ಮೈ ಕೃಷ್ಣಾಯಾಕುಂಠಮೇಧಸೇ । ಯತ್ಪಾದಾಂಬುರುಹಧ್ಯಾನಾತ್ಸಂಹಿತಾಮಧ್ಯಗಾಮಿಮಾಮ್ ॥ 35 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಪಂಚಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಪೈಲಾದಿಭಿರ್ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯೈರ್ವೇದಾಚಾರ್ಯೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ । ವೇದಾ ವೈ ಕತಿಧಾ ವ್ಯಸ್ತಾ ಏತತ್ಸೌಮ್ಯಾಭಿಧೇಹಿ ನಃ ॥ 1 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಸಮಾಹಿತಾತ್ಮನೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಃ । ಹೃದ್ಯಾಕಾಶಾದಭೂನ್ನಾದೋ ವೃತ್ತಿರೋಧಾದ್ವಿಭಾವ್ಯತೇ ॥ 2 ॥
ಯದುಪಾಸನಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಯೋಗಿನೋ ಮಲಮಾತ್ಮನಃ । ದ್ರವ್ಯಕ್ರಿಯಾಕಾರಕಾಖ್ಯಂ ಧೂತ್ವಾ ಯಾಂತ್ಯಪುನರ್ಭವಮ್ ॥

ತತೋಽಭೂತ್ ತ್ರಿವೃದೋಂಕಾರೋ ಯೋಽವ್ಯಕ್ತಪ್ರಭವಃ ಸ್ವರಾಟ್ ।
ಯತ್ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಭಗವತೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ ॥ 4 ॥

ಶೃಣೋತಿ ಯ ಇಮಂ ಸ್ಫೋಟಂ ಸುಪ್ತಃ ಶ್ರೋತ್ರೇವ ಶೂನ್ಯದೃಕ್ । ಯೇನ ವಾಗ್ ವ್ಯಜ್ಯತೇ ಯಸ್ಯ ವಕ್ತಿರಾಕಾಶ ಆತ್ಮನಃ ॥
ಸ್ವಧಾಮ್ನೋ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಾಚಕಃ ಪರಮಾತ್ಮನಃ । ಸ ಸರ್ವಮಂತ್ರೋಪನಿಷದ್ವೇದಬೀಜಂ ಸನಾತನಮ್ ॥ 6 ॥

ತಸ್ಯ ಹಾಸಂಸ್ತ್ರಯೋ ವರ್ಣಾ ಅಕಾರಾದ್ಯಾ ಭೃಗೂದ್ವಹ ।

ಧಾರ್ಯಂತೇ ಯೈಸ್ತ್ರಯೋ ಭಾವಾ ಗುಣಾನಾಮರ್ಥವೃತ್ತಯಃ ॥ 7 ॥

ತತೋಽಕ್ಷರಸಮಾಮ್ನಾಯಮಸೃಜದ್ಭಗವಾನಜಃ । ಅಂತಃಸ್ಥೋಷ್ಮಸ್ವರಸ್ಪರ್ಶಹ್ರಸ್ವದೀರ್ಘಾದಿಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ 8 ॥
ತೇನಾಸೌ ಚತುರೋ ವೇದಾಂಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ವದನೈರ್ವಿಭುಃ । ಸವ್ಯಾಹೃತಿಕಾನ್ ಸೋಂಕಾರಾಂಶ್ಚಾತುರ್ಹೋತ್ರವಿವಕ್ಷಯಾ ॥
ಪುತ್ರಾನಧ್ಯಾಪಯತ್ತಾಂಸ್ತು ಮಹರ್ಷೀನ್ ಬ್ರಹ್ಮಕೋವಿದಾನ್ । ತೇ ತು ಧರ್ಮೋಪದೇಷ್ಟಾರಃ ಸ್ವಪುತ್ರೇಭ್ಯಃ ಸಮಾದಿಶನ್ ॥
ತೇ ಪರಂಪರಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ತತ್ತಚ್ಛಿಷ್ಯೈರ್ಧೃತವ್ರತೈಃ । ಚತುರ್ಯುಗೇಷ್ವಥ ವ್ಯಸ್ತಾ ದ್ವಾಪರಾದೌ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ 11 ॥

ಕ್ಷೀಣಾಯುಷಃ ಕ್ಷೀಣಸತ್ತ್ವಾನ್ ದುರ್ಮೇಧಾನ್ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಕಾಲತಃ ।
ವೇದಾನ್ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋ ವ್ಯಸ್ಯನ್ ಹೃದಿಸ್ಥಾಚ್ಯುತನೋದಿತಾಃ ॥ 12 ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ನಪ್ಯಂತರೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಭಗವಾಂಲ್ಲೋಕಭಾವನಃ । ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾದ್ಯೈರ್ಲೋಕಪಾಲೈರ್ಯಾಚಿತೋ ಧರ್ಮಗುಪ್ತಯೇ ॥
ಪರಾಶರಾತ್ಸತ್ಯವತ್ಯಾಮಂಶಾಂಶಕಲಯಾ ವಿಭುಃ । ಅವತೀರ್ಣೋ ಮಹಾಭಾಗ ವೇದಂ ಚಕ್ರೇ ಚತುರ್ವಿಧಮ್ ॥ 14 ॥
ಋಗಥರ್ವಯಜುಃಸಾಮ್ನಾಂ ರಾಶೀನುದ್ಧೃತ್ಯ ವರ್ಗಶಃ । ಚತಸ್ರಃ ಸಂಹಿತಾಶ್ಚಕ್ರೇ ಸೂತ್ರೈರ್ಮಣಿಗಣಾನಿವ ॥ 15 ॥
ತಾಸಾಂ ಸ ಚತುರಃ ಶಿಷ್ಯಾನುಪಹೂಯ ಮಹಾಮತಿಃ । ಏಕೈಕಾಂ ಸಂಹಿತಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನೇಕೈಕಸ್ಮೈ ದದೌ ವಿಭುಃ ॥ 16 ॥
ಪೈಲಾಯ ಸಂಹಿತಾಮಾದ್ಯಾಂ ಬಹ್ವೃಚಾಖ್ಯಾಮುವಾಚ ಹ । ವೈಶಂಪಾಯನಸಂಜ್ಞಾಯ ನಿಗದಾಖ್ಯಂ ಯಜುರ್ಗಣಮ್ ॥
ಸಾಮ್ನಾಂ ಜೈಮಿನಯೇ ಪ್ರಾಹ ತಥಾ ಛಂದೋಗಸಂಹಿತಾಮ್ । ಅಥರ್ವಾಂಗಿರಸಾಂ ನಾಮ ಸ್ವಶಿಷ್ಯಾಯ ಸುಮಂತವೇ ॥
ಪೈಲಃ ಸ್ವಸಂಹಿತಾಮೂಚೇ ಇಂದ್ರಪ್ರಮಿತಯೇ ಮುನಿಃ । ಬಾಷ್ಕಲಾಯ ಚ ಸೋಽಪ್ಯಾಹ ಶಿಷ್ಯೇಭ್ಯಃ ಸಂಹಿತಾಂ ಸ್ವಕಾಮ್ ॥
ಚತುರ್ಧಾ ವ್ಯಸ್ಯ ಬೋಧ್ಯಾಯ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಾಯ ಭಾರ್ಗವ । ಪರಾಶರಾಯಾಗ್ನಿಮಿತ್ರೇ ಇಂದ್ರಪ್ರಮಿತಿರಾತ್ಮವಾನ್ ॥

ಅಧ್ಯಾಪಯತ್ಸಂಹಿತಾಂ ಸ್ವಾಂ ಮಾಂಡೂಕೇಯಮೃಷಿಂ ಕವಿಮ್ ।
ತಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯೋ ವೇದಮಿತ್ರಃ ಸೌಭರ್ಯಾದಿಭ್ಯ ಊಚಿವಾನ್ ॥ 21 ॥

ಶಾಕಲ್ಯಸ್ತತ್ಸುತಸ್ತಾಂ ತು ಪಂಚಧಾ ವ್ಯಸ್ಯ ಸಂಹಿತಾಮ್ । ವಾತ್ಸ್ಯಮೌದ್ಗಲ್ಯಶಾಲೀಯಗೋಸತ್ಯಶಿಶಿರೇಷ್ವಧಾತ್ ॥ 22 ॥
ಜಾತೂಕರ್ಣ್ಯಶ್ಚ ತಚ್ಛಿಷ್ಯಃ ಸ ನಿರುಕ್ತಾಂ ಸ್ವಸಂಹಿತಾಮ್ । ವಲೀಕಪೈಂಗಿಪೈಲಾಲವಿರಜೇಭ್ಯೋ ದದೌ ಮುನಿಃ ॥ 23 ॥
ಬಾಷ್ಕಲಿಃ ಪ್ರತಿಶಾಖಾಭ್ಯೋ ವಾಲಖಿಲ್ಯಾಖ್ಯಸಂಹಿತಾಮ್ । ಚಕ್ರೇ ಬಾಲಾಯ ನಿರ್ಗಾಮ್ಯಃ ಕಾಸಾರಾಶ್ಚೈವತಾಂ ದಧುಃ ॥
ಬಹ್ವೃಚಾಃ ಸಂಹಿತಾ ಹ್ಯೇತಾ ಏಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಭಿರ್ಧೃತಾಃ । ಶ್ರುತ್ವೈತಚ್ಛಂದಸಾಂ ವ್ಯಾಸಂ ಸರ್ವಪಾಪೈಃ ಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥
ವೈಶಂಪಾಯನಶಿಷ್ಯಾ ವೈ ಚರಕಾಧ್ವರ್ಯವೋಽಭವನ್ । ಯಚ್ಚೇರುರ್ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಂಹಃಕ್ಷಪಣಾಯ ಗುರೋರ್ವ್ರತಮ್ ॥
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ತು ತಚ್ಛಿಷ್ಯ ಆಹಾಂಹೋ ಭಗವನ್ಕಿಯತ್ । ಚರಿತೇನಾಲ್ಪಸಾರಾಣಾಂ ಚರಿಷ್ಯೇಽಹಂ ಸುದುಷ್ಕರಮ್ ॥
ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಗುರುರಪ್ಯಾಹ ಕುಪಿತೋ ಯಾಹ್ಯಲಂ ತ್ವಯಾ । ವಿಪ್ರಾವಮಂತ್ರಾ ಶಿಷ್ಯೇಣ ಮದಧೀತಂ ತ್ಯಜಾಶ್ವಿತಿ ॥ 28 ॥

ದೇವರಾತಸುತಃ ಸೋಽಪಿ ಛರ್ದಿತ್ವಾ ಯಜುಷಾಂ ಗಣಮ್ ।
ತತೋ ಗತೋಽಥ ಮುನಯೋ ದದೃಶುಸ್ತಾನ್ಯಜುರ್ಗಣಾನ್ ॥ 29 ॥

ಭೂತ್ವಾ ತಿತ್ತಿರಿಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತಲ್ಲೋಲುಪತಯಾ ದದುಃ । ತೈತ್ತಿರೀಯಾ ಇತಿ ಯಜುಃಶಾಖಾ ಆಸನ್ ಸುಪೇಶಲಾಃ ॥ 30 ॥
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಛಂದಾಂಸ್ಯಧಿಗವೇಷಯನ್ । ಗುರೋರವಿದ್ಯಮಾನಾನಿ ಸೂಪತಸ್ಥೇಽರ್ಕಮೀಶ್ವರಮ್ ॥

ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಉವಾಚ

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಆದಿತ್ಯಾಯಾಖಿಲಜಗದಾತ್ಮಸ್ವರೂಪೇಣ ಕಾಲರೂಪೇಣ ಚ ಚತುರ್ವಿಧಭೂತನಿಕಾಯಾನಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸ್ತಂಬಪರ್ಯಂತಾನಾಮಂತರ್ಹೃದಯೇಷು ಬಹಿರಪಿ ಚಾಕಾಶ ಇವೋಪಾಧಿನಾ ವ್ಯವಧೀಯಮಾನೋ ಭಗವಾನೇಕ ಏವ ಕ್ಷಣಲವನಿಮೇಷಾದ್ಯವಯವೋಪಚಿತಸಂವತ್ಸರಗಣೇನ ತೋಯಾದಾನವಿಸರ್ಗಾಭ್ಯಾಮಿಮಾಂ ಲೋಕಯಾತ್ರಾಮನುವಹತಿ ॥ 1 ॥

ಯದು ಹವಾವ ವಿಬುಧರ್ಷಭ ಸವಿತರದಸ್ತಪತ್ಯನುಸವನಮಹರಹರಾಮ್ನಾಯವಿಧಿನೋಪತಿಷ್ಠಮಾನಾನಾಂ ಅಖಿಲದುರಿತವೃಜಿನಬೀಜಾವಭರ್ಜನಂ ಭಗವತಃ ಸಮಭಿಧೀಮಹಿ ತಪನಮಂಡಲಮ್ ॥ 2 ॥

ಯ ಇಹ ವಾವ ಸ್ಥಿರಚರನಿಕರಾಣಾಂ ಸ್ವನಿಕೇತನಾನಾಂ ಮನಇಂದ್ರಿಯಾಸುಗಣಾನನಾತ್ಮನಸ್ತತ್ತ್ವಂ ಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾಂತರ್ಯಾಮೀ ಪ್ರಚೋದಯತಿ ॥ 3 ॥

ಯ ಏವೇಮಂ ಲೋಕಮತಿಕರಾಲವದನಾಂಧಕಾರ ಸಂಜ್ಞಾಜಗರಗ್ರಹಗೃಹೀತಂ ಮೃತಕಮಿವ ವಿಚೇತನಮವಲೋಕ್ಯಾನುಕಂಪಯಾ ಪರಮಕಾರುಣಿಕ ಈಕ್ಷಯೈವೋತ್ಥಾಪ್ಯಾಹರಹರನುಸವನಂ ಶ್ರೇಯಸಿ ಸ್ವಧರ್ಮಾಖ್ಯ ಆತ್ಮಾವಸ್ಥಾನೇ ಪ್ರವರ್ತಯತ್ಯನಿಮಿಷಾಧಿಪತಿರಸಾಧೂನಾಂ ಭಯಮುದೀರಯನ್ನಟತಿ ಪರಿತ ಆಶಾಪಾಲೈಸ್ತತ್ರ ತತ್ರ ಕಮಲಕೋಶಾಂಜಲಿಭಿರುಪಹೃತಾರ್ಹಣಃ ॥ 4 ॥

ಅಥ ಹ ಭಗವಂಸ್ತವ ಚರಣನಲಿನಯುಗಲಂ ತ್ರಿಭುವನಗುರುಭಿರವಂದಿತಮಹಮಯಾತಯಾಮಯಜುಃಕಾಮ ಉಪಸರಾಮೀತಿ ॥ 5 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸ್ತುತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ ವಾಜಿರೂಪಧರೋ ರವಿಃ । ಯಜೂಂಷ್ಯಯಾತಯಾಮಾನಿ ಮುನಯೇಽದಾತ್ಪ್ರಸಾದಿತಃ ॥
ಯಜುರ್ಭಿರಕರೋಚ್ಛಾಖಾ ದಶ ಪಂಚಶತೈರ್ವಿಭುಃ । ಜಗೃಹುರ್ವಾಜಸನ್ಯಸ್ತಾಃ ಕಾಣ್ವಾ ಮಾಧ್ಯಂದಿನಾದಯಃ ॥ 33 ॥
ಜೈಮಿನೇಃ ಸಾಮಗಸ್ಯಾಸೀತ್ ಸುಮಂತುಸ್ತನಯೋ ಮುನೇಃ । ಸುಮನ್ವಾಂಸ್ತತ್ಸುತಸ್ತಾಭ್ಯಾಮೇಕೈಕಾಂ ಪ್ರಾಹ ಸಂಹಿತಾಮ್ ॥
ಸುಕರ್ಮಾ ಚಾಪಿ ತಚ್ಛಿಷ್ಯಃ ಸಾಮವೇದತರೋರ್ಮಹಾನ್ । ಸಹಸ್ರಂ ಸಂಹಿತಾಭೇದಂ ಚಕ್ರೇ ಸಾಮ್ನಾಂ ತತೋ ದ್ವಿಜಃ ॥
ಹಿರಣ್ಯನಾಭಃ ಕೌಸಲ್ಯಃ ಪೌಷ್ಯಂಜಿಶ್ಚ ಸುಕರ್ಮಣಃ । ಶಿಷ್ಯೌ ಜಗೃಹತುಶ್ಚಾನ್ಯ ಆವಂತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮಃ ॥ 36 ॥
ಉದೀಚ್ಯಾಃ ಸಾಮಗಾಃ ಶಿಷ್ಯಾ ಆಸನ್ ಪಂಚಶತಾನಿ ವೈ । ಪೌಷ್ಯಂಜ್ಯಾವಂತ್ಯಯೋಶ್ಚಾಪಿ ತಾಂಶ್ಚೋದೀಚ್ಯಾನ್ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ॥
ಲೌಗಾಕ್ಷಿರ್ಮಾಂಗಲಿಃ ಕುಲ್ಯಃ ಕುಸೀದಃ ಕುಕ್ಷಿರೇವ ಚ । ಪೌಷ್ಯಂಜಿಶಿಷ್ಯಾ ಜಗೃಹುಃ ಸಂಹಿತಾಸ್ತೇ ಶತಂ ಶತಮ್ ॥ 38 ॥
ಕುತೋ ಹಿರಣ್ಯನಾಭಸ್ಯ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಸಂಹಿತಾಃ । ಶಿಷ್ಯ ಊಚೇ ಸ್ವಶಿಷ್ಯೇಭ್ಯಃ ಶೇಷಾ ಆವಂತ್ಯ ಆತ್ಮವಾನ್ ॥ 39 ॥

ಅಥರ್ವವಿತ್ಸುಮಂತುಶ್ಚ ಶಿಷ್ಯಮಧ್ಯಾಪಯತ್ಸ್ವಕಾಮ್ ।
ಸಂಹಿತಾಂ ಸೋಽಪಿ ಪಥ್ಯಾಯ ವೇದದರ್ಶಾಯ ಚೋಕ್ತವಾನ್ ॥ 40 ॥
ಶೌಕ್ಲಾಯನಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಬಲಿರ್ಮೋದೋಷಃ ಪಿಪ್ಪಲಾಯನಿಃ ।
ವೇದದರ್ಶಸ್ಯ ಶಿಷ್ಯಾಸ್ತೇ ಪಥ್ಯಶಿಶ್ಯಾನಥೋ ಶೃಣು ।
ಕುಮುದಃ ಶುನಕೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಜಾಜಲಿಶ್ಚಾಪ್ಯಥರ್ವವಿತ್ ॥ 41 ॥

ಬಭ್ರುಃ ಶಿಷ್ಯೋಽಥಾಂಗಿರಸಃ ಸೈಂಧವಾಯನ ಏವ ಚ । ಅಧೀಯೇತಾಂ ಸಂಹಿತೇ ದ್ವೇ ಸಾವರ್ಣ್ಯಾದ್ಯಾಸ್ತಥಾಪರೇ ॥ 42 ॥
ನಕ್ಷತ್ರಕಲ್ಪಃ ಶಾಂತಿಶ್ಚ ಕಶ್ಯಪಾಂಗಿರಸಾದಯಃ । ಏತೇ ಆಥರ್ವಣಾಚಾರ್ಯಾಃ ಶೃಣು ಪೌರಾಣಿಕಾ ಮುನೇ ॥ 43 ॥
ತ್ರಯ್ಯಾರುಣಿಃ ಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ಸಾವರ್ಣಿರಕೃತವ್ರಣಃ । ಶಿಂಶಪಾಯನಹಾರೀತೌ ಷಡ್ವೈ ಪೌರಾಣಿಕಾ ಇಮೇ ॥ 44 ॥
ಅಧೀಯಂತ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯಾತ್ ಸಂಹಿತಾಂ ಮತ್ಪಿತುರ್ಮುಖಾತ್ । ಏಕೈಕಾಮಹಮೇತೇಷಾಂ ಶಿಷ್ಯಃ ಸರ್ವಾಃ ಸಮಧ್ಯಗಾಮ್ ॥
ಕಾಶ್ಯಪೋಽಹಂ ಚ ಸಾವರ್ಣೀ ರಾಮಶಿಷ್ಯೋಽಕೃತವ್ರಣಃ । ಅಧೀಮಹಿ ವ್ಯಾಸಪುತ್ರಾಚ್ಚತಸ್ರೋ ಮೂಲಸಂಹಿತಾಃ ॥
ಪುರಾಣಲಕ್ಷಣಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಭಿರ್ನಿರೂಪಿತಮ್ । ಶೃಣುಷ್ವ ಬುದ್ಧಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾನುಸಾರತಃ ॥ 47 ॥

ಸರ್ಗಶ್ಚೈವ ವಿಸರ್ಗಶ್ಚ ವೃತ್ತಿರಕ್ಷಾಂತರಾಣಿ ಚ । ವಂಶೋ ವಂಶಾನುಚರಿತಂ ಸಂಸ್ಥಾಹೇತುರಪಾಶ್ರಯಃ ॥ 48 ॥
ದಶಭಿರ್ಲಕ್ಷಣೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಪುರಾಣಂ ತದ್ವಿದೋ ವಿದುಃ । ಕೇಚಿತ್ ಪಂಚವಿಧಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮಹದಲ್ಪವ್ಯವಸ್ಥಯಾ ॥ 49 ॥
ಅವ್ಯಾಕೃತಗುಣಕ್ಷೋಭಾನ್ ಮಹತಸ್ತ್ರಿವೃತೋಽಹಮಃ । ಭೂತಸೂಕ್ಷ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಾನಾಂ ಸಂಭವಃ ಸರ್ಗ ಉಚ್ಯತೇ ॥
ಪುರುಷಾನುಗೃಹೀತಾನಾಮೇತೇಷಾಂ ವಾಸನಾಮಯಃ । ವಿಸರ್ಗೋಽಯಃ ಸಮಾಹಾರೋ ಬೀಜಾದ್ ಬೀಜಂ ಚರಾಚರಃ ॥
ವೃತ್ತಿರ್ಭೂತಾನಿ ಭೂತಾನಾಂ ಚರಾಣಾಮಚರಾಣಿ ಚ । ಕೃತಾ ಸ್ವೇನ ನೃಣಾಂ ತತ್ರ ಕಾಮಾಚ್ಚೋದನಯಾಪಿ ವಾ ॥ 52 ॥
ರಕ್ಷಾಚ್ಯುತಾವತಾರೇಹಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾನುಯುಗೇ ಯುಗೇ । ತಿರ್ಯಙ್ಮರ್ತ್ಯರ್ಷಿದೇವೇಷು ಹನ್ಯಂತೇ ಯೈಸ್ತ್ರಯೀದ್ವಿಷಃ ॥ 53 ॥
ಮನ್ವಂತರಂ ಮನುರ್ದೇವಾ ಮನುಪುತ್ರಾಃ ಸುರೇಶ್ವರಾಃ । ಋಷಯೋಽಂಶಾವತಾರಾಶ್ಚ ಹರೇಃ ಷಡ್ವಿಧಮುಚ್ಯತೇ ॥ 54 ॥
ರಾಜ್ಞಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಸೂತಾನಾಂ ವಂಶಸ್ತ್ರೈಕಾಲಿಕೋಽನ್ವಯಃ । ವಂಶಾನುಚರಿತಂ ತೇಷಾಂ ವೃತ್ತಂ ವಂಶಧರಾಶ್ಚ ಯೇ ॥
ನೈಮಿತ್ತಿಕಃ ಪ್ರಾಕೃತಿಕೋ ನಿತ್ಯ ಆತ್ಯಂತಿಕೋ ಲಯಃ । ಸಂಸ್ಥೇತಿ ಕವಿಭಿಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಚತುರ್ಧಾಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವತಃ ॥ 56 ॥
ಹೇತುರ್ಜೀವಸ್ಯ ಸರ್ಗಾದೇರವಿದ್ಯಾಕರ್ಮಕಾರಕಃ । ಯಂ ಚಾನುಶಾಯಿನಂ ಪ್ರಾಹುರವ್ಯಾಕೃತಮುತಾಪರೇ ॥ 57 ॥
ವ್ಯತಿರೇಕಾನ್ವಯೌ ಯಸ್ಯ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಸುಷುಪ್ತಿಷು । ಮಾಯಾಮಯೇಷು ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಜೀವವೃತ್ತಿಷ್ವಪಾಶ್ರಯಃ ॥ 58 ॥
ಪದಾರ್ಥೇಷು ಯಥಾ ದ್ರವ್ಯಂ ಸನ್ಮಾತ್ರಂ ರೂಪನಾಮಸು । ಬೀಜಾದಿಪಂಚತಾಂತಾಸು ಹ್ಯವಸ್ಥಾಸು ಯುತಾಯುತಮ್ ॥
ವಿರಮೇತ ಯದಾ ಚಿತ್ತಂ ಹಿತ್ವಾ ವೃತ್ತಿತ್ರಯಾಶ್ರಯಮ್ । ಯೋಗೇನ ವಾ ತದಾತ್ಮಾನಂ ವೇದೇಹಾಯಾ ನಿವರ್ತತೇ ॥ 60 ॥
ಏವಂ ಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಪುರಾವಿದಃ । ಮುನಯೋಽಷ್ಟಾದಶ ಪ್ರಾಹುಃ ಕ್ಷುಲ್ಲಕಾನಿ ಮಹಾಂತಿ ಚ ॥ 61 ॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಪಾದ್ಮಂ ವೈಷ್ಣವಂ ಚ ಶೈವಂ ಲೈಂಗಂ ಸಗಾರುಡಮ್ । ನಾರದೀಯಂ ಭಾಗವತಮಾಗ್ನೇಯಂ ಸ್ಕಾಂದಸಂಜ್ಞಿತಮ್ ॥
ಭವಿಷ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ಸವಾಮನಮ್ ।
ವಾರಾಹಂ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ಕೌರ್ಮ್ಯಂ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಖ್ಯಮಿತಿ ತ್ರಿಷಟ್ ॥ 63 ॥
ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಿದಂ ಸಮಾಖ್ಯಾತಂ ಶಾಖಾಪ್ರಣಯನಂ ಮುನೇಃ । ಶಿಷ್ಯಶಿಷ್ಯಪ್ರಶಿಷ್ಯಾಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋವಿವರ್ಧನಮ್ ॥ 64 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಷಷ್ಠೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಸೂತ ಜೀವ ಚಿರಂ ಸಾಧೋ ವದ ನೋ ವದತಾಂ ವರ । ತಮಸ್ಯಪಾರೇ ಭ್ರಮತಾಂ ನೃಣಾಂ ತ್ವಂ ಪಾರದರ್ಶನಃ ॥ 1 ॥
ಆಹುಶ್ಚಿರಾಯುಷಮೃಷಿಂ ಮೃಕಂಡುತನಯಂ ಜನಾಃ । ಯಃ ಕಲ್ಪಾಂತೇಽಪ್ಯುರ್ವರಿತೋ ಯೇನ ಗ್ರಸ್ತಮಿದಂ ಜಗತ್ ॥
ಸ ವಾ ಅಸ್ಮತ್ಕುಲೋತ್ಪನ್ನಃ ಕಲ್ಪೇಽಸ್ಮಿನ್ ಭಾರ್ಗವರ್ಷಭಃ । ನೈವಾಧುನಾಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ಸಂಪ್ಲವಃ ಕೋಽಪಿ ಜಾಯತೇ ॥
ಏಕ ಏವಾರ್ಣವೇ ಭ್ರಾಮ್ಯನ್ ದದರ್ಶ ಪುರುಷಂ ಕಿಲ । ವಟಪತ್ರಪುಟೇ ತೋಕಂ ಶಯಾನಂ ತ್ವೇಕಮದ್ಭುತಮ್ ॥ 4 ॥
ಏಷ ನಃ ಸಂಶಯೋ ಭೂಯಾನ್ ಜಾತಃ ಕೌತೂಹಲಂ ಯತಃ । ತನ್ನಃ ಛಿಂಧಿ ಮಹಾಯೋಗಿನ್ ಪುರಾಣೇಷ್ವಪಿ ಸಮ್ಮತಃ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಪ್ರಶ್ನಸ್ತ್ವಯಾ ಮಹರ್ಷೇಽಯಂ ಕೃತೋ ಲೋಕಭ್ರಮಾಪಹಃ । ನಾರಾಯಣಕಥಾ ಯತ್ರ ಗೀತಾ ಕಲಿಮಲಾಪಹಾ ॥ 6 ॥
ಪ್ರಾಪ್ತದ್ವಿಜಾತಿಸಂಸ್ಕಾರೋ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಃ ಪಿತುಃ ಕ್ರಮಾತ್ ।

ಛಂದಾಂಸ್ಯಧೀತ್ಯ ಧರ್ಮೇಣ ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯುತಃ ॥ 7 ॥

ಬೃಹದ್ವ್ರತಧರಃ ಶಾಂತೋ ಜಟಿಲೋ ವಲ್ಕಲಾಂಬರಃ । ಬಿಭ್ರತ್ಕಮಂಡಲುಂ ದಂಡಮುಪವೀತಂ ಸಮೇಖಲಮ್ ॥

ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ಸಾಕ್ಷಸೂತ್ರಂ ಕುಶಾಂಶ್ಚ ನಿಯಮರ್ಧಯುತಃ । ಅಗ್ನ್ಯರ್ಕಗುರುವಿಪ್ರಾಂಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಚಯನ್ ಸಂಧ್ಯಯೋರ್ಹರಿಮ್ ॥

ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ ಸ ಗುರವೇ ಭೈಕ್ಷ್ಯಮಾಹೃತ್ಯ ವಾಗ್ಯತಃ । ಬುಭುಜೇ ಗುರ್ವನುಜ್ಞಾತಃ ಸಕೃನ್ನೋ ಚೇದುಪೋಷಿತಃ ॥ 10 ॥

ಏವಂ ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಪರೋ ವರ್ಷಾಣಾಮಯುತಾಯುತಮ್ ।

ಆರಾಧಯನ್ ಹೃಷೀಕೇಶಂ ಜಿಗ್ಯೇ ಮೃತ್ಯುಂ ಸುದುರ್ಜಯಮ್ ॥ 11 ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭೃಗುರ್ಭವೋ ದಕ್ಷೋ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಾಶ್ಚ ಯೇಽಪರೇ । ನೃದೇವಪಿತೃಭೂತಾನಿ ತೇನಾಸನ್ನತಿವಿಸ್ಮಿತಾಃ ॥ 12 ॥

ಇತ್ಥಂ ಬೃಹದ್ವ್ರತಧರಸ್ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ । ದಧ್ಯಾವಧೋಕ್ಷಜಂ ಯೋಗಾತ್ ಧ್ವಸ್ತಕ್ಲೇಶೋಽಂತರಾತ್ಮನಾ ॥

ತಸ್ಯೈವಂ ಯುಂಜತಶ್ಚಿತ್ತಂ ಮಹಾಯೋಗೇನ ಯೋಗಿನಃ । ವ್ಯತೀಯಾಯ ಮಹಾನ್ ಕಾಲೋ ಮನ್ವಂತರಷಡಾತ್ಮಕಃ ॥

ಏತತ್ಪುರಂದರೋ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಸಪ್ತಮೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕಿಲಾಂತರೇ । ತಪೋ ವಿಶಂಕಿತೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾರೇಭೇ ತದ್ವಿಘಾತನಮ್ ॥ 15 ॥

ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಃ ಕಾಮಂ ವಸಂತಂ ಮಲಯಾನಿಲಮ್ । ಮುನಯೇ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಜಸ್ತೋಭಮದೌ ತಥಾ ॥

ತವೈತದಾಶ್ರಮಂ ಜಗ್ಮುರ್ಹಿಮಾದ್ರೇಃ ಪಾರ್ಶ್ವ ಉತ್ತರೇ । ಪುಷ್ಪಭದ್ರಾ ನದೀ ಯತ್ರ ಚಿತ್ರಾಖ್ಯಾ ಚ ಶಿಲಾ ವಿಭೋ ॥ 17 ॥

ತತ್ರಾಶ್ರಮಪದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಪುಣ್ಯದ್ರುಮಲತಾನ್ವಿತಮ್ । ಪುಣ್ಯದ್ವಿಜಕುಲಾಕೀರ್ಣಂ ಪುಣ್ಯಾಮಲಜಲಾಶಯಮ್ ॥ 18 ॥

ಮತ್ತಭ್ರಮರಸಂಗೀತಂ ಮತ್ತಕೋಕಿಲಕೂಜಿತಮ್ । ಮತ್ತಬರ್ಹಿನಟಾಟೋಪಂ ಮತ್ತದ್ವಿಜಕುಲಾಕುಲಮ್ ॥ 19 ॥

ವಾಯುಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟ ಆದಾಯ ಹಿಮನಿರ್ಝರಸೀಕರಾನ್ । ಸುಮನೋಭಿಃ ಪರಿಷ್ವಕ್ತೋ ವವಾವುತ್ತಂಭಯನ್ ಸ್ಮರಮ್ ॥

ಉದ್ಯಚ್ಚಂದ್ರನಿಶಾವಕ್ತ್ರ ಪ್ರವಾಲಸ್ತಬಕಾಲಿಭಿಃ । ಗಾಯನ್ ದ್ರುಮಲತಾಜಾಲೈಸ್ತತ್ರಾಸೀತ್ ಕುಸುಮಾಕರಃ ॥ 21 ॥

ಅನ್ವೀಯಮಾನೋ ಗಂಧರ್ವೈರ್ಗೀತವಾದಿತ್ರಯೂಥಪೈಃ । ಅದೃಶ್ಯತಾತ್ತಚಾಪೇಷುಃ ಸ್ವಃಸ್ತ್ರೀಯೂಥಪತಿಃ ಸ್ಮರಃ ॥ 22 ॥

ಹುತ್ವಾಗ್ನಿಂ ಸಮುಪಾಸೀನಂ ದದೃಶುಃ ಶಕ್ರಕಿಂಕರಾಃ । ಮೀಲಿತಾಕ್ಷಂ ದುರಾಧರ್ಷಂ ಮೂರ್ತಿಮಂತಮಿವಾನಲಮ್ ॥ 23 ॥

ನನೃತುಸ್ತಸ್ಯ ಪುರತಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽಥೋ ಗಾಯಕಾ ಜಗುಃ । ಮೃದಂಗವೀಣಾಪಣವೈರ್ವಾದ್ಯಂ ಚಕ್ರುರ್ಮನೋರಮಮ್ ॥

ಸಂದಧೇಽಸ್ತ್ರಂ ಸ್ವಧನುಷಿ ಕಾಮಃ ಪಂಚಮುಖಂ ತದಾ । ಮಧುರ್ಮದೋ ರಜಸ್ತೋಭ ಇಂದ್ರಭೃತ್ಯಾ ವ್ಯಕಂಪಯನ್ ॥

ಕ್ರೀಡಂತ್ಯಾಃ ಪುಂಜಕಸ್ಥಲ್ಯಾಃ ಕಂದುಕೈಃ ಸ್ತನಗೌರವಾತ್ । ಭೃಶಮುದ್ವಿಗ್ನಮಧ್ಯಾಯಾಃ ಕೇಶವಿಭ್ರಂಶಿತಸ್ರಜಃ ॥ 26 ॥

ಇತಸ್ತತೋ ಭ್ರಮದ್ದೃಷ್ಟೇಶ್ಚಲಂತ್ಯಾ ಅನು ಕಂದುಕಮ್ । ವಾಯುರ್ಜಹಾರ ತದ್ವಾಸಃ ಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ತ್ರುಟಿತಮೇಖಲಮ್ ॥

ವಿಸಸರ್ಜ ತತೋ ಬಾಣಂ ಮತ್ವಾ ತಂ ಸ್ವಜಿತಂ ಸ್ಮರಃ । ಸರ್ವಂ ತತ್ರಾಭವನ್ ಮೋಘಮನೀಶಸ್ಯ ಯಥೋದ್ಯಮಃ ॥ 28 ॥

ತ ಇತ್ಥಮಪಕುರ್ವಂತೋ ಮುನೇಸ್ತತ್ತೇಜಸಾ ಮುನೇ । ದಹ್ಯಮಾನಾ ನಿವವೃತುಃ ಪ್ರಬೋಧ್ಯಾಹಿಮಿವಾರ್ಭಕಾಃ ॥ 29 ॥

ಇತೀಂದ್ರಾನುಚರೈರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಧರ್ಷಿತೋಽಪಿ ಮಹಾಮುನಿಃ । ಯನ್ನಾಗಾದಹಮೋ ಭಾವಂ ನ ತಚ್ಚಿತ್ರಂ ಮಹತ್ಸು ಹಿ ॥

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಸ್ತೇಜಸಂ ಕಾಮಂ ಸಗಣಂ ಭಗವಾನ್ ಸ್ವರಾಟ್ । ಶ್ರುತ್ವಾನುಭಾವಂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇರ್ವಿಸ್ಮಯಂ ಸಮಗಾತ್ಪರಮ್ ॥

ತಸ್ಯೈವಂ ಯುಂಜತಶ್ಚಿತ್ತಂ ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ । ಅನುಗ್ರಹಾಯಾವಿರಾಸೀನ್ನರನಾರಾಯಣೋ ಹರಿಃ ॥ 32 ॥

ತೌ ಶುಕ್ಲಕೃಷ್ಣೌ ನವಕಂಜಲೋಚನೌ ಚತುರ್ಭುಜೌ ರೌರವವಲ್ಕಲಾಂಬರೌ ।

ಪವಿತ್ರಪಾಣೀ ಉಪವೀತಕಂ ತ್ರಿವೃತ್ಕಮಂಡಲುಂ ದಂಡಮೃಜುಂ ಚ ವೈಣವಮ್ ॥ 33 ॥

ಪದ್ಮಾಕ್ಷಮಾಲಾಮುತಜಂ ತು ಮಾರ್ಜನಂ ವೇದಂ ಚ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಪ ಏಕರೂಪಿಣೌ ।
ತಪತ್ತಡಿದ್ವರ್ಣಪಿಶಂಗರೋಚಿಷಾ ಪ್ರಾಂಶೂ ದಧಾನೌ ವಿಬುಧರ್ಷಭಾರ್ಚಿತೌ ॥ 34 ॥
ತೇ ವೈ ಭಗವತೋ ರೂಪೇ ನರನಾರಾಯಣಾವೃಷೀ । ವೀಕ್ಷ್ಯೋತ್ಥಾಯಾದರೇಣೋಚ್ಚೈರ್ನನಾಮಾಂಗೇನ ದಂಡವತ್ ॥
ಏತತ್ಸಂದರ್ಶನಾನಂದನಿಯತಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಶಯಃ । ಹೃಷ್ಟರೋಮಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೋ ನ ಸೇಹೇ ತಾವುದೀಕ್ಷಿತುಮ್ ॥
ಉತ್ಥಾಯ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ ಪ್ರಹ್ವ ಔತ್ಸುಕ್ಯಾದಾಶ್ಲಿಷನ್ನಿವ । ನಮೋ ನಮ ಇತೀಶಾನೌ ಬಭಾಷೇ ಗದ್ಗದಾಕ್ಷರಮ್ ॥ 37 ॥
ತಯೋರಾಸನಮಾದಾಯ ಪಾದಯೋರವನಿಜ್ಯ ಚ । ಅರ್ಹಣೇನಾನುಲೇಪೇನ ಧೂಪಮಾಲ್ಯೈರಪೂಜಯತ್ ॥
ಸುಖಮಾಸನಮಾಸೀನೌ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖೋ ಮುನಿಃ । ಪುನರಾನಮ್ಯ ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಗರಿಷ್ಠಾವಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಉವಾಚ

ಕಿಂ ವರ್ಣಯೇ ತವ ವಿಭೋ ಯದುದೀರಿತೋಽಸುಃ ಸಂಸ್ಪಂದತೇ ತಮನು ವಾಙ್ಮನ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ।
ಸ್ಪಂದಂತಿ ವೈ ತನುಭೃತಾಮಜಶರ್ವಯೋಶ್ಚ ಸ್ವಸ್ಯಾಪ್ಯಥಾಪಿ ಭಜತಾಮಸಿ ಭಾವಬದ್ಧಃ ॥ 40 ॥
ಮೂರ್ತೀ ಇಮೇ ಭಗವತೋ ಭಗವಂಸ್ತ್ರಿಲೋಕ್ಯಾಃ ಕ್ಷೇಮಾಯ ತಾಪವಿರಮಾಯ ಚ ಮೃತ್ಯುಜಿತ್ಯೈ ।
ನಾನಾ ಬಿಭರ್ಷ್ಯನುಪಮಾನ್ಯತನೂರ್ಯಥೇದಂ ಸೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಗ್ರಸಸಿ ಸರ್ವಮಿವೋರ್ಣನಾಭಿಃ ॥ 41 ॥
ತಸ್ಯಾವಿತುಃ ಸ್ಥಿರಚರೇಶಿತುರಂಘ್ರಿಮೂಲಂ ಯತ್ಸ್ಥಂ ನ ಕರ್ಮಗುಣಕಾಲರಜಃ ಸ್ಪೃಶಂತಿ ।
ಯದ್ವೈ ಸ್ತುವಂತಿ ನಿನಮಂತಿ ಯಜಂತ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ಧ್ಯಾಯಂತಿ ವೇದಹೃದಯಾ ಮುನಯಸ್ತದಾಪ್ತ್ಯೈ ॥ 42 ॥
ನಾನ್ಯತ್ತವಾಂಘ್ರ್ಯುಪನಯಾದಪವರ್ಗಮೂರ್ತೇಃ ಕ್ಷೇಮಂ ಜನಸ್ಯ ಪರಿತೋ ಭಿಯ ಈಶ ವಿದ್ಮಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಾ ಬಿಭೇತ್ಯಲಮತೋ ದ್ವಿಪರಾರ್ಧ್ಯಧಿಷ್ಣ್ಯಃ ಕಾಲಸ್ಯ ತೇ ಕಿಮುತ ತತ್ಕೃತಭೌತಿಕಾನಾಮ್ ॥ 43 ॥
ತದ್ವೈ ಭಜಾಮ್ಯೃತಧಿಯಸ್ತವ ಪಾದಮೂಲಂ ಹಿತ್ವೇತದಾತ್ಮಚ್ಛಿದಮಾತ್ಮಗುರೋಃ ಪರಸ್ಯ ।
ದೇಹಾದ್ಯಪಾರ್ಥಮಸದಿತ್ಯನಭಿಜ್ಞಮಾತ್ರಂ ವಿಂದೇಯ ಚೇತ್ತರ್ಹಿ ಸರ್ವಮನೀಷಿತಾರ್ಥಮ್ ॥ 44 ॥
ಸತ್ತ್ವಂ ರಜಸ್ತಮ ಇತೀಶ ತವಾತ್ಮಬಂಧೋ ಮಾಯಾಮಯಾಃ ಸ್ಥಿತಿಲಯೋದಯಹೇತವೋಽಸ್ಯ ।
ಲೀಲಾ ಧೃತಾ ಯದಪಿ ಸತ್ತ್ವಮಯಃ ಪ್ರಶಾಂತ್ಯೈ ನಾನ್ಯೇ ನೃಣಾಂ ವ್ಯಸನಮೋಹಭಿಯಶ್ಚ ಯಾಭ್ಯಾಮ್ ॥
ತಸ್ಮಾತ್ತವೇಹ ಭಗವನ್ನಥ ತಾವಕಾನಾಂ ಶುಕ್ಲಾಂ ತನುಂ ಸ್ವದಯಿತಾಂ ಕುಶಲಾ ಭಜಂತಿ ।
ಯತ್ಸಾತ್ವತಾಃ ಪುರುಷರೂಪಮುಶಂತಿ ಸತ್ತ್ವಂ ಲೋಕೋ ಯತೋಽಭಯಮುತಾತ್ಮಸುಖಂ ನಚಾನ್ಯತ್ ॥
ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಭಗವತೇ ಪುರುಷಾಯ ಭೂಮ್ನೇ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವಗುರವೇ ಪರದೇವತಾಯೈ ।
ನಾರಾಯಣಾಯ ಋಷಯೇ ಚ ನರೋತ್ತಮಾಯ ಹಂಸಾಯ ಸಂಯತಗಿರೇ ನಿಗಮೇಶ್ವರಾಯ ॥ 47 ॥
ಯಂ ವೈ ನ ವೇದವಿತತಾಕ್ಷಪಥೈರ್ಭ್ರಮದ್ಧೀಃ ಸಂತಂ ಸ್ವಖೇಷ್ವಸುಷು ಹೃದ್ಯಪಿ ದೃಕ್ಪಥೇಷು ।
ತ್ವನ್ಮಾಯಯಾವೃತಮತಿಃ ಸ ಉ ಏವ ಸಾಕ್ಷಾದದ್ಯಸ್ತವಾಖಿಲಗುರೋರುಪಪದ್ಯ ವೇದಮ್ ॥ 48 ॥
ಯದ್ದರ್ಶನಂ ನಿಗಮ ಆತ್ಮರಹಃಪ್ರಕಾಶಂ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಯತ್ರ ಕವಯೋಽಜ ಪರಾ ಯತಂತಃ ।
ತಂ ಸರ್ವವಾದವಿಷಯಪ್ರತಿರೂಪಶೀಲಂ ವಂದಾಮಹೇ ಪುರುಷಮಾತ್ಮನಿ ಗೂಢಬೋಧಮ್ ॥ 49 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಸಪ್ತಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಸಂಸ್ಥಿತೋ ಭಗವಾನಿತ್ಥಂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೇನ ಧೀಮತಾ । ನಾರಾಯಣೋ ನರಸಖಃ ಪ್ರೀತ ಆಹ ಭೃಗೂದ್ವಹಮ್ ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ಭೋ ಭೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿವರ್ಯೋಽಸಿ ಸಿದ್ಧ ಆತ್ಮಸಮಾಧಿನಾ । ಮಯಿ ಭಕ್ತ್ಯಾನಪಾಯಿನ್ಯಾ ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ ॥
ವಯಂ ತೇ ಪರಿತುಷ್ಟಾಃ ಸ್ಮ ತ್ವದ್‌ಬೃಹದ್‌ವ್ರತಚರ್ಯಯಾ । ವರಂ ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಭದ್ರಂ ತೇ ವರದೇಶಾದಭೀಪ್ಸಿತಮ್ ॥

ಋಷಿರುವಾಚ

ಜಿತಂ ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ಪ್ರಪನ್ನಾರ್ತಿಹರಾಚ್ಯುತ । ವರೇಣೈತಾವತಾಲಂ ನೋ ಯದ್ಭವಾನ್ ಸಮದೃಶ್ಯತ ॥ 4 ॥
ವಾಂಛಂತ್ಯಜಾದಯೋ ಯಸ್ಯ ಶ್ರೀಮತ್ಪಾದಾಬ್ಜದರ್ಶನಮ್ । ಮನಸಾ ಯೋಗಪಕ್ವೇನ ಸ ಭವಾನ್ ಮೇಽಕ್ಷಗೋಚರಃ ॥

ಅಥಾಪ್ಯಂಬುಜಪತ್ರಾಕ್ಷ ಪುಣ್ಯಶ್ಲೋಕಶಿಖಾಮಣೇ ।
ಈಕ್ಷೇ ಮಾಯಾಂ ಯಯಾ ಲೋಕಃ ಸಪಾಲೋ ವೇದಸದ್ಭಿದಾಮ್ ॥ 6 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತೀರಿತೋಽರ್ಚಿತಃ ಕಾಮಮೃಷಿಣಾ ಭಗವಾನ್ಮುನೇ । ತಥೇತಿ ಸಸ್ಮಯಂ ಪ್ರಾಗಾದ್ಬದರ್ಯಾಶ್ರಮಮೀಶ್ವರಃ ॥ 7 ॥
ತಮೇವಂ ಚಿಂತಯನ್ನರ್ಥಮೃಷಿಃ ಸ್ವಾಶ್ರಮ ಏವ ಸಃ । ವಸನ್ನಗ್ನ್ಯರ್ಕಸೋಮಾಂಬುಭೂವಾಯುವಿಯದಾತ್ಮಸು ॥ 8 ॥
ಧ್ಯಾಯನ್ ಸರ್ವತ್ರ ಚ ಹರಿಂ ಭಾವದ್ರವ್ಯೈರಪೂಜಯತ್ । ಕ್ವಚಿತ್ಪೂಜಾಂ ವಿಸಸ್ಮಾರ ಭಕ್ತಿಪ್ರಸರಸಂಪ್ಲುತಃ ॥ 9 ॥
ತಸ್ಯೈಕದಾ ಭೃಗುಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಷ್ಪಭದ್ರಾತಟೇ ಮುನೇಃ । ಉಪಾಸೀನಸ್ಯ ಸಂಧ್ಯಾಯಾಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವಾಯುರಭೂನ್ಮಹಾನ್ ॥

ತಂ ಚಂಡಶಬ್ದಂ ಸಮುದೀರಯಂತಂ ಬಲಾಹಕಾ ಅನ್ವಭವನ್ ಕರಾಲಾಃ ।
ಅಕ್ಷಸ್ಥವಿಷ್ಠಾ ಮುಮುಚುಸ್ತಡಿದ್ಭಿಃ ಸ್ವನಂತ ಉಚ್ಚೈರಭಿವರ್ಷಧಾರಾಃ ॥ 11 ॥
ತತೋ ವ್ಯದೃಶ್ಯಂತ ಚತುಃಸಮುದ್ರಾಃ ಸಮಂತತಃ ಕ್ಷ್ಮಾತಲಮಾಗ್ರಸಂತಃ ।
ಸಮೀರವೇಗೋರ್ಮಿಭಿರುಗ್ರನಕ್ರಭಯಾನಕಾವರ್ತಗಭೀರಘೋಷಾಃ ॥ 12 ॥

ಅಂತರ್ಬಹಿಶ್ಚಾದ್ಭಿರಭಿದ್ಯುಭಿರ್ಘನೈಃ ಶತಹ್ರದಾಭೀರುಪತಾಪಿತಂ ಜಗತ್ ।
ಚತುರ್ವಿಧಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾಮನಾ ಮುನಿರ್ಜಲಪ್ಲುತಾಂ ಕ್ಷ್ಮಾಂ ವಿಮನಾಃ ಸಮತ್ರಸತ್ ॥ 13 ॥

ತಸ್ಯೈವಮುದ್ವೀಕ್ಷತ ಊರ್ಮಿಭೀಷಣಃ ಪ್ರಭಂಜನಾಘೂರ್ಣಿತವಾರ್ಮಹಾರ್ಣವಃ ।
ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರವರ್ಷದ್ಭಿರಂಬುದೈಃ ಕ್ಷ್ಮಾಮಪ್ಯಧಾದ್ ದ್ವೀಪವರ್ಷಾದಿಭಿಃ ಸಮಮ್ ॥ 14 ॥

ಸಕ್ಷ್ಮಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಸದಿವಂ ಸಭಾಗಣಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಾಸೀತ್ ಸಹಸಾದ್ಭಿರಾಪ್ಲುತಮ್ ।
ಸ ಏಕ ಏವೋರ್ವರಿತೋ ಮಹಾಮುನಿರ್ಬಭ್ರಾಮ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತಜಟೋ ಜಡಾಂಧವತ್ ॥ 15 ॥

ಕ್ಷುತ್ತೃಟ್‌ಪರೀತೋ ಮಕರೈಸ್ತಿಮಿಂಗಿಲೈರುಪದ್ರುತೋ ವೀಚಿನಭಸ್ವತಾಹತಃ ।
ತಮಸ್ಯಪಾರೇ ಪತಿತೋ ಭ್ರಮದ್ದಿಶೋ ನ ವೇದ ಖಂ ಗಾಂ ಚ ಪರಿಶ್ರಮೋಷಿತಃ ॥ 16 ॥

ಕ್ವಚಿನ್ಮಗ್ನೋ ಮಹಾವರ್ತೇ ತರಲೈಸ್ತಾಡಿತಃ ಕ್ವಚಿತ್ । ಯಾದೋಭಿರ್ಭಕ್ಷ್ಯತೇ ಕ್ವಾಪಿ ಸ್ವಯಮನ್ಯೋನ್ಯಘಾತಿಭಿಃ ॥ 17 ॥
ಕ್ವಚಿಚ್ಛೋಕಂ ಕ್ವಚಿನ್ಮೋಹಂ ಕ್ವಚಿದ್ದುಃಖಂ ಸುಖಂ ಭಯಮ್ । ಕ್ವಚಿನ್ಮೃತ್ಯುಮವಾಪ್ನೋತಿ ವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿಭಿರುಪದ್ರುತಃ ॥ 18 ॥
ಅಯುತಾಯುತವರ್ಷಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಶತಾನಿ ಚ । ವ್ಯತೀಯುರ್ಭ್ರಮತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ವಿಷ್ಣುಮಾಯಾವೃತಾತ್ಮನಃ ॥ 19 ॥
ಸ ಕದಾಚಿದ್ ಭ್ರಮಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಕಕುದಿ ದ್ವಿಜಃ । ನ್ಯಗ್ರೋಧಪೋತಂ ದದೃಶೇ ಫಲಪಲ್ಲವಶೋಭಿತಮ್ ॥ 20 ॥
ಪ್ರಾಗುತ್ತರಸ್ಯಾಂ ಶಾಖಾಯಾಂ ತಸ್ಯಾಪಿ ದದೃಶೇ ಶಿಶುಮ್ । ಶಯಾನಂ ಪರ್ಣಪುಟಕೇ ಗ್ರಸಂತಂ ಪ್ರಭಯಾ ತಮಃ ॥ 21 ॥
ಮಹಾಮರಕತಶ್ಯಾಮಂ ಶ್ರೀಮದ್ವದನಪಂಕಜಮ್ । ಕಂಬುಗ್ರೀವಂ ಮಹೋರಸ್ಕಂ ಸುನಾಸಂ ಸುಂದರಭ್ರುವಮ್ ॥ 22 ॥
ಶ್ವಾಸೈಜದಲಕವ್ರಾತಮಿಶ್ರಶ್ರೀಕರ್ಣದಾಡಿಮಮ್ । ವಿದ್ರುಮಾಧರಭಾಸೇಷಚ್ಛೋಣಾಯಿತಸುಧಾಸ್ಮಿತಮ್ ॥ 23 ॥
ಪದ್ಮಗರ್ಭಾರುಣಾಪಾಂಗಂ ಹೃದ್ಯಹಾಸಾವಲೋಕನಮ್ । ಶ್ವಾಸೈಜದ್ವಲಿಸಂವಿಗ್ನನಿಮ್ನನಾಭಿಂ ಚಲೋದರಮ್ ॥ 24 ॥

ಚಾರ್ವಂಗುಲಿಭ್ಯಾಂ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಮುನ್ನೀಯ ಚರಣಾಂಬುಜಮ್ ।
ಮುಖೇ ನಿಧಾಯ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಧಯಂತಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತಃ ॥ 25 ॥
ತದ್ದರ್ಶನಾದ್ವೀತಪರಿಶ್ರಮೋ ಮುದಾ ಪ್ರೋತ್ಫುಲ್ಲಹೃತ್ಪದ್ಮವಿಲೋಚನಾಂಬುಜಃ ।
ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೋಮಾದ್ಭುತಭಾವಶಂಕಿತಃ ಪ್ರಷ್ಟುಂ ಪುರಸ್ತಂ ಪ್ರಸಸಾರ ಬಾಲಕಮ್ ॥ 26 ॥
ತಾವಚ್ಛಿಶೋರ್ವೈ ಶ್ವಸಿತೇನ ಭಾರ್ಗವಃ ಸೋಽಂತಃಶರೀರಂ ಮಶಕೋ ಯಥಾವಿಶತ್ ।
ತತ್ರಾಪ್ಯದೋ ನ್ಯಸ್ತಮಚಷ್ಟ ಕೃತ್ಸ್ನಶೋ ಯಥಾ ಪುರಾಮುಹ್ಯದತೀವ ವಿಸ್ಮಿತಃ ॥ 27 ॥
ಖಂ ರೋದಸೀ ಭಗಣಾನದ್ರಿಸಾರಾನ್ ದ್ವೀಪಾನ್ ಸವರ್ಷಾನ್ ಕಕುಭಃ ಸುರಾಸುರಾನ್ ।
ವನಾನಿ ದೇಶಾನ್ ಸರಿತಃ ಪುರಾಕರಾನ್ ಖೇಟಾನ್ ವ್ರಜಾನಾಶ್ರಮವರ್ಣವೃತ್ತಯಃ ॥ 28 ॥
ಮಹಾಂತಿ ಭೂತಾನ್ಯಥ ಭೌತಿಕಾನ್ಯಸೌ ಕಾಲಂ ಚ ನಾನಾಯುಗಕಲ್ಪಕಲ್ಪನಮ್ ।
ಯತ್ಕಿಂಚಿದನ್ಯದ್ ವ್ಯವಹಾರಕಾರಣಂ ದದರ್ಶ ವಿಶ್ವಂ ಸದಿವಾವಭಾಸಿತಮ್ ॥ 29 ॥
ಹಿಮಾಲಯಂ ಪುಷ್ಪವಹಾಂ ಚ ತಾಂ ನದೀಂ ನಿಜಾಶ್ರಮಂ ಯತ್ರ ಋಷೀನಪಶ್ಯತ್ ।
ವಿಶ್ವಂ ವಿಪಶ್ಯನ್ ಶ್ವಸಿತಃ ಶಿಶೋರ್ವೈ ಬಹಿರ್ನಿರಸ್ತೋ ನ್ಯಪತಲ್ಲಯಾಬ್ಧೌ ॥ 30 ॥
ತಸ್ಮಿನ್ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಕಕುದಿ ಪ್ರರೂಢಂ ವಟಂ ಚ ತತ್ಪರ್ಣಪುಟೇ ಶಯಾನಮ್ ।
ತೋಕಂ ಚ ತತ್ಪ್ರೇಮಸುಧಾಸ್ಮಿತೇನ ನಿರೀಕ್ಷಿತೋಽಪಾಂಗನಿರೀಕ್ಷಣೇನ ॥ 31 ॥

ಅಥ ತಂ ಬಾಲಕಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಧಿಷ್ಠಿತಂ ಹೃದಿ । ಅಭ್ಯಗಾದತಿಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಪರಿಷ್ವಕ್ತುಮಧೋಕ್ಷಜಮ್ ॥ 32 ॥
ತಾವತ್ಸ ಭಗವಾನ್ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯೋಗಾಧೀಶೋ ಗುಹಾಶಯಃ । ಅಂತರ್ದಧೇ ಋಷೇಃ ಸದ್ಯೋ ಯಥೇಹಾನೀಶನಿರ್ಮಿತಾ ॥
ತಮನ್ವಥ ವಟೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಸಲಿಲಂ ಲೋಕಸಂಪ್ಲವಮ್ । ತಿರೋಧಾಯಿ ಕ್ಷಣಾದಸ್ಯ ಸ್ವಾಶ್ರಮೇ ಪೂರ್ವವತ್ ಸ್ಥಿತಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಅಷ್ಟಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಸ ಏವಮನುಭೂಯೇದಂ ನಾರಾಯಣವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ । ವೈಭವಂ ಯೋಗಮಾಯಾಯಾಸ್ತಮೇವ ಶರಣಂ ಯಯೌ ॥

ಋಷಿರುವಾಚ

ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮ್ಯಂಘ್ರಿಮೂಲಂ ತೇ ಪ್ರಪನ್ನಾಭಯದಂ ಹರೇ । ಯನ್ಮಾಯಯಾಪಿ ವಿಬುಧಾ ಮುಹ್ಯಂತ್ಯಜ್ಞಾನಕಾತರಾಃ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ತಮಿತ್ಥಂ ನಿಭೃತಾತ್ಮಾನಂ ವೃಷೇಣ ದಿವಿ ಪರ್ಯಟನ್ । ರುದ್ರಾಣ್ಯಾ ಭಗವಾನ್ ರುದ್ರೋ ದದರ್ಶ ಸ್ವಗಣೈರ್ವೃತಃ ॥ 3 ॥
ಅಥೋಮಾ ತಮೃಷಿಂ ವೀಕ್ಷ್ಯ ಗಿರಿಶಂ ಸಮಭಾಷತ । ಪಶ್ಯೇಮಂ ಭಗವನ್ ವಿಪ್ರಂ ನಿಭೃತಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಶಯಮ್ ॥ 771
ನಿಭೃತೋ ನನ್ನೃಷಿವ್ರಾತಸ್ತಪಾಪಾಯೇ ಯಥಾರ್ಣವಃ । ಕುರ್ವಸ್ಯ ತಪಸಃ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸಂಸಿದ್ಧಿಂ ಸಿದ್ಧಿದೋ ಭವಾನ್ ॥ 5 ॥

ಶ್ರೀಭಗವಾನುವಾಚ

ನೈವೇಚ್ಛತ್ಯಾಶಿಷಃ ಕ್ವಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರ್ಮೋಕ್ಷಮಪ್ಯುತ । ಭಕ್ತಿಂ ಪರಾಂ ಭಗವತಿ ಲಬ್ಧವಾನ್ ಪುರುಷೇಽವ್ಯಯೇ ॥ 6 ॥
ಅಥಾಪಿ ಸಂವದಿಷ್ಯಾಮೋ ಭವಾನ್ಯೇತೇನ ಸಾಧುನಾ । ಅಯಂ ಹಿ ಪರಮೋ ಲಾಭೋ ನೃಣಾಂ ಸಾಧುಸಮಾಗಮಃ ॥
ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಮುಪೇಯಾಯ ಭಗವಾನ್ ಸ ಸತಾಂ ಗತಿಃ । ಈಶಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಃ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ ॥
ತಯೋರಾಗಮನಂ ಸಾಕ್ಷಾದೀಶಯೋರ್ಜಗದಾತ್ಮನೋಃ । ನ ವೇದ ರುದ್ಧಧೀವೃತ್ತಿರಾತ್ಮಾನಂ ವಿಶ್ವಮೇವ ಚ ॥ 9 ॥
ಭಗವಾಂಸ್ತದಭಿಜ್ಞಾಯ ಗಿರಿಶೋ ಯೋಗಮಾಯಯಾ । ಆವಿಶತ್ತದ್ಗುಹಾಕಾಶಂ ವಾಯುಶ್ಛಿದ್ರಮಿವೇಶ್ವರಃ ॥ 10 ॥
ಆತ್ಮನ್ಯಪಿ ಶಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ತಡಿತ್ಪಿಂಗಜಟಾಧರಮ್ । ತ್ರ್ಯಕ್ಷಮಷ್ಟಭುಜಂ ಶಂಭುಮುದ್ಯಂತಮಿವ ಭಾಸ್ಕರಮ್ ॥ 11 ॥
ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಂಬರಂ ಶೂಲಧನುರಿಷ್ವಸಿಚರ್ಮಭಿಃ । ಅಕ್ಷಮಾಲಾಂಡಮರುಕಂ ಕಪಾಲಂ ಪರಶುಂ ಸಹ ॥ 12 ॥
ಬಿಭ್ರಾಣಂ ಸಹಸಾ ಭಾಂತಂ ವ್ಯಚಷ್ಟ ಹೃದಿ ವಿಸ್ಮಿತಃ । ಕಿಮಿದಂ ಕುತ ಏವೇತೇ ಸಮಾಧೇರ್ವಿರತೋ ಮುನಿಃ ॥ 13 ॥
ನೇತ್ರೇ ಉನ್ಮೀಲ್ಯ ದದೃಶೇ ಸಗಣಂ ಸೋಮಯಾಗತಮ್ । ರುದ್ರಂ ತ್ರಿಲೋಕಕೈಕಗುರುಂ ನನಾಮ ಶಿರಸಾ ಮುನಿಃ ॥ 14 ॥
ತಸ್ಮೈ ಸಪರ್ಯಾಂ ವ್ಯದಧಾತ್ಸಗಣಾಯ ಸಹೋಮಯಾ । ಸ್ವಾಗತಾಸನಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಗಂಧಸ್ರಗ್ಧೂಪದೀಪಕೈಃ ॥ 15 ॥
ಆಹ ಚಾತ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಪೂರ್ಣಕಾಮಸ್ಯ ತೇ ವಿಭೋ । ಕರವಾಮ ಕಿಮೀಶಾನ ಯೇನೇದಂ ನಿರ್ವೃತಂ ಜಗತ್ ॥ 16 ॥

ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಶಾಂತಾಯ ಸತ್ತ್ವಾಯ ಪ್ರಮೃಡಾಯ ಚ ।
ರಜೋಜುಷೇಽಪ್ಯಘೋರಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ತಮೋಜುಷೇ ॥ 17 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ಸ್ತುತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾದೇವಃ ಸತಾಂ ಪತಿಃ । ಪರಿತುಷ್ಟಃ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಪ್ರಹಸಂಸ್ತಮಭಾಷತ ॥ 18 ॥

ಶ್ರೀಮಹಾದೇವ ಉವಾಚ

ವರಂ ವೃಣೀಷ್ವ ನಃ ಕಾಮಂ ವರದೇಶಾ ವಯಂ ತ್ರಯಃ ।
ಅಮೋಘಂ ದರ್ಶನಂ ಯೇಷಾಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಯದ್ವಿಂದತೇಽಮೃತಮ್ ॥ 19 ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸಾಧವಃ ಶಾಂತಾಃ ನಿಃಸಂಗಾ ಭೂತವತ್ಸಲಾಃ । ಏಕಾಂತಭಕ್ತಾ ಅಸ್ಮಾಸು ನಿರ್ವೈರಾಃ ಸಮದರ್ಶನಾಃ ॥
ಸಲೋಕಾ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ತಾನ್ ವಂದಂತ್ಯರ್ಚಂತ್ಯುಪಾಸತೇ । ಅಹಂ ಚ ನ ಪೃಥಗ್ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಯಂ ಚ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ ॥
ನ ತೇ ಮಯ್ಯಚ್ಯುತೇಽಜೇ ಚ ಭಿದಾಮಣ್ವಪಿ ಚಕ್ಷತೇ । ನಾತ್ಮನಶ್ಚ ಜನಸ್ಯಾಪಿ ತದ್ಯುಷ್ಮಾನ್ ವಯಮೀಮಹಿ ॥ 22 ॥
ನ ಹ್ಯಮ್ಮಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ನ ದೇವಾ ಮೃಚ್ಛಿಲಾಮಯಾಃ । ತೇ ಪುನಂತ್ಯುರುಕಾಲೇನ ಯೂಯಂ ದರ್ಶನಮಾತ್ರತಃ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ಯಾಮೋ ಯೇಽಸ್ಮದ್ರೂಪಂ ತ್ರಯೀಮಯಮ್ ।
ಬಿಭ್ರತ್ಯಾತ್ಮಸಮಾಧಾನಂ ತಪಃಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಸಂಯಮೈಃ ॥ 24 ॥

ಶ್ರವಣಾದ್ದರ್ಶನಾದ್ವಾಪಿ ಮಹಾಪಾತಕಿನೋಽಪಿ ವಃ । ಶುದ್ಧ್ಯೇರನ್ ಅಂತ್ಯಜಾಶ್ಚಾಪಿ ಕಿಮು ಸಂಭಾಷಣಾದಿಭಿಃ ॥ 25 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತಿ ಚಂದ್ರಲಲಾಮಸ್ಯ ಧರ್ಮಗುಹ್ಯೋಪಬೃಂಹಿತಮ್ ।
ವಚೋಽಮೃತಾಯನಮೃಷಿರ್ನಾತೃಪ್ಯತ್ ಕರ್ಣಯೋಃ ಪಿಬನ್ ॥ 26 ॥

ಸ ಚಿರಂ ಮಾಯಯಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ಭ್ರಾಮಿತಃ ಕರ್ಶಿತೋ ಭೃಶಮ್ । ಶಿವವಾಗಮೃತಧ್ವಸ್ತಕ್ಲೇಶಪುಂಜಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್ ॥ 27 ॥

ಋಷಿರುವಾಚ

ಅಹೋ ಈಶ್ವರಚರ್ಯೇಯಂ ದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಾ ಶರೀರಿಣಾಮ್ । ಯನ್ನಮಂತೀಶಿತವ್ಯಾನಿ ಸ್ತುವಂತಿ ಜಗದೀಶ್ವರಾಃ ॥ 28 ॥
ಧರ್ಮಂ ಗ್ರಾಹಯಿತುಂ ಪ್ರಾಯಃ ಪ್ರವಕ್ತಾರಶ್ಚ ದೇಹಿನಾಮ್ । ಆಚರಂತ್ಯನುಮೋದಂತೇ ಕ್ರಿಯಮಾಣಂ ಸ್ತುವಂತಿ ಚ ॥
ನೈತಾವತಾ ಭಗವತಃ ಸ್ವಮಾಯಾಮಯವೃತ್ತಿಭಿಃ । ಪ್ರದುಷ್ಯೇತಾನುಭಾವಸ್ತೇ ಮಾಯಿನಃ ಕುಹಕೈರ್ಯಥಾ ॥ 30 ॥
ಸೃಷ್ಟ್ವೇದಂ ಮನಸಾ ವಿಶ್ವಂ ಸ್ವಾತ್ಮನಾನುಪ್ರವಿಶ್ಯ ಯಃ । ಗುಣೈಃ ಕುರ್ವದ್ಭಿರಾಭಾತಿ ಕರ್ತೇವ ಸ್ವಪ್ನದೃಗ್ಯಥಾ ॥ 31 ॥
ತಸ್ಮೈ ನಮೋ ಭಗವತೇ ತ್ರಿಗುಣಾಯ ಗುಣಾತ್ಮನೇ । ಕೇವಲಾಯಾದ್ವಿತೀಯಾಯ ಗುರವೇ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಯೇ ॥ 32 ॥

ಕಂ ವೃಣೇಽತಃ ಪರಂ ಭೂಮನ್ ವರಂ ತ್ವದ್ವರದರ್ಶನಾತ್ ।
ಯದ್ದರ್ಶನಾತ್ಪೂರ್ಣಕಾಮಃ ಸತ್ಯಕಾಮಃ ಪುಮಾನ್ ಭವೇತ್ ॥ 33 ॥

ವರಮೇತಂ ವೃಣೇಽಥಾಪಿ ಪೂರ್ಣಕಾಮಾಭಿವರ್ಷಣಾತ್ । ಭಗವತ್ಯಚ್ಯುತೇ ಭಕ್ತಿಂ ತತ್ಪರೇಷು ತಥಾ ತ್ವಯಿ ॥ 34 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಇತ್ಯರ್ಥಿತೋಽಭಿಷ್ಟುತಶ್ಚ ಮುನಿನಾ ಸೂಕ್ತಯಾ ಗಿರಾ । ತಮಾಹ ಭಗವಾನ್ ಶರ್ವಃ ಶರ್ವಯಾಚಾಭಿನಂದಿತಃ ॥ 35 ॥

ರುದ್ರ ಉವಾಚ

ಕಾಮೋ ಮಹರ್ಷೇ ಸರ್ವೋಽಯಂ ಭಕ್ತಿಮಾನ್ ಸ್ತ್ವಮಧೋಕ್ಷಜೇ । ಆಕಲ್ಪಾಂತಂ ಯಶಃಪುಣ್ಯಮಜರಾಮರತಾ ತಥಾ ॥
ಜ್ಞಾನಂ ತ್ರೈಕಾಲಿಕಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವಿಜ್ಞಾನಂ ಚ ವಿರಕ್ತಿಮತ್ । ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿತಾ ಭೂಯಾತ್ ಪುರಾಣಾಚಾರ್ಯತಾಸ್ತು ತೇ ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಏವಂ ವರಾನ್ ಸ ಮುನಯೇ ದತ್ತ್ವಾಗಾತ್ ತ್ರ್ಯಕ್ಷ ಈಶ್ವರಃ । ದೇವ್ಯೈ ತತ್ಕರ್ಮ ಕಥಯನ್ನನುಭೂತಂ ಪುರಾಮುನಾ ॥
ಸೋಽಪ್ಯವಾಪ್ತಮಹಾಯೋಗಮಹಿಮಾ ಭಾರ್ಗವೋತ್ತಮಃ । ವಿಚರತ್ಯಧುನಾಽಪ್ಯದ್ಧಾ ಹರಾವೇಕಾಂತತಾಂ ಗತಃ ॥
ಅನುವರ್ಣಿತಮೇತತ್ತೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಯ ಧೀಮತಃ । ಅನುಭೂತಂ ಭಗವತೋ ಮಾಯಾವೈಭವಮದ್ಭುತಮ್ ॥
ಏತತ್ಕೇಚಿದವಿದ್ವಾಂಸೋ ಮಾಯಾಪ್ರಸೃತಿಮಾತ್ಮನಃ । ಅನಾದ್ಯಾವರ್ತಿತಂ ನೃಣಾಂ ಕಾದಾಚಿತ್ಕಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ॥ 41 ॥

ಯ ಏವಮೇತದ್ಭೃಗುವರ್ಯ ವರ್ಣಿತಂ ರಥಾಂಗಪಾಣೇರನುಭಾವಭಾವಿತಮ್ ।
ಸಂಶ್ರಾವಯೇತ್ಸಂಶೃಣುಯಾದುತೋಭಯೋಸ್ತಯೋರ್ನ ಕರ್ಮಾಶಯಸಂಸೃತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ 42 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ನವಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಅಥಮೇಮರ್ಥಂ ಪೃಚ್ಛಾಮೋ ಭವಂತಂ ಬಹುವಿತ್ತಮಮ್ । ಸಮಸ್ತತಂತ್ರರಾದ್ಧಾಂತೇ ಭವಾನ್ ಭಾಗವತತತ್ತ್ವವಿತ್ ॥

ತಾಂತ್ರಿಕಾಃ ಪರಿಚರ್ಯಾಯಾಂ ಕೇಶವಸ್ಯ ಶ್ರಿಯಃಪತೇಃ । ಅಂಗೋಪಾಂಗಾಯುಧಾಕಲ್ಪಂ ಕಲ್ಪಯಂತಿ ಯಥೈವ ಯೈಃ ॥

ತಾನ್ನೋ ವರ್ಣಯ ಭದ್ರಂ ತೇ ಕ್ರಿಯಾಯೋಗಂ ಬುಭುತ್ಸತಾಮ್ ।
ಯೇನ ಕ್ರಿಯಾನೈಪುಣೇನ ಮರ್ತ್ಯೋ ಯಾಯಾದಮರ್ತ್ಯತಾಮ್ ॥ 3 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ಗುರೂನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ವಿಭೂತೀರ್ವೈಷ್ಣವೀರಪಿ । ಯಾ ವೇದಾಗಮತಂತ್ರಾಭ್ಯಾಮಾಚಾರ್ಯೈಃ ಪದ್ಮಜಾದಿಭಿಃ ॥

ಮಾಯಾದ್ಯೈರ್ನವಭಿಸ್ತತ್ತ್ವೈಃ ಸವಿಕಾರೈರಯಂ ವಿರಾಟ್ । ನಿರ್ಮಿತೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಚಿತ್ಕೇ ಭುವನತ್ರಯಮ್ ॥

ಏತದ್ವೈ ಪೌರುಷಂ ರೂಪಂ ಭೂಃ ಪಾದೌ ದ್ಯೌಃ ಶಿರೋ ನಭಃ ।
ನಾಭಿಃ ಸೂರ್ಯೋಽಕ್ಷಿಣೀ ನಾಸೇ ವಾಯುಃ ಕರ್ಣೌ ದಿಶಃ ಪ್ರಭೋಃ ॥ 6 ॥

ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜನನಮಪಾನೋ ಮೃತ್ಯುರೀಶಿತುಃ । ತದ್ಬಾಹವೋ ಲೋಕಪಾಲಾ ಮನಶ್ಚಂದ್ರೋ ಭ್ರುವೋರ್ಯಮಃ ॥

ಲಜ್ಜೋತ್ತರೋಽಧರೋ ಲೋಭೋ ದ್ಯುತಿರ್ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಸ್ಮಯೋ ಭ್ರಮಃ ।
ರೋಮಾಣಿ ಭೂರುಹಾ ಭೂಮ್ನೋ ಮೇಘಾಃ ಪುರುಷಮೂರ್ಧಜಾಃ ॥ 8 ॥

ಯಾವಾನಯಂ ಸ ಪುರುಷೋ ಯಾವತ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥಯಾ ಮಿತಃ । ತಾವಾನಸಾವಪಿ ಮಹಾನ್ ಪುರುಷೋ ಲೋಕಸಂಸ್ಥಯಾ ॥

ಕೌಸ್ತುಭವ್ಯಪದೇಶೇನ ಸ್ವಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿರ್ಬಿಭರ್ತ್ಯಜಃ । ತತ್ಪ್ರಭಾವ್ಯಾಪಿನೀ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀವತ್ಸಮುರಸಾ ವಿಭುಃ ॥ 10 ॥

ಸ್ವಮಾಯಾಂ ವನಮಾಲಾಖ್ಯಾಂ ನಾನಾಗುಣಮಯೀಂ ದಧತ್ ।
ವಾಸಶ್ಛಂದೋಮಯಂ ಪೀತಂ ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಂ ತ್ರಿವತ್ಸ್ವರಮ್ ॥ 11 ॥

ಬಿಭರ್ತಿ ಸಾಂಖ್ಯಂ ಯೋಗಂ ಚ ದೇವೋ ಮಕರಕುಂಡಲೇ ।
ಮೌಲಿಂ ಪದಂ ಪಾರಮೇಷ್ಠ್ಯಂ ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಮ್ ॥ 12 ॥

ಅವ್ಯಾಕೃತಮನಂತಾಖ್ಯಮಾಸನಂ ಯದಧಿಷ್ಠಿತಮ್ । ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಾದಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಂ ಸತ್ತ್ವಂ ಪದ್ಮಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥ 13 ॥

ಓಜಃಸಹೋಬಲಯುತಂ ಮುಖ್ಯತತ್ತ್ವಂ ಗದಾಂ ದಧತ್ । ಅಪಾಂ ತತ್ತ್ವಂ ದರವರಂ ತೇಜಸ್ತತ್ತ್ವಂ ಸುದರ್ಶನಮ್ ॥ 14 ॥

ನಭೋನಿಭಂ ನಭಸ್ತತ್ತ್ವಮಸಿಂ ಚರ್ಮತಮೋಮಯಮ್ ।
ಕಾಲರೂಪಂ ಧನುಃಶಾರ್ಙ್ಗಂ ತಥಾ ಕರ್ಮಮಯೇಷುಧೀ ॥15 ॥

ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಶರಾನಾಹುರಾಕೂತಿರಸ್ಯ ಸ್ಯಂದನಮ್ । ತನ್ಮಾತ್ರಾಣ್ಯಸ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಂ ಮುದ್ರಯಾರ್ಥಕ್ರಿಯಾ ಮತಾಃ ॥ 16 ॥

ಮಂಡಲಂ ದೇವಯಜನಂ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರ ಆತ್ಮನಃ । ಪರಿಚರ್ಯಾ ಭಗವತ ಆತ್ಮನೋ ದುರಿತಕ್ಷಯಃ ॥ 17 ॥

ಭಗವಾನ್ ಭಗಶಬ್ದಾತ್ಮಾ ಲೀಲಾಕಮಲಮುದ್ವಹನ್ । ಧರ್ಮಂ ಯಶಶ್ಚ ಭಗವಾನ್ ಚಾಮರವ್ಯಜನೇಽಭಜತ್ ॥ 18 ॥

ಆತಪತ್ರಂ ತದ್ವೈಕುಂಠಂ ನಿಜಧಾಮಾಕುತೋಭಯಮ್ । ತ್ರಿವೃದ್ವೇದಃ ಸುಪರ್ಣಾಖ್ಯೋ ಯಜ್ಞಂ ವಹತಿ ಪೂರುಷಮ್ ॥

ಅನಪಾಯಿನೀ ಭಗವತೀ ಶ್ರೀಃ ಸಾಕ್ಷಾದಾತ್ಮನೋ ಹರೇಃ । ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಸ್ತಂತ್ರಮೂರ್ತಿರ್ವಿದಿತಃ ಪಾರ್ಷದಾಧಿಪಃ ॥ 20 ॥

ನಂದಾದಯೋಽಷ್ಟೌ ದ್ವಾಃಸ್ಥಾಶ್ಚ ತೇಽಣಿಮಾದ್ಯಾ ಹರೇರ್ಗುಣಾಃ ।
ವಾಸುದೇವಃ ಸಂಕರ್ಷಣಃ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಃ ಪುರುಷಃ ಸ್ವಯಮ್ ॥
ಅನಿರುದ್ಧ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮೂರ್ತಿವ್ಯೂಹೋಽಭಿಧೀಯತೇ ॥ 21 ॥

ಸ ವಿಶ್ವತೈಜಸಪ್ರಾಜ್ಞತುರೀಯಾ ಇತಿ ವೃತ್ತಿಭಿಃ । ಅರ್ಥೇಂದ್ರಿಯಾಶಯಜ್ಞಾನೈರ್ಭಗವಾನ್ ಭಾಷ್ಯತೇ ತತಃ ॥ 22 ॥

ಅಂಗೋಪಾಂಗಾಯುಧಾಕಲ್ಪೈರ್ಭಗವಾಂಸ್ತಚ್ಚತುಷ್ಟಯಮ್ । ಬಿಭರ್ತಿ ಸ್ಮ ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿರ್ಭಗವಾನ್ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ ॥

ದ್ವಿಜವೃಷಭ ಸ ಏಷ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿಃ ಸ್ವಯಂದೃಕ್
ಸ್ವಮಹಿಮಪರಿಪೂರ್ಣೋ ಮಾಯಯಾದ್ಯಃ ಸ್ವಯೈತತ್ ।
ಸೃಜತಿ ಹರತಿ ಪಾತೀತ್ಯಾಖ್ಯಯಾನಾವೃತಾಕ್ಷೋ
ವಿಸೃಜತ ಇವ ನಿರುಕ್ತಸ್ತತ್ಪರೈರಾತ್ಮಲಭ್ಯಃ ॥ 24 ॥

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣಸಖ ವೃಷ್ಣಿವೃಷಾವನಿಧ್ರು-
ಗ್ರಾಜನ್ಯವಂಶದಹನಾನಪವರ್ಗವೀರ್ಯ ।
ಗೋವಿಂದ ಗೋದ್ವಿಜ ಸುರಾರ್ತಿಹರಾವತಾರ
ತೀರ್ಥಶ್ರವಃ ಶ್ರವಣಮಂಗಲ ಪಾಹಿ ಭೃತ್ಯಾನ್ ॥ 25 ॥

ಯ ಇದಂ ಕಲ್ಪ ಉತ್ಥಾಯ ಮಹಾಪುರುಷಲಕ್ಷಣಮ್ । ತಚ್ಚಿತ್ತಃ ಪ್ರಯತೋ ಜಪ್ತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮವೇದಗುಹಾಶಯಮ್ ॥ 26 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ದಶಮೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಶೌನಕ ಉವಾಚ

ಶುಕೋ ಯದಾಹ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುರಾತಾಯ ಶೃಣ್ವತೇ । ಸೌರೋ ಗಣೋ ಮಾಸಿ ಮಾಸಿ ನಾನಾ ವಸತಿ ಸಪ್ತಕಃ ॥ 1 ॥

ತೇಷಾಂ ನಾಮಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ನಿಯುಕ್ತಾನಾಮಧೀಶ್ವರೈಃ ।
ಬ್ರೂಹಿ ನಃ ಶ್ರದ್ದಧಾನಾನಾಂ ವ್ಯೂಹಂ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೋ ಹರೇಃ ॥ 2 ॥

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಅನಾದ್ಯವಿದ್ಯಯಾ ವಿಷ್ಣೋರಾತ್ಮನಃ ಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್ ।
ನಿರ್ಮಿತೋ ಲೋಕತಂತ್ರೋಽಯಂ ಲೋಕೇಷು ಪರಿವರ್ತತೇ ॥ 3 ॥

ಏಕ ಏವ ಹಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾದಿಕೃದ್ಧರಿಃ । ಸರ್ವವೇದಕ್ರಿಯಾಮೂಲಮೃಷಿಭಿರ್ಬಹುಧೋದಿತಃ ॥ 4 ॥

ಕಾಲೋ ದೇಶಃ ಕ್ರಿಯಾ ಕರ್ತಾ ಕಾರಣಂ ಕಾರ್ಯಮಾಗಮಃ ।
ದ್ರವ್ಯಂ ಫಲಮಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನವಧೋಕ್ತೋಽಜಯಾ ಹರಿಃ ॥ 5 ॥

ಮಧ್ವಾದಿಷು ದ್ವಾದಶಸು ಭಗವಾನ್ ಕಾಲರೂಪಧೃಕ್ । ಲೋಕತಂತ್ರಾಯ ಚರತಿ ಪೃಥಕ್ ದ್ವಾದಶಭಿರ್ಗಣೈಃ ॥ 6 ॥

ಧಾತಾ ಕೃತಸ್ಥಲೀ ಹೇತಿರ್ವಾಸುಕೀ ರಥಕೃನ್ಮುನೇ । ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ತುಂಬುರುರಿತಿ ಮಧುಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥ 7 ॥

ಅರ್ಯಮಾ ಪುಲಹೋಽಥೌಜಾಃ ಪ್ರಹೇತಿಃ ಪುಂಜಕಸ್ಥಲೀ । ನಾರದಃ ಕಚ್ಛನೀರಶ್ಚ ನಯಂತ್ಯೇತೇ ಸ್ಮ ಮಾಧವಮ್ ॥

ಮಿತ್ರೋಽತ್ರಿಃ ಪೌರುಷೇಯೋಽಥ ತಕ್ಷಕೋ ಮೇನಕಾ ಹಾಹಾಃ । ರಥಸ್ವನ ಇತಿ ಹ್ಯೇತೇ ಶುಕ್ರಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥

ವಸಿಷ್ಠೋ ವರುಣೋ ರಂಭಾ ಸಹಜನ್ಯಸ್ತಥಾ ಹೂಹೂಃ । ಶುಕ್ರಶ್ಚಿತ್ರಸ್ವನಶ್ಚೈವ ಶುಚಿಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥ 10 ॥

ಇಂದ್ರೋ ವಿಶ್ವಾವಸುಃ ಸ್ರೋತಾ ಏಲಾಪತ್ರಸ್ತಥಾಂಗಿರಾಃ ।
ಪ್ರಮ್ಲೋಚಾ ರಾಕ್ಷಸಃ ಸ್ವರ್ಯೋ ನಭೋಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥ 11 ॥
ವಿವಸ್ವಾನುಗ್ರಸೇನಶ್ಚ ವ್ಯಾಘ್ರ ಆಸಾರಣೋ ಭೃಗುಃ । ಅನುಮ್ಲೋಚಾ ಶಂಖಪಾಲೋ ನಭಸ್ಯಾಖ್ಯಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥ 12 ॥
ಪೂಷಾ ಧನಂ ಜಯೋ ವಾತಃ ಸುಷೇಣಃ ಸುರುಚಿಸ್ತಥಾ । ಘೃತಾಚೀ ಗೌತಮಶ್ಚೇತಿ ತಪೋಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥
ಋತುರ್ವರ್ಚಾ ಭರದ್ವಾಜಃ ಪರ್ಜನ್ಯಃ ಸೇನಜಿತ್ತಥಾ । ವಿಶ್ವ ಐರಾವತಶ್ಚೈವ ತಪಸ್ಯಾಖ್ಯಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥ 14 ॥
ಅಥಾಂಶುಃ ಕಶ್ಯಪಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ ಋತಸೇನಸ್ತಥೋರ್ವಶೀ । ವಿದ್ಯುಚ್ಛತ್ರುರ್ಮಹಾಶಂಖಃ ಸಹೋಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥
ಭಗಃ ಸ್ಫೂರ್ಜೋಽರಿಷ್ಟನೇಮಿರೂರ್ಣ ಆಯುಶ್ಚ ಪಂಚಮಃ । ಕರ್ಕೋಟಕಃ ಪೂರ್ವಚಿತ್ತಿಃ ಸಹಸ್ಯಾಖ್ಯಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥
ತ್ವಷ್ಟಾ ಋಚೀಕತನಯಃ ಕಂಬಲಶ್ಚ ತಿಲೋತ್ತಮಾ । ಬ್ರಹ್ಮರಾತೋಽಥ ಶತಜಿದ್ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಇಷಂಭರಾಃ ॥ 17 ॥
ವಿಷ್ಣುರಶ್ವತರೋ ರಂಭಾ ಸೂರ್ಯವರ್ಚೋಽಶ್ವಸತ್ಯಕೌ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮುಖಾ ಏತ ಊರ್ಜಮಾಸಂ ನಯಂತ್ಯಮೀ ॥
ಏತಾ ಭಗವತೋ ವಿಷ್ಣೋರಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ವಿಭೂತಯಃ । ಸ್ಮರತಾಂ ಸಂಧ್ಯಯೋರ್ನೄಣಾಂ ಹರಂತ್ಯಂಹೋ ದಿನೇದಿನೇ ॥
ದ್ವಾದಶಸ್ವಪಿ ಮಾಸೇಷು ದೇವೋಽಸೌ ಷಡ್ಭಿರಸ್ಯ ವೈ । ಚರನ್ ಸಮಂತಾತ್ತನುತೇ ಪರತ್ರೇಹ ಚ ಸನ್ಮತಿಮ್ ॥ 20 ॥
ಸಾಮರ್ಗ್ಯಜುರ್ಭಿಸ್ತಲ್ಲಿಂಗೈರೃಷಯಃ ಸಂಸ್ತುವಂತ್ಯಮುಮ್ । ಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಂ ಪ್ರಗಾಯಂತಿ ನೃತ್ಯಂತ್ಯಪ್ಸರಸೋಽಗ್ರತಃ ॥
ಉನ್ನಹ್ಯಂತಿ ರಥಂ ನಾಗಾ ಗ್ರಾಮಣ್ಯೋ ರಥಯೋಜಕಾಃ । ಚೋದಯಂತಿ ರಥಂ ಪೃಷ್ಠೇ ನೈರೃತಾ ಬಲಶಾಲಿನಃ ॥
ವಾಲಖಿಲ್ಯಾಃ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಷಷ್ಟಿರ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಯೋಽಮಲಾಃ ।
ಪುರತೋಽಭಿಮುಖಂ ಯಾಂತಿ ಸ್ತುವಂತಃ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ವಿಭುಮ್ ॥ 23 ॥
ಏವಂ ಹ್ಯನಾದಿನಿಧನೋ ಭಗವಾನ್ ಹರಿರೀಶ್ವರಃ । ಕಲ್ಪೇಕಲ್ಪೇ ಸ್ವಮಾತ್ಮಾನಂ ವ್ಯೂಹಲೋಕಾನ್ ತಪತ್ಯಜಃ ॥ 24 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ಏಕಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ನಮೋ ಧರ್ಮಾಯ ಮಹತೇ ನಮಃ ಕೃಷ್ಣಾಯ ವೇಧಸೇ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಧರ್ಮಾನ್ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಸನಾತನಾಮ್ ॥ 1 ॥
ಏತದ್ವಃ ಕಥಿತಂ ವಿಪ್ರಾ ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚರಿತಮದ್ಭುತಮ್ । ಭವದ್ಭಿರ್ಯದಹಂ ಪೃಷ್ಟೋ ನರಾಣಾಂ ಪುರುಷೋಚಿತಮ್ ॥
ಅತ್ರ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯತೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸರ್ವಪಾಪಹರೋ ಹರಿಃ । ನಾರಾಯಣೋ ಹೃಷೀಕೇಶೋ ಭಗವಾನ್ ಸಾತ್ವತಾಂ ಪತಿಃ ॥
ಯತ್ತದ್ ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಂ ಗುಹ್ಯಂ ಜಗತಃ ಪ್ರಭವಾಪ್ಯಯಮ್ । ಜ್ಞಾನಂ ಚ ಸದುಪಾಖ್ಯಾನಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾನಸಂಯುತಮ್ ॥
ಭಕ್ತಿಯೋಗಶ್ಚ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಚ ತದಾಶ್ರಯಮ್ । ಪಾರೀಕ್ಷಿತಮುಪಾಖ್ಯಾನಂ ನಾರದಾಖ್ಯಾನಮೇವ ಚ ॥
ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶೋ ರಾಜರ್ಷೇರ್ವಿಪ್ರಶಾಪಾತ್ಪರೀಕ್ಷಿತಃ । ಶುಕಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಭಸ್ಯ ಸಂವಾದಶ್ಚ ಪರೀಕ್ಷಿತಃ ॥ 6 ॥
ಯೋಗಧಾರಣಯೋತ್ಕ್ರಾಂತಿಃ ಸಂವಾದೋ ನಾರದಾಜಯೋಃ ।
ಅವತಾರಾನುಗೀತಂ ಚ ಸರ್ಗಃ ಪ್ರಾಧಾನಿಕೋಽಗ್ರತಃ ॥ 7 ॥

ವಿದುರೋದ್ಧವಸಂವಾದಃ ಕ್ಷತ್ತೃಮೈತ್ರೇಯಯೋಸ್ತತಃ । ಪುರಾಣಸಂಹಿತಾಪ್ರಶ್ನೋ ಮಹಾಪುರುಷಸಂಸ್ಥಿತಿಃ ॥ 8 ॥
ತತಃ ಪ್ರಾಕೃತಿಕಃ ಸರ್ಗಃ ಸಪ್ತ ವೈಕೃತಿಕಾಸ್ತಥಾ । ತತೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಸಂಭೂತಿರ್ವೈರಾಜಃ ಪುರುಷೋ ಯತಃ ॥ 9 ॥
ಕಾಲಸ್ಯ ಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಸ್ಯ ಗತಿಃ ಪದ್ಮಸಮುದ್ಭವಃ । ಭುವ ಉದ್ಧರಣಾಂಭೋಧೇರ್ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವಧೋ ಯತಃ ॥ 10 ॥
ಊರ್ಧ್ವತಿರ್ಯಗಧಃಸರ್ಗೋ ರುದ್ರಸರ್ಗಸ್ತಥೈವ ಚ । ಅರ್ಧನಾರೀನರಸ್ಯಾಥ ಯಥಾ ಸ್ವಾಯಂಭುವೋ ಮನುಃ ॥ 11 ॥
ಶತರೂಪಾ ಚ ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾದ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿರುತ್ತಮಾ । ಸಂತಾನೋ ಧರ್ಮಪತ್ನೀನಾಂ ಕರ್ದಮಸ್ಯ ಪ್ರಜಾಪತೇಃ ॥ 12 ॥
ಅವತಾರೋ ಭಗವತಃ ಕಪಿಲಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ದೇವಹೂತ್ಯಾಶ್ಚ ಸಂವಾದಃ ಕಪಿಲೇನ ಚ ಧೀಮತಾ ॥ 13 ॥
ನವ ಬ್ರಹ್ಮಸಮುತ್ಪತ್ತಿರ್ದಕ್ಷಯಜ್ಞವಿನಾಶನಮ್ । ಧ್ರುವಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಪಶ್ಚಾತ್ ಪೃಥೋಃ ಪ್ರಾಚೀನಬರ್ಹಿಷಃ ॥ 14 ॥

ನಾರದಸ್ಯ ಚ ಸಂವಾದಸ್ತತಃ ಪ್ರೈಯವ್ರತಂ ದ್ವಿಜಾಃ ।
ನಾಭೇಸ್ತತೋಽನುಚರಿತಮೃಷಭಸ್ಯ ಭರತಸ್ಯ ಚ ।
ದ್ವೀಪವರ್ಷಸಮುದ್ರಾಣಾಂ ಗಿರಿನದ್ಯುಪವರ್ಣನಮ್ ॥ 15 ॥

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನಂ ಪಾತಾಲನರಕಸ್ಥಿತಿಃ । ದಕ್ಷಜನ್ಮ ಪ್ರಚೇತೋಭ್ಯಸ್ತತ್ಪುತ್ರಾಣಾಂ ಚ ಸಂತತಿಃ ॥ 16 ॥
ಯತೋ ದೇವಾಸುರನರಾಸ್ತಿರ್ಯಙ್ನಗಖಗಾದಯಃ । ತ್ವಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯ ಜನ್ಮನಿ ಧನಂ ಪುತ್ರಯೋಶ್ಚ ದಿತೇರ್ದ್ವಿಜಾಃ ॥ 17 ॥
ದೈತ್ಯೇಶ್ವರಸ್ಯ ಚರಿತಂ ಪ್ರಹ್ಲಾದಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಮನ್ವಂತರಾನುಚರಿತಂ ಗಜೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಿಮೋಕ್ಷಣಮ್ ॥ 18 ॥
ಮನ್ವಂತರಾವತಾರಾಶ್ಚ ವಿಷ್ಣೋರ್ಹಯಶಿರಾದಯಃ । ಕೌರ್ಮ್ಯಂ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ವಾಮನಂ ಚ ಜಗತ್ಪತೇಃ ॥
ಕ್ಷೀರೋದಮಥನಂ ತದ್ವದಮೃತಾರ್ಥಂ ದಿವೌಕಸಾಮ್ । ದೇವಾಸುರಮಹಾಯುದ್ಧಂ ರಾಜವಂಶಾನುಕೀರ್ತನಮ್ ॥
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಜನ್ಮ ತದ್ವಂಶಃ ಸುದ್ಯುಮ್ನಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಇಲೋಪಾಖ್ಯಾನಮತ್ರೋಕ್ತಂ ತಾರೋಪಾಖ್ಯಾನಮೇವ ಚ ॥ 21 ॥
ಸೂರ್ಯವಂಶಾನುಕಥನಂ ಶಶಾದಾದ್ಯಾ ನೃಪಾದಯಃ । ಸೌಕನ್ಯಮಥ ಶಾರ್ಯಾತಂ ಕಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ ॥ 22 ॥
ಖಟ್ವಾಂಗಸ್ಯ ಚ ಮಾಂಧಾತುಃ ಸೌಭರೇಃ ಸಗರಸ್ಯ ಚ । ಕೋಶಲೇಂದ್ರಸ್ಯ ಚರಿತಮದ್ಭುತಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಾಪಹಮ್ ॥ 23 ॥
ನಿಮೇರಂಗಪರಿತ್ಯಾಗೋ ಜನಕಾನಾಂ ಚ ಸಂಭವಃ । ರಾಮಸ್ಯ ಭಾರ್ಗವೇಂದ್ರಸ್ಯ ನಿಃಕ್ಷತ್ರೀಕರಣಂ ಭುವಃ ॥ 24 ॥
ಐಲಸ್ಯ ಸೋಮವಂಶಸ್ಯ ಯಯಾತೇರ್ನಹುಷಸ್ಯ ಚ । ದೌಷ್ಯಂತೇರ್ಭರತಸ್ಯಾಪಿ ಶಂತನೋಸ್ತತ್ಸುತಸ್ಯ ಚ ॥ 25 ॥

ಯಯಾತೇರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರಸ್ಯ ಯದೋರ್ವಂಶೋಽನುಕೀರ್ತಿತಃ ।
ಯತ್ರಾವತೀರ್ಣೋ ಭಗವಾನ್ ಕೃಷ್ಣಾಖ್ಯೋ ಜಗದೀಶ್ವರಃ ॥ 26 ॥

ವಸುದೇವಗೃಹೇ ಜನ್ಮ ತಸ್ಯ ವೃದ್ಧಿಶ್ಚ ಗೋಕುಲೇ । ತಸ್ಯ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಾರಾಣಿ ಕೀರ್ತಿತಾನ್ಯಸುರದ್ವಿಷಃ ॥ 27 ॥
ಪೂತನಾಸುಪಯಃಪಾನಂ ಶಕಟೋಚ್ಚಾಟನಂ ಶಿಶೋಃ । ತೃಣಾವರ್ತಸ್ಯ ನಿಷ್ಪೇಷಸ್ತಥೈವ ಬಕವತ್ಸಯೋಃ ॥ 28 ॥
ಧೇನುಕಸ್ಯ ಸಹ ಭ್ರಾತುಃ ಪ್ರಲಂಬಸ್ಯ ಚ ಸಂಕ್ಷಯಃ । ಗೋಪಾನಾಂ ಚ ಪರಿತ್ರಾಣಂ ದಾವಾಗ್ನೇಃ ಪರಿಸರ್ಪತಃ ॥ 29 ॥

ದಮನಂ ಕಾಲಿಯಸ್ಯಾಹೇರ್ಮಹಾಹೇರ್ನಂದಮೋಕ್ಷಣಮ್ ।
ವ್ರತಚರ್ಯಾ ಚ ಕನ್ಯಾನಾಂ ಯತ್ರ ತುಷ್ಟೋ ವ್ರತೈಃ ಪ್ರಭುಃ ॥ 30 ॥

ಪ್ರಸಾದೋ ಯಜ್ಞಪತ್ನೀಭ್ಯೋ ವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಚಾನುತಾಪನಮ್ । ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಣಂಚ ಶಕ್ರಸ್ಯ ಸುರಭೇರಥ ॥
ಯಜ್ಞಾಭಿಷೇಕಃ ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕ್ರೀಡಾ ಚ ರಾತ್ರಿಷು । ಶಂಖಚೂಡಸ್ಯ ದುರ್ಬುದ್ಧೇರ್ವಧೋಽರಿಷ್ಟಸ್ಯ ಕೇಶಿನಃ ॥ 32 ॥

ಅಕ್ರೂರಾಗಮನಂ ಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಯೋಃ । ವ್ರಜಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿಲಾಪಶ್ಚ ಮಥುರಾಲೋಕನಂ ತತಃ ॥ 33 ॥

ಗಜಮುಷ್ಟಿಕಚಾಣೂರಕಂಸಾದೀನಾಂ ತಥಾ ವಧಃ । ಮೃತಸ್ಯಾನಯನಂ ಸೂನೋಃ ಪುನಃ ಸಾಂದೀಪನೇರ್ಗುರೋಃ ॥ 34 ॥

ಮಥುರಾಯಾಂ ನಿವಸತಾ ಯದುಚಕ್ರಸ್ಯ ಯತ್ಪ್ರಿಯಮ್ । ಕೃತಮುದ್ಧವರಾಮಾಭ್ಯಾಂ ಯುತೇನ ಹರಿಣಾ ದ್ವಿಜಾಃ ॥ 35 ॥

ಜರಾಸಂಧಸಮಾನೀತಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಬಹುಶೋ ವಧಃ । ಪಾತನಂ ಯವನೇಂದ್ರಸ್ಯ ಕುಶಸ್ಥಲ್ಯಾ ನಿವೇಶನಮ್ ॥ 36 ॥

ಆದಾನಂ ಪಾರಿಜಾತಸ್ಯ ಸುಧರ್ಮಾಯಾಃ ಸುರಾಲಯಾತ್ ।
ರುಕ್ಮಿಣ್ಯಾಹರಣಂ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರಮಥ್ಯ ದ್ವಿಷತೋ ಹರೇಃ ॥ 37 ॥

ಹರಸ್ಯ ಜೃಂಭಣಂ ಯುದ್ಧೇ ಬಾಣಸ್ಯ ಭುಜಕೃಂತನಮ್ । ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಪತಿಂ ಹತ್ವಾ ಕನ್ಯಾನಾಂ ಹರಣಂ ಚ ಯತ್ ॥

ಚೈದ್ಯಪೌಂಡ್ರಕಶಾಲ್ವಾನಾಂ ದಂತವಕ್ತ್ರಸ್ಯ ದುರ್ಮತೇಃ । ಶಂಬರೋ ದ್ವಿವಿದಃ ಪೀಠೋ ಮುರಃ ಪಂಚಜನಾದಯಃ ॥ 39 ॥

ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಚ ವಧಸ್ತೇಷಾಂ ವಾರಾಣಸ್ಯಾಶ್ಚ ದಾಹನಮ್ ।
ಭಾರಾವತರಣಂ ಭೂಮೇರ್ನಿಮಿತ್ತೀಕೃತ್ಯ ಪಾಂಡವಾನ್ ॥ 40 ॥

ವಿಪ್ರಶಾಪಾಪದೇಶೇನ ಸಂಹಾರಃ ಸ್ವಕುಲಸ್ಯ ಚ । ವಸುದೇವಸ್ಯ ಸಂವಾದೋ ನಾರದೇನ ಸುರರ್ಷಿಣಾ ॥ 41 ॥

ಉದ್ಧವಸ್ಯ ಚ ಸಂವಾದೋ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಚಾದ್ಭುತಃ ।
ಯತ್ರಾತ್ಮವಿದ್ಯಾ ಹ್ಯಖಿಲಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಧರ್ಮವಿನಿರ್ಣಯಾಃ ॥
ತತೋ ಮರ್ತ್ಯಪರಿತ್ಯಾಗ ಆತ್ಮಯೋಗಾನುಭಾವತಃ ॥ 42 ॥

ಯುಗಲಕ್ಷಣವೃತ್ತಿಶ್ಚ ಕಲೌ ನೄಣಾಮುಪಪ್ಲವಃ । ಚತುರ್ವಿಧಶ್ಚ ಪ್ರಲಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ತ್ರಿವಿಧಾ ತಥಾ ॥ 43 ॥

ದೇಹತ್ಯಾಗಶ್ಚ ರಾಜರ್ಷೇರ್ವಿಷ್ಣುದತ್ತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ । ಶಾಖಾಪ್ರಣಯನಮೃಷೇರ್ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಯ ಸತ್ಕಥಾಃ ॥ 44 ॥

ಮಹಾಪುರುಷವಿನ್ಯಾಸಃ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ಜಗದಾತ್ಮನಃ । ಇತಿ ಚೋಕ್ತಂ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಯತ್ಪೃಷ್ಟೋಽಹಮಿಹಾಸ್ಮಿ ವಃ ॥ 45 ॥

ಲೀಲಾವತಾರಕರ್ಮಾಣಿ ಕೀರ್ತಿತಾನೀಹ ಸರ್ವಶಃ ।
ಪತಿತಃ ಸ್ಖಲಿತೋ ಚಾರ್ತಃ ಕ್ಷುತ್ವಾ ವಾ ವಿವಶೋ ಬ್ರುವನ್ ॥
ಹರಯೇ ನಮ ಇತ್ಯುಚ್ಚೈರ್ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಪಾತಕಾತ್ ॥ 46 ॥

ಸಂಕೀರ್ತ್ಯಮಾನೋ ಭಗವಾನನಂತಃ ಶ್ರುತಾನುಭಾವೋ ವ್ಯಸನಂ ಹಿ ಪುಂಸಾಮ್ ।
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚಿತ್ತಂ ವಿಧುನೋತ್ಯಶೇಷಂ ಯಥಾ ತಮೋಽರ್ಕೋಽಭ್ರಮಿವಾತಿವಾತಃ ॥ 47 ॥

ಮೃಷಾ ಗಿರಸ್ತಾ ಹ್ಯಸತೀರಸತ್ಕಥಾ ನ ಕಥ್ಯತೇ ಯದ್ಭಗವಾನಧೋಕ್ಷಜಃ ।
ತದೇವ ಸತ್ಯಂ ತದುಹೈವ ಮಂಗಲಂ ತದೇವ ಪುಣ್ಯಂ ಭಗವದ್ಗುಣೋದಯಮ್ ॥ 48 ॥

ತದೇವ ಪುಣ್ಯಂ ರುಚಿರಂ ನವಂನವಂ ತದೇವ ಶಶ್ವನ್ಮನಸೋ ಮಹೋತ್ಸವಮ್ ।
ತದೇವ ಶೋಕಾರ್ಣವಶೋಷಣಂ ನೃಣಾಂ ಯತ್ತೋತ್ತಮಶ್ಲೋಕಯಶೋಽನುಗೀಯತೇ ॥ 49 ॥

ನ ಯದ್ವಚಶ್ಚಿತ್ರಪದಂ ಹರೇರ್ಯಶೋ ಜಗತ್ಪವಿತ್ರಂ ಯದಿ ಕರ್ಹಿಚಿದ್ವದೇತ್ ।
ತದ್ಧ್ವಾಂಕ್ಷತೀರ್ಥಂ ನತು ಹಂಸಸೇವಿತಂ ಯತ್ರಾಚ್ಯುತಸ್ತತ್ರ ಹಿ ಸಾಧವೋಽಮಲಾಃ ॥ 50 ॥

ಸ ವಾಗ್ವಿಸರ್ಗೋ ಜನತಾಘವಿಪ್ಲವೋ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರತಿಶ್ಲೋಕಮಬದ್ಧವತ್ಯಪಿ ।

ನಾಮಾನ್ಯನಂತಸ್ಯ ಯಶೋಽಂಕಿತಾನಿ ಯಚ್ಛೃಣ್ವಂತಿ ಗಾಯಂತಿ ಗೃಣಂತಿ ಸಾಧವಃ ॥ 51 ॥

778 ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಮಪ್ಯಚ್ಯುತಭಾವವರ್ಜಿತಂ ನ ಶೋಭತೇ ಜ್ಞಾನಮಲಂ ನಿರಂಜನಮ್ ।
ಕುತಃ ಪುನಃ ಶಶ್ವದಭದ್ರಮೀಶ್ವರೇ ನಚಾರ್ಪಿತಂ ಕರ್ಮ ಯದಪ್ಯಕಾರಣಮ್ ॥ 52 ॥

ಯಶಃಶ್ರಿಯಾಮೇವ ಪರಿಶ್ರಮಃ ಪರೋ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರತಪಃಶ್ರುತಾದಿಷು ।
ಅವಿಸ್ಮೃತಿಃ ಶ್ರೀಧರಪಾದಪದ್ಮಯೋರ್ಗುಣಾನುವಾದಃ ಶ್ರವಣಾದಿಭಿರ್ಹರೇಃ ॥ 53 ॥

ಅವಿಸ್ಮೃತಿಃ ಕೃಷ್ಣಪದಾರವಿಂದಯೋಃ ಕ್ಷಿಣೋತ್ಯಭದ್ರಾಣಿ ಶಮಂ ತನೋತಿ ಚ ।
ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ಶುದ್ಧಿಂ ಪರಮಾಂ ಚ ಭಕ್ತಿಂ ಜ್ಞಾನಂ ಚ ವಿಜ್ಞಾನವಿರಾಗಯುಕ್ತಮ್ ॥ 54 ॥

ಯೂಯಂ ದ್ವಿಜಾಗ್ರ್ಯಾ ಬತ ಭೂರಿಭಾಗಾ ಯಚ್ಛಶ್ವದಾತ್ಮನ್ಯಖಿಲಾತ್ಮಭೂತಮ್ ।
ನಾರಾಯಣಂ ದೇವಮದೇವಮೀಶಮಬಾಹ್ಯಭಾವಾ ಭಜತಾಧಿವೇಶ್ಯ ॥ 55 ॥

ಅಹಂ ಚ ಸಂಸ್ಮಾರಿತ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಂ ಶ್ರುತಂ ಪುರಾ ಮೇ ಪರಮರ್ಷಿವಕ್ತ್ರಾತ್ ।
ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶೇ ನೃಪತೇಃ ಪರೀಕ್ಷಿತಃ ಸದಸ್ಯೃಷೀಣಾಂ ಮಹತಾಂ ಚ ಶೃಣ್ವತಾಮ್ ॥ 56 ॥

ಏತದ್ವಃ ಕಥಿತಂ ವಿಪ್ರಾಃ ಕಥನೀಯೋರುಕರ್ಮಣಃ । ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ವಾಸುದೇವಸ್ಯ ಸರ್ವಾಶುಭವಿನಾಶನಮ್ ॥ 57 ॥

ಯಶ್ಚ ಸಂಶ್ರಾವಯೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಯಾಮಂ ಕ್ಷಣಮನನ್ಯಧೀಃ । ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ಯಶ್ಚ ಶೃಣುಯಾತ್ಪುನಾತ್ಯಾತ್ಮಾನಮೇವ ಸಃ ॥ 58 ॥

ದ್ವಾದಶ್ಯಾಮೇಕಾದಶ್ಯಾಂ ವಾ ಶೃಣ್ವನ್ನಾಯುಷ್ಯವಾನ್ ಬವೇತ್ । ಪಠನ್ನನಶ್ನನ್ ಪ್ರಯತಃ ಪೂತೋ ಭವತಿ ಪಾತಕೀ ॥

ಪುಷ್ಕರೇ ಮಥುರಾಯಾಂ ಚ ದ್ವಾರವತ್ಯಾಂ ಯತಾತ್ಮವಾನ್ ।
ಉಪೋಷ್ಯ ಸಂಹಿತಾಮೇತಾಂ ಪಠಿತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಭಯಾತ್ ॥ 59 ॥

ದೇವತಾ ಮುನಯಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಪಿತರೋ ಮನವೋ ನೃಪಾಃ ।
ಯಚ್ಛಂತಿ ಕಾಮಾನ್ ಬಹುಲಾನ್ ಶೃಣ್ವತೋ ಯೇಽತ್ರ ಕೀರ್ತಿತಾಃ ॥ 60 ॥

ಋಚೋ ಯಜೂಂಷಿ ಸಾಮಾನಿ ದ್ವಿಜೋಽಧೀತ್ಯಾನುವಿಂದತೇ । ಮಧುಕುಲ್ಯಾಃ ಪಯಃಕುಲ್ಯಾ ಘೃತಕುಲ್ಯಾಶ್ಚ ತತ್ಫಲಮ್ ॥

ಪುರಾಣಸಂಹಿತಾಮೇತಾಮಧೀತ್ಯ ಪ್ರಯತೋ ದ್ವಿಜಃ । ಪ್ರೋಕ್ತಂ ಭಗವತಾ ವಿಷ್ಣೋಸ್ತತ್ಪದಂ ಪರಮಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥ 63 ॥

ವಿಪ್ರೋಽಧೀತ್ಯಾಪ್ನುಯಾತ್ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ರಾಜನ್ಯೋಽಂಬುಧಿಮೇಖಲಾಮ್ ।
ವೈಶ್ಯೋ ನಿಧಿಪತಿತ್ವಂ ಚ ಶೂದ್ರಃ ಶುದ್ಧ್ಯೇತ ಪಾತಕಾತ್ ॥ 64 ॥

ಕಲಿಮಲಸಂಸೃತಿಕಾಲನೋಽಖಿಲೇಶೋ
ಹರಿರಿತರತ್ರ ನ ಗೀಯತೇ ಹ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣಮ್ ।
ಇಹ ತು ಪುನರ್ಭಗವಾನಶೇಷಮೂರ್ತಿಃ
ಪರಿಪಠಿತೋಽನುಪದಂ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗೈಃ ॥ 65 ॥

ಸ್ವಸುಖನಿಭೃತಚೇತಾಸ್ಸ ವ್ಯುದಸ್ತಾನ್ಯಭಾವೋ-
ಽಪ್ಯಜಿತರುಚಿರಲೀಲಾಕೃಷ್ಟಸಾರಸ್ತದೀಯಮ್ ।
ವ್ಯತನುತ ಕೃಪಯಾ ಯಸ್ತತ್ತ್ವದೀಪಂ ಪುರಾಣಂ

ತಮಖಿಲವೃಜಿನಘ್ನಂ ವ್ಯಾಸಸೂನುಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥ 66 ॥

ತಮಹಮಜಮನಂತಮಾತ್ಮತಂತ್ರಂ ಜಗದುದ್ಭವಸ್ಥಿತಿಸಂಯಮಾತ್ಮಶಕ್ತಿಮ್ ।
ದ್ಯುಪತಿಭಿರಜಶಕ್ರಶಂಕರಾದ್ಯೈರ್ದುರವಸಿತಸ್ತವಮಚ್ಯುತಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥ 67 ॥
ಉಪಚಿತನವಶಕ್ತಿಭಿಃ ಸ್ವ ಆತ್ಮನ್ಯುಪರಚಿತಸ್ಥಿರಜಂಗಮಪಾಲನಾಯ ।
ಭಗವತ ಉಪಲಬ್ಧಿಮಾತ್ರಧಾಮ್ನೇ ಸುರಋಷಭಾಯ ನಮಃ ಸನಾತನಾಯ ॥ 68 ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ದ್ವಾದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಅಥ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಸೂತ ಉವಾಚ

ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವರುಣೇಂದ್ರರುದ್ರಮರುತಸ್ತುನ್ವಂತಿ ದಿವ್ಯೈಸ್ತವೈ-
ರ್ವೇದೈಃ ಸಾಂಗಪದಕ್ರಮೋಪನಿಷದೈರ್ಗಾಯಂತಿ ಯಂ ಸಾಮಗಾಃ ।
ಧ್ಯಾನಾವಸ್ಥಿತತದ್ಗತೇನ ಮನಸಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಯಂ ಯೋಗಿನೋ
ಯಸ್ಯಾಂತಂ ನ ವಿದುಃ ಸುರಾಸುರಗಣಾ ದೇವಾಯ ತಸ್ಮೈ ನಮಃ ॥ 1 ॥

ಪೃಷ್ಠೇ ಭ್ರಾಮ್ಯದಮಂದಮಂದರಗಿರಿಗ್ರಾವಾಗ್ರಕಂಡೂಯನಾನ್
ನಿದ್ರಾಲೋಃ ಕಮಠಾಕೃತೇರ್ಭಗವತಶ್ವಾಸಾನಿಲಾಃ ಪಾಂತು ವಃ ।
ಯತ್ಸಂಸ್ಕಾರಕಲಾನುವರ್ತನವಶಾದ್ವೇಲಾನಿಲೇನಾಂಭಸಾಂ
ಯಾತಾಯಾತಮತಂದ್ರಿತಂ ಜಲನಿಧೇರ್ನಾದ್ಯಾಪಿ ವಿಶ್ರಾಮ್ಯತಿ ॥ 2 ॥

ಪುರಾಣಸಂಖ್ಯಾಸಂಭೂತಿಮಸ್ಯ ವಾಚ್ಯಪ್ರಯೋಜನೇ । ದಾನಂ ದಾನಸ್ಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಪಾಠಾದೇಶ್ಚ ನಿಬೋಧತ ॥ 3 ॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪಾದ್ಮಂ ಪಂಚೋನಷಷ್ಟಿಕಾಮ್ । ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವಂ ತ್ರಯೋವಿಂಶಚ್ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಶೈವಕಮ್ ॥ 4 ॥
ದಶಾಷ್ಟೌ ಶ್ರೀಭಾಗವತಂ ನಾರದಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿಃ । ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಂ ನವಾಗ್ನೇಯಂ ದಶಪಂಚ ಚತುಃಶತಮ್ ॥ 5 ॥

ಚತುರ್ದಶ ಭವಿಷ್ಯಂ ಸ್ಯಾತ್ ತಥಾ ಪಂಚಶತಾನಿ ಚ ।
ದಶಾಷ್ಟೌ ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತಂ ಲಿಂಗಮೇಕಾದಶೈವ ತು ॥ 6 ॥

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ವಾರಾಹಮೇಕಾಶೀತಿ ಸಹಸ್ರಕಮ್ । ಸ್ಕಾಂದಂ ಶತಂ ತಥಾ ಚೈಕಂ ವಾಮನಂ ದಶ ಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ 7 ॥
ಕೌರ್ಮಂ ಸಪ್ತದಶ ಖ್ಯಾತಂ ಮಾತ್ಸ್ಯಂ ತಚ್ಚ ಚತುರ್ದಶ । ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಸೌಪರ್ಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ ದ್ವಾದಶೈವ ತು ॥
ಏವಂ ಪುರಾಣಸಂದೋಹಶ್ಚತುರ್ಲಕ್ಷ ಉದಾಹೃತಃ । ತತ್ರಾಷ್ಟಾದಶಸಾಹಸ್ರಂ ಶ್ರೀಭಾಗವತಮಿಷ್ಯತೇ ॥ 9 ॥

ಇದಂ ಭಗವತಾ ಪೂರ್ವಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಾಭಿಪಂಕಜೇ ।
ಸ್ಥಿತಾಯ ಭವಭೀತಾಯ ಕಾರುಣ್ಯಾತ್ಸಂಪ್ರಕಾಶಿತಮ್ ॥
ಆದಿಮಧ್ಯಾವಸಾನೇಷು ವೈರಾಗ್ಯಾಖ್ಯಾನಸಂಯುತಮ್ ॥ 10 ॥
ಹರಿಲೀಲಾಕಥಾವ್ರಾತಾಮೃತಾನಂದಿತಸತ್ಸುರಮ್ ।
ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಾರಂ ಯದ್ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವಲಕ್ಷಣಮ್ ।

ವಸ್ತ್ವದ್ವಿತೀಯಂ ತನ್ನಿಷ್ಠಂ ಕೈವಲ್ಯೈಕಪ್ರಯೋಜನಮ್ ॥ 11 ॥

ಪ್ರೌಷ್ಠಪದ್ಯಾಂ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಹೇಮಸಿಂಹಸಮನ್ವಿತಮ್ ।

ದದಾತಿ ಯೋ ಭಾಗವತಂ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥ 12 ॥

ರಾಜಂತೇ ತಾವದನ್ಯಾನಿ ಪುರಾಣಾನಿ ಸತಾಂ ಗಣೇ । ಯಾವನ್ನ ದೃಶ್ಯತೇ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಪರಮ್ ॥ 13 ॥

ಸರ್ವವೇದಾಂತಸಾರಂ ಹಿ ಶ್ರೀಭಾಗವತಮಿಷ್ಯತೇ । ತದ್ರಸಾಮೃತತೃಪ್ತಸ್ಯ ನಾನ್ಯತ್ರ ಸ್ಯಾದ್ರತಿಃ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ 14 ॥

ನಿಮ್ನಗಾನಾಂ ಯಥಾ ಗಂಗಾ ದೇವಾನಾಮಚ್ಯುತೋ ಯಥಾ ।

ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಯಥಾ ಶಂಭುಃ ಪುರಾಣಾನಾಮಿದಂ ತಥಾ ॥ 15 ॥

ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಾಂ ಚೈವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಯಥಾಕಾಶೀ ಹ್ಯನುತ್ತಮಾ ।

ತಥಾ ಪುರಾಣವ್ರಾತಾನಾಂ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ದ್ವಿಜಾಃ ॥ 16 ॥

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಂ ಪುರಾಣಮಮಲಂ ಯದ್ವೈಷ್ಣವಾನಾಂ ಪ್ರಿಯಂ

ಯಸ್ಮಿನ್ ಪಾರಮಹಂಸ್ಯಮೇಕಮಮಲಂ ಜ್ಞಾನಂ ಪರಂ ಗೀಯತೇ ।

ಯತ್ರ ಜ್ಞಾನವಿರಾಗಭಕ್ತಿಸಹಿತಂ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಮಾವಿಷ್ಕೃತಂ

ತಚ್ಛೃಣ್ವನ್ ವಿಪಠನ್ ವಿಚಾರಣಪರೋ ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಿಮುಚ್ಯೇನ್ನರಃ ॥ 17 ॥

ಕಸ್ಮೈ ಯೇನ ವಿಭಾಸಿತೋ ಯಮತುಲೋ ಜ್ಞಾನಪ್ರದೀಪಃ ಪುರಾ

ತದ್ರೂಪೇಣ ಚ ನಾರದಾಯ ಮುನಯೇ ಕೃಷ್ಣಾಯ ತದ್ರೂಪಿಣೇ ।

ಯೋಗೀಂದ್ರಾಯ ತದಾತ್ಮನಾಽಥ ಭಗವದ್ರಾತಾಯ ಕಾರುಣ್ಯತ-

ಸ್ತಚ್ಛುದ್ಧಂ ವಿಮಲಂ ವಿಶೋಕಮಮೃತಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ ॥ 18 ॥

ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸಾಕ್ಷಿಣೇ । ಯ ಇದಂ ಕೃಪಯಾ ಕಸ್ಮೈ ವ್ಯಾಚಚಕ್ಷೇ ಮುಮುಕ್ಷವೇ ॥ 19 ॥

ಯೋಗೀಂದ್ರಾಯ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ಶುಕಾಯ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೇ । ಸಂಸಾರಸರ್ಪದಷ್ಟಂ ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಾತಮಮೂಮುಚತ್ ॥

ಭವೇ ಭವೇ ಯಥಾ ಭಕ್ತಿಃ ಪಾದಯೋಸ್ತವ ಜಾಯತೇ । ತಥಾ ಕುರುಷ್ವ ಯೋಗೇಶ ನಾಥಸ್ತ್ವಂ ಮೇ ಯತಃ ಪ್ರಭೋ ॥

ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಂ ಯಸ್ಯ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಮ್ । ಪ್ರಣಾಮೋ ದುಃಖಶಮನಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಹರಿಂ ಪರಮ್ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಮಹಾಪುರಾಣೇ ದ್ವಾದಶಸ್ಕಂಧೇ ತ್ರಯೋದಶೋಽಧ್ಯಾಯಃ

ಗ್ರಂಥೋಽಯಂ ಸಮಾಪ್ತಃ

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥